

ผลกระทบของปัจจัยการเงินและการคลังต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น
ของประเทศไทย

นายสมญา แซ่ก่วน

	วพ339.3109593 ศ241พ
33B0108701	
Title : ผลกระทบของปัจจัยการเงินและการ คลังต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติ เบื้องต้นของประ เทศและศูนย์สนเทศ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	

ภาคินพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

พ.ศ. 2538

ISBN 974-281-016-8

THE IMPACT OF MONETARY AND FISCAL FACTORS ON GROSS NATIONAL
PRODUCT OF THAILAND

MR. SOMYA SAEGUAN

108701
เลขทะเบียน
วันลงทะเบียน 15 ต.ค. 2538
เลขเรียกหนังสือ 00
389.8709593
ด 211 น
0.7

A Term Paper Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics
Department of Economics
Graduate School, Dhurakijpundit University

1995

ISBN 974-281-016-8

ใบรับรองภาคนิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ปริญญา. เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ชื่อ ภาคนิพนธ์ ผลกระทบของปัจจัยการเงินและการคลังต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น
ของประเทศไทย

โดย นายสมญา แซ่ก่วน
สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.ดร.สกันธ์ วรรณวุฒินา

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบ ภาคนิพนธ์แล้ว

.....ประธานกรรมการ
(ดร.พิมล (จิตต์หามัน))
.....กรรมการ
(ผศ.ดร.สกันธ์ วรรณวุฒินา)
.....กรรมการ ผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย
(รศ.ดร.ไพโรจน์ วงศ์วิภาณนท์)
.....กรรมการ ผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย
(ดร.ชัยวัฒน์ คนจริง)
.....กรรมการ
.....กรรมการ

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.พีรพันธุ์ พาลุสุข)

วันที่ 15 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2538

หัวข้อภาคนิพนธ์	ผลกระทบของปัจจัยการเงินและการคลังต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น ของประเทศไทย
ชื่อนักศึกษา	นายสมญา แซ่ก่วน
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผศ.ดร.สกันธ์ วรรณวัฒนา
สาขาวิชา	เศรษฐศาสตร์
ปีการศึกษา	2537

บทคัดย่อ

ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนับเป็นเป้าหมายทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ เครื่องมือทางเศรษฐกิจที่รัฐบาลนำมาใช้ให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ นโยบายการเงินและนโยบายการคลัง วัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงผลกระทบของปัจจัยการเงินและการคลังที่มีต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิในลักษณะของอนุกรมเวลาตั้งแต่ปี 2521 - 2535 ซึ่งได้จากการรวบรวมจากหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ในรูปของสมการถดถอยด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา แล้วเปรียบเทียบผลกระทบของปัจจัยการเงินและปัจจัยการคลังที่มีต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นของไทย

ผลการศึกษาพบว่า สินเชื่อภาครัฐบาล สินเชื่อภาคเอกชน รายได้ของรัฐบาล จากภาษีอากร และรายจ่ายของรัฐบาลมีค่าความยืดหยุ่น 0.7611, 0.7841, -1.2523 และ -4.9570 ตามลำดับ ดังนั้น จากผลของการศึกษาสามารถที่จะสรุปได้ว่าผลของปัจจัยการคลังที่กระทบต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นมีมากกว่าปัจจัยการเงิน

Term Paper Title The Impact of Monetary and Fiscal Factors on Gross
National Product of Thailand
Name Mr.Somya Saeguan
Term Paper Advisor Assisitant Prof. Dr.Skon Varanyuwatana
Department Economics
Academic Year 1994

ABSTRACT

Economic growth is an important economic target for every country. The government usually uses monetary policy and fiscal policy as her tools to meet the target. The main objectives for this study were to estimate the impact of monetary and fiscal factors on gross national product. This study used the secondary data during 1988 - 1992 from relevant government offices collected and analyzed by using statistical regression technique. The Ordinary Least Squares procedure was employed to estimate the equations.

This study found that the elasticities of credit of government sector, credit of private sector, revenue from taxation and expenditure of government calculated were 0.7611, 0.7841, -1.2523 and -4.957 respectively. The comparison of monetary factors impact and fiscal factors impact on gross national product showed that the fiscal factors had more impact than the monetary factors.

กิตติกรรมประกาศ

ในการศึกษาค้นคว้าเรียบเรียงภาคนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร. สกนธ์ วรรณวิวัฒนา อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือและตรวจแก้ภาคนิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ยังมีอีกหลายท่านด้วยกันที่ผู้เขียนต้องขอจารึกไว้ที่ได้มีส่วนผลักดัน และให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นของภาคนิพนธ์ ได้แก่ ดร.พีรพันธุ์ พาลุสุข คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ดร.พิมล จิตต์หมั่น ผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ รศ.ดร.ไพโรจน์ วงศ์วิภานนท์ กรรมการผู้แทนทบวงฯ และ ดร.ชัยวัฒน์ คนจริง กรรมการผู้แทนทบวงฯ จึงขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

สมญา แซ่ก่วน

พฤษภาคม 2538

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ

บทที่

1. บทนำ.....	1
/ ความสำคัญและที่มาของการศึกษา.....	1
/ วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
/ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
/ ระเบียบวิธีการศึกษา.....	3
/ ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษา.....	4
/ สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	4
2. แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการวิจัย.....	6
ทฤษฎีกำหนดผลิตภัณฑ์ประชาชาติ.....	6
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	20
3. นโยบายและมาตรการทางการเงินและการคลัง	
และสภาพทั่วไปของปัจจัยทางการเงินและการคลังของประเทศไทย.....	23
นโยบายและมาตรการทางการเงินและการคลังของประเทศไทย.....	23
มาตรการทางการเงิน.....	26
มาตรการทางการคลัง.....	28
การดำเนินนโยบายทางการเงินและการคลังของไทย.....	35

สภาพทั่วไปของตัวแปรที่เป็นปัจจัยทางการเงินและการคลัง.....	51
4. ผลการวิเคราะห์.....	80
5. สรุปผลการวิจัยอภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	85
สรุปผลการวิจัยอภิปราย.....	85
ข้อเสนอแนะ.....	98
บรรณานุกรม.....	100
ภาคผนวก.....	103
ประวัติผู้เขียน.....	110

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ดัชนีทางเศรษฐกิจและการเงินที่สำคัญของประเทศไทย ปี 2521-2536.....	52
2. สินเชื่อภาครัฐบาลและภาคเอกชนของสถาบันการเงินต่าง ๆ ในประเทศไทย ปี 2521-2536.....	75
3. รายรับของรัฐบาลจากภาษีอากรและรายจ่ายของรัฐบาล ปี 2521-2536.....	76
4. รายรับของรัฐบาลจากภาษีอากร แยกตามประเภท ปี 2521-2536.....	77
5. รายจ่ายของรัฐบาล จำแนกตามสาขาต่าง ๆ ปี 2521-2536.....	78
6. ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น (ราคาคงที่ ปี 2515) และดัชนีราคาผู้บริโภค ปี 2521-2536.....	79
7. ค่าสัมประสิทธิ์ที่กะประมาณได้จากสมการถดถอยและค่าความยืดหยุ่น.....	84

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของการศึกษา

ในระบบเศรษฐกิจของแต่ละประเทศจะมีการขยายตัวเท่าใดนั้น ขึ้นอยู่กับว่ามีปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะมีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจมากหรือน้อยเท่าใดนั้น ขึ้นอยู่กับประเภทของปัจจัยและโครงสร้างของเศรษฐกิจในแต่ละประเทศ แต่โดยทั่วไป ปัจจัยอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและเป็นที่ยอมรับกันของนักเศรษฐศาสตร์คือ ปริมาณเงิน กล่าวคือเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มของปริมาณเงิน หรือการลดลงของปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ ก็จะมีผลทำให้ตัวแปรในระบบเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เช่น การเพิ่มปริมาณเงินจะมีผลทำให้อัตราดอกเบี้ยลดลง เกิดการลงทุนมากขึ้น และมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเพิ่มขึ้นตามไปด้วย แต่เมื่อใดที่ปริมาณเงินในระบบลดลงจะมีผลในทางกลับกัน

สำหรับในประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินจะเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายทางการเงินและการคลัง ซึ่งจะเป็นการเพิ่มหรือลดปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากผลของนโยบายต่าง ๆ ทางด้านนโยบายการเงิน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงอัตราเงินส่งสำรองตามกฎหมายของธนาคารพาณิชย์ การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยของธนาคารกลาง เป็นต้น ส่วนทางด้านนโยบายการคลัง ได้แก่ การเพิ่มหรือลดอัตราภาษี และรายจ่ายของภาครัฐบาล

ปัจจัยการเงินที่กำหนดการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินในประเทศไทย ได้แก่ ทรัพย์สินต่างประเทศสุทธิ ปริมาณการให้สินเชื่อแก่ภาครัฐและเอกชน เป็นต้น ในส่วนของทรัพย์สินต่างประเทศสุทธิเมื่อมีการนำไปแลกเปลี่ยนเป็นเงินบาทและนำมาใช้ในระบบเศรษฐกิจ ก็จะเป็นการเพิ่มปริมาณเงินในระบบ สำหรับปริมาณการให้สินเชื่อแก่ภาครัฐบาลและเอกชน ก็จะทำให้

เกิดการหมุนเวียนของปริมาณเงินในระบบเพิ่มขึ้นเช่นกัน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะมีผลกระทบต่อคุณภาพในตลาดผลิต และตลาดเงินตราทำให้ระดับอัตราดอกเบี้ย ระดับการจ้างงาน ระดับราคา ตลอดจนผลิตภัณฑ์ประชาชาติมีการเปลี่ยนแปลงไป การที่จะรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจหรือทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจในลักษณะที่ไม่เกิดความผันผวนเกินไป จำเป็นที่จะต้องมีการควบคุมระบบเศรษฐกิจให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะปัจจัยที่กำหนดปริมาณเงินเนื่องจากจะมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผ่านการทำงานของตัวแปรอื่น ๆ อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงปัจจัยการเงินในระบบเศรษฐกิจจะเกี่ยวข้องกับสถาบันต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งจะมีบทบาทในการกำหนดการหมุนเวียนของเงินในระบบเศรษฐกิจ สำหรับสถาบันทางการเงินที่มีบทบาทในการดูแลและควบคุมปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจคือ ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งมีหน้าที่ในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยใช้เครื่องมือที่เป็นนโยบายทางการเงิน เช่น การรับช่วงซื้อลดตั๋วเงิน การกำหนดอัตราเงินสวัสดิการตามกฎหมาย เป็นต้น ซึ่งในการใช้นโยบายจะต้องมีความเหมาะสมกับภาวะทางเศรษฐกิจขณะนั้น หากมีการใช้นโยบายที่ไม่เหมาะสม อาจส่งผลทำให้เกิดภาวะทางเศรษฐกิจที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ปัญหาทางด้านเงินเฟ้อ เงินตึง ตลอดจนปัญหาต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศได้

ดังนั้น การศึกษาถึงผลกระทบของปัจจัยการเงินต่อระบบเศรษฐกิจจึงมีความสำคัญเนื่องจากจะทำให้ทราบถึงอิทธิพลของตัวแปรทางการเงินที่มีต่อระดับรายได้ประชาชาติปัญหาต่าง ๆ อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินที่ไม่สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจ อันจะส่งผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ ตลอดจนการนำผลการศึกษาไปเป็นข้อสนับสนุนหรือเสนอแนะในการกำหนดแนวทางและการดำเนินงานทางด้านนโยบายต่าง ๆ ทางด้านการเงินและการคลังเงินเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงปัจจัยทางการเงินและการคลังของประเทศไทย

2. เพื่อศึกษาถึงผลกระทบอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงปัจจัยการเงินและการคลัง ต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงสภาพทั่วไป และปัจจัยทางการเงินและการคลังในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย
2. ทำให้ทราบถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงปัจจัยทางการเงินและการคลังที่มีต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น
3. สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปเป็นข้อสนับสนุน และเสนอแนะในการกำหนดแนวทางต่าง ๆ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทางการเงิน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ

ระเบียบวิธีการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษา จะใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่เก็บรวบรวมจากทางหน่วยงานราชการต่าง ๆ ได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย กรมเศรษฐกิจ การพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ กรมศุลกากร เป็นต้น

การวิเคราะห์ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ได้แก่การอธิบายถึงทฤษฎีปริมาณเงินลักษณะทั่วไปของปัจจัยทางการเงินและการคลังในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย ตลอดจนการอธิบายถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงปัจจัยการเงินและการคลังที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ได้แก่การประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของสมการถดถอย เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงปัจจัยทางการเงินและการคลังที่มีต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น ซึ่งในการศึกษาค้างนี้จะใช้วิธี OLS (Ordinary Least Square Method) รูปแบบของสมการที่จะกะประมาณค่าสัมประสิทธิ์คือ

$$Y = b_0 + b_1CGQ + b_2CPQ - b_3T + b_4G + U$$

โดยที่

- Y = ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น (พันล้านบาท)
- CGQ = ปริมาณเงินเชื่อที่ให้แก่ภาครัฐบาล (พันล้านบาท)
- CPQ = ปริมาณเงินเชื่อที่ให้แก่ภาคเอกชน (พันล้านบาท)
- T = รายรับของรัฐบาลจากภาษีอากร (พันล้านบาท)
- G = รายจ่ายของรัฐบาล (พันล้านบาท)
- U = ค่าความคลาดเคลื่อนจากการกะประมาณ

ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษา

ในการศึกษาค้างนี้จะทำการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทางการเงินและการคลัง ในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยจะมีผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นของประเทศอย่างไร โดยจะใช้ข้อมูลรายปีมาทำการศึกษา ซึ่งจะใช้ตั้งแต่ปี 2515-2535 แล้วทำการกะประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแต่ละตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา โดยการสร้างแบบจำลองสมการถดถอย แล้วทำการอธิบายขนาดและทิศทางของตัวแปรแต่ละตัวที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น

สมมติฐานในการศึกษาค้างนี้

จากการศึกษาจะได้ค่าสัมประสิทธิ์ที่คาดว่าจะได้รับซึ่งมีสมมติฐานที่สามารถอธิบายได้ดังนี้

b1 คาดว่าเครื่องหมายที่ได้รับจะมีค่าเป็นบวก หมายความว่าเมื่อปริมาณสินค้าที่ให้แก่ภาครัฐบาลมีการเปลี่ยนแปลงไป จะมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน

b2 คาดว่าเครื่องหมายที่ได้รับจะมีค่าเป็นบวก หมายความว่าเมื่อปริมาณสินค้าที่ให้แก่ภาคเอกชนมีการเปลี่ยนแปลงไป จะมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน

b3 คาดว่าเครื่องหมายที่ได้รับจะมีค่าเป็นลบ หมายความว่าเมื่อรายรับของรัฐบาลจากภาษีอากรมีการเปลี่ยนแปลงไป จะมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม

b4 คาดว่าเครื่องหมายที่ได้รับจะมีค่าเป็นบวก หมายความว่าเมื่อรายจ่ายของรัฐบาลมีการเปลี่ยนแปลงไป จะมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน

บทที่ 2

แนวความคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ทฤษฎีกำหนดผลิตภัณฑ์รายได้ประชาชาติ

ในการศึกษาทางด้านรายได้ประชาชาติจะต้องมีการวิเคราะห์ระบบเศรษฐกิจซึ่งแบ่ง

ออกเป็น 2 ส่วนหรือ 2 ตลาดคือ ตลาดผลผลิต และตลาดเงินตรา ดังนี้

ตลาดผลผลิต

ในตลาดผลผลิตจะประกอบด้วยสมการต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. สมการรายจ่ายเพื่อการบริโภคของเอกชน (Personal Consumption Expenditure) จากสมมติฐานรายได้สมบูรณ์ของเคนส์ ฟังก์ชันการบริโภคขึ้นอยู่กับรายได้หลังหักภาษีแล้ว เขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$C = c(Y_d)$$

$$Y_d = Y - T$$

$$C = c_0 + c_1(Y - T)$$

โดยที่

$$C = \text{การบริโภคของภาคเอกชน}$$

$$Y_d = \text{รายได้หลังหักภาษีเงินได้}$$

$$Y = \text{รายได้ทั้งหมดก่อนหักภาษีเงินได้}$$

$$T = \text{ภาษี}$$

ซึ่ง $c > 0$

$$c(Y - T)$$

หมายความว่า เมื่อรายได้หลังจากหักภาษีเปลี่ยนแปลงไป จะมีผลทำให้การบริโภคเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน

2. รายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาคเอกชนภายในประเทศ (Private Domestic Investment) จากกฎตัวเร่ง (the acceleration principle) ซึ่งเป็นทฤษฎีแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การเปลี่ยนแปลงของปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการลงทุนสุทธิ (I) กับระดับผลผลิต (Y) และอัตราดอกเบี้ย (r) ตามทฤษฎีของเคนส์สามารถแสดงในรูปของฟังก์ชัน ได้ดังนี้

$$I = i(Y, r)$$

เขียนให้อยู่ในรูปสมการคณิตศาสตร์จะได้

$$I = i_0 + dY + gr$$

ซึ่ง $\frac{\partial I}{\partial Y} > 0$

หมายความว่า เมื่อรายได้เปลี่ยนแปลงไปจะมีผลทำให้การลงทุนเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน

$$\frac{\partial I}{\partial r} < 0$$

หมายความว่า เมื่ออัตราดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลงไปจะมีผลทำให้การลงทุนเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม

3. ค่าใช้จ่ายของรัฐบาล (Government Expenditure) เขียนได้ดังนี้

$$G = G_0$$

หมายความว่า ค่าใช้จ่ายของรัฐบาลที่เป็นตัวเงิน สมมติให้เป็นตัวแปรอิสระภายนอก (Exogenous variable)

4. การส่งออกสุทธิ (Net Export) จากฟังก์ชันการนำเข้าและส่งออกของเคนส์ การนำเข้าขึ้นอยู่กับราคาภายในประเทศเทียบกับราคาในต่างประเทศ และรายได้หลังจากหักภาษีเงินได้แล้ว ส่วนการส่งออกขึ้นอยู่กับราคาภายในประเทศเทียบกับราคาในต่างประเทศและระดับรายได้ของประชาชนในต่างประเทศที่นำเข้าสินค้าและบริการจากประเทศไทย การนำเข้าเขียนอยู่ในรูปฟังก์ชัน คือ

$$M = m(P.e/Pf, Y-T)$$

สมการการนำเข้า สามารถเขียนให้อยู่ในรูปของสมการทางคณิตศาสตร์ได้ดังนี้

$$M = m_0 + m_1(P.e/Pf) + m_2(Y-T)$$

ซึ่ง $\frac{\partial M}{\partial (P.e/Pf)} > 0$

หมายความว่า เมื่อราคาภายในประเทศเมื่อเทียบกับราคาในต่างประเทศ เปลี่ยนแปลงไปจะมีผลทำให้การนำเข้าเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน

$$\frac{\partial M}{\partial (Y-T)} > 0$$

หมายความว่า เมื่อรายได้หลังจากหักภาษีเปลี่ยนแปลงไปจะมีผลทำให้การนำเข้าเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน

สมการการส่งออก เขียนอยู่ในรูปฟังก์ชัน คือ

$$X = x(P.e/Pf, Yf)$$

สมการการส่งออก สามารถเขียนให้อยู่ในรูปของสมการทางคณิตศาสตร์ได้ดังนี้

$$X = x_0 + x_1(P.e/Pf) + x_2Yf$$

ซึ่ง $\frac{\partial X}{\partial (P.e/Pf)} < 0$

หมายความว่า เมื่อราคาภายในประเทศเมื่อเทียบกับราคาในต่างประเทศ เปลี่ยนแปลงไปจะมีผลทำให้การส่งออกเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงข้ามกัน

$$\frac{\partial X}{\partial Yf} > 0$$

หมายความว่า เมื่อระดับรายได้ของประชาชนในต่างประเทศเปลี่ยนแปลงไปจะมีผลทำให้การส่งออกเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน

- โดยที่
- M = มูลค่าการนำเข้าสินค้าและบริการ
 - X = มูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการ
 - P = ระดับราคาสินค้าและบริการภายในประเทศ
 - Pf = ระดับราคาสินค้าและบริการในต่างประเทศ
 - Yf = ระดับรายได้ของประชาชนในต่างประเทศที่นำเข้าสินค้าและบริการจากประเทศไทย
 - e = อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

ในประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศเล็กมีระบบเศรษฐกิจเป็นแบบเปิด(Open economy) ผลต่างระหว่างสินค้าและบริการส่งออกสินค้าและบริการนำเข้าเรียกว่า การส่งออกสุทธิ (Net Export) ปัจจัยที่กำหนดมูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการของประเทศ (X) คือระดับราคาสินค้าเปรียบเทียบกับภายในประเทศกับต่างประเทศ ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับการส่งออก และระดับรายได้ของต่างประเทศ (Yf) ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการส่งออก ส่วนปัจจัยที่กำหนดมูลค่าการนำเข้าสินค้าและบริการ (M) คือ ระดับราคาสินค้าเปรียบเทียบกับในประเทศกับต่างประเทศ (P.e/Pf) ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการนำเข้า และรายได้หลังหักภาษีเงินได้แล้ว (Y-T) ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการนำเข้า

5. มูลค่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติ (Gross National Product : GNP) เมื่อเกิดดุลยภาพ มูลค่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติจะพอดีเท่ากับรายจ่ายทั้งหมดในการซื้อผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้ายของระบบเศรษฐกิจหนึ่งซึ่งประกอบด้วยรายจ่ายของผู้บริโภค รายจ่ายการลงทุนของธุรกิจ รายจ่ายของรัฐบาล และการส่งออกสุทธิ รวมทั้งรายได้สุทธิของปัจจัยการผลิตจากต่างประเทศ ซึ่งสามารถแสดงในรูปของสมการได้ดังนี้ คือ

$$GNP = C + I + G + (X-M)$$

ดุลยภาพของตลาดผลผลิต

$$Y = C + I + G + (X - M) \quad (1)$$

$$C = c_0 + c_1(Y-T) \quad (2)$$

$$I = i_0 + dY + gr \quad (3)$$

$$G = G_0 \quad (4)$$

$$X = x_0 + x_1(P.e/Pf) + x_2Y_f \quad (5)$$

$$M = m_0 + m_1(P.e/Pf) + m_2(Y-T) \quad (6)$$

แทนค่าสมการ (2), (3), (4), (5), (6) ในสมการ (1) จะได้ดังนี้

$$Y = c_0 + c_1(Y-T) + i_0 + dY + gr + G_0 + x_0 + x_1(P.e/P_f) + x_2Y_f - [m_0 + m_1(P.e/P_f) + m_2(Y-T)]$$

$$r = 1/g[Y - c_0 - i_0 - G_0 - x_0 + m_0 - c_1Y + c_1T - dY - x_1(P.e/P_f) - x_2Y_f + m_1(p.e/P_f) + m_2Y - m_2T] \quad (7)$$

ซึ่งจากตลาดผลผลิตสมการที่หามาได้ จะแสดงถึงเส้น IS

ตลาดเงินตรา แบ่งออกเป็นอุปสงค์เงินตราและอุปทานเงินตรา

อุปสงค์เงินตรา

แสดงถึงความต้องการหรือความพึงพอใจที่จะถือเงินเพื่อใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ จากทฤษฎีความพึงพอใจในการถือสภาพคล่องของเคนส์ (Keynes's Liquidity Preference Theory) ประกอบด้วยอุปสงค์เงินตราเพื่อใช้ในการลงทุนเสี่ยงหากำไร (Speculative demand for money) ซึ่งขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ย (เมื่ออัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นอุปสงค์เงินตราเพื่อใช้ในการลงทุนเสี่ยงหากำไรจะลดลง) อุปสงค์เงินตราเพื่อใช้ในด้านธุรกรรม (Transaction demand for money) และอุปสงค์ของเงินเพื่อเหตุฉุกเฉิน (Precautionary purpose) ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามระดับรายได้ ดังนั้นอุปสงค์ของเงินสามารถเขียนให้อยู่ในรูปของฟังก์ชัน ได้ดังนี้

$$MD = f(r, Y)$$

โดยที่ $MD =$ อุปสงค์เงินตรา

$$r = \text{อัตราดอกเบี้ย}$$

$$Y = \text{รายได้}$$

หรืออาจเขียนให้อยู่ในรูปของสมการทางคณิตศาสตร์ได้ว่า

$$MD = md_0 + hr + kY$$

ซึ่ง

$$\frac{\partial MD}{\partial r} < 0$$

$$\frac{\partial MD}{\partial Y}$$

หมายความว่า เมื่ออัตราดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลงไปจะมีผลทำให้อุปสงค์เงินตราเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงข้าม

$$\frac{\partial MD}{\partial Y} > 0$$

$$\frac{\partial MD}{\partial Y}$$

หมายความว่า เมื่อรายได้เปลี่ยนแปลงไป จะมีผลทำให้อุปสงค์เงินตราเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน

อุปทานเงินตรา สามารถที่จะอธิบายได้โดยอาศัยทฤษฎีการกำหนดปริมาณเงิน ดังนี้

ทฤษฎีการกำหนดปริมาณเงินเป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดปริมาณเงินหรือสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงิน นอกจากนี้ทฤษฎีกำหนดปริมาณเงินยังชี้ให้เห็นว่าปริมาณเงินเป็นตัวแปรที่ถูกกำหนดมาจากภายนอกระบบเศรษฐกิจ หรือเป็นตัวแปรที่ถูกกำหนดมาจากภายในระบบเศรษฐกิจ ถ้าปริมาณเงินเป็นตัวแปรที่ถูกกำหนดมาจากภายนอกระบบเศรษฐกิจ แสดงว่าเจ้าหน้าที่ทางการเงินซึ่ง ได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย และกระทรวงการคลัง มีความสามารถในกาควบคุมปริมาณเงินได้อย่างเต็มที่ แต่ถ้าปริมาณเงินเป็นตัวแปรที่ถูกกำหนดมาจากภายใน แสดงว่าเจ้าหน้าที่ทางการเงินไม่สามารถที่จะควบคุมปริมาณเงินได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพราะปริมาณเงินจะถูกกำหนดโดยสถาบันต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจซึ่ง ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และประชาชนโดยทั่วไป

สำหรับในประเทศไทยการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินมีสาเหตุสำคัญ 2 ประการคือ

1. สาเหตุจากภายนอกประเทศ

การค้าขายกับต่างประเทศเป็นแหล่งอุปทานของเงินแหล่งหนึ่งที่มีความสำคัญ โดยปกติแล้วฐานะการค้าระหว่างประเทศมักจะวัดด้วยดุลบัญชีเดินสะพัด ซึ่งหากเศรษฐกิจใดมีมูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการสูงกว่าการนำเข้าสินค้าและบริการ เรียกว่า มีฐานะการค้าได้เปรียบ ในทางตรงข้ามหากมีมูลค่าการส่งออกต่ำกว่ามูลค่าการนำเข้าก็จะอยู่ในฐานะเสียเปรียบ อย่างไรก็ตามการที่ฐานะดุลบัญชีเดินสะพัดจะเป็นบวกหรือเป็นลบนั้นไม่ได้หมายความว่า รายรับที่เป็นเงินตราต่างประเทศมีมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพราะยังมีรายรับและรายจ่ายที่เป็นเงินตราต่างประเทศที่เกิดจากกิจกรรมในบัญชีทุนอีกบัญชีหนึ่ง ในกรณีที่มีการรวมเอาฐานะของบัญชีทุนเข้ากับฐานะดุลบัญชีเดินสะพัดซึ่งจะได้เป็นฐานะดุลการชำระเงิน

ในฐานที่ดุลการชำระเงินเกินดุล ย่อมหมายความว่าปริมาณเงินตราต่างประเทศที่รับเข้ามาสูงกว่าปริมาณเงินตราต่างประเทศที่จ่ายออกไป ดังนั้นในที่สุดแล้วจะมีเงินตราต่างประเทศไหลเข้าสู่ประเทศเป็นจำนวนที่ดุลการชำระเงินเกินดุล ซึ่งจำนวนนี้กลายเป็นแหล่งอุปทานของเงิน เพราะเงินตราต่างประเทศเหล่านี้ก่อนนำมาใช้ภายในประเทศจะต้องนำไปแลกเปลี่ยนเป็นเงินบาทเสียก่อนธนาคารพาณิชย์จึงจะสามารถนำไปใช้จ่ายได้ต่อไป ซึ่งจะมีผลทำให้ปริมาณเงินบาทที่หมุนเวียนอยู่ในระบบเศรษฐกิจของประเทศสูงขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากฐานะดุลการชำระเงินขาดดุล หมายความว่า ปริมาณเงินตราต่างประเทศที่รับเข้ามาต่ำกว่าปริมาณเงินตราต่างประเทศที่จ่ายออกไป ดังนั้นจะทำให้ปริมาณเงินที่หมุนเวียนอยู่ในระบบเศรษฐกิจลดลงไปเป็นจำนวนเงินบาทที่ใช้ไปซื้อเงินตราต่างประเทศ โดยสรุปแล้วก็คือ ฐานะดุลการชำระเงินที่เกินดุลจะทำให้สินทรัพย์ต่างประเทศสุทธิของระบบเศรษฐกิจสูงขึ้นพร้อม ๆ กับการเพิ่มปริมาณเงินที่หมุนเวียนในประเทศ ส่วนดุลการชำระเงินที่ขาดดุลนั้นจะมีผลทำให้สินทรัพย์ต่างประเทศสุทธิและปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจลดลง ดังนั้น ฐานะดุลการชำระเงินหรือการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์ต่างประเทศสุทธิจึงมีผลต่อปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ

2. สาเหตุจากภายในประเทศ จำแนกได้เป็น 3 ส่วนคือ

2.1 สาเหตุจากภาครัฐบาล ซึ่งเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีความสำคัญอย่างมากต่อปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพราะผลการดำเนินงานของรัฐบาลจะขาดหรือเกินดุลเงินสดเสมอ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการชดเชยเมื่อมีการขาดดุลเงินสด หรือต้องมีการลดภาวะหนี้เมื่อมีการเกินดุล ในกรณีที่รัฐบาลมีฐานะการขาดดุลเงินสดเนื่องจากมีรายได้น้อยกว่ารายจ่าย รัฐบาลมีช่องทางในการชดเชยในหลายแนวทางด้วยกันคือ

- รัฐบาลอาจจะเลือกที่จะกู้ยืมจากประชาชน หรือธุรกิจเอกชนโดยการออกพันธบัตรรัฐบาล หรือเครื่องมือทางการเงินอื่น ในกรณีที่รัฐบาลใช้วิธีการชดเชยการขาดดุลเงินสด ตามแนวทางนี้ ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจจะไม่เปลี่ยนแปลง เพราะถือว่าเป็นการโอนอำนาจซื้อของภาคเอกชนไปยังภาครัฐบาล โดยที่อำนาจซื้อหรือปริมาณเงิน โดยส่วนรวมไม่เปลี่ยนแปลง
- การชดเชยโดยการกู้ยืมหรือขายพันธบัตรให้แก่ระบบการเงิน ซึ่งในประเทศไทย ประกอบด้วยธนาคารพาณิชย์และธนาคารแห่งประเทศไทย ในกรณีการชดเชยการขาดดุลงบประมาณโดยการกู้ยืมเงินจากธนาคารพาณิชย์ มีผลทำให้สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ลดลงในระยะแรก แต่เมื่อรัฐบาลนำไปใช้จ่ายในที่สุดก็จะมีการเคลื่อนย้ายเงินกลับไปสู่ธนาคารพาณิชย์ตามเดิม ทำให้สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์กลับเพิ่มขึ้นมาอยู่ในระดับเดิม และสามารถที่จะขยายสินเชื่อรวมทั้งการสร้างเงินในช่วงเวลาต่อไป ส่วนในกรณีการชดเชยการขาดดุลงบประมาณโดยการกู้ยืมจากธนาคารแห่งประเทศไทยมีผลเท่ากับการพิมพ์ธนบัตรออกใช้ หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการเพิ่มปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ
- การกู้ยืมจากต่างประเทศ การชดเชยการขาดดุลเงินสดโดยวิธีนี้มีผลต่อการเพิ่มปริมาณเงินโดยตรงเช่นกัน แต่จะผ่านแหล่งอุปทานด้านดุลการชำระเงิน
- สรุปแล้วก็คือ หากสถาบันการเงินในประเทศให้รัฐบาลกู้ยืม สามารถถือได้ว่า

ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนเท่ากันในตอนแรก และเพิ่มเป็นจำนวนเท่าใดขึ้นอยู่กับตัวทวีเงินฝาก

2.2 สาเหตุจากระบบการเงิน เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของธนาคารกลางและธนาคารพาณิชย์ โดยกระบวนการสร้างเงินเชื่อผ่านตัวทวีเงินฝาก แต่เนื่องจากธนาคารกลางไม่สามารถให้กู้ยืมแก่ภาคเอกชนได้ แหล่งอุปทานของเงินที่สำคัญจึงมาจากธนาคารพาณิชย์ เช่น การให้กู้ยืม การเบิกเงินเกินบัญชี การซื้อลดตั๋วเงินต่าง ๆ เป็นต้น

การค้าภายในประเทศทั้งการค้าส่ง การค้าปลีก การค้าส่งออกและนำเข้า ตลอดจนการผลิตด้านการเกษตรเหมืองแร่ อุตสาหกรรมและการก่อสร้าง ต้องอาศัยเงินทุนในการดำเนินการ ซึ่งอาจได้มาจากการกู้ยืมจากธนาคารพาณิชย์หากธนาคารพาณิชย์เปิดบัญชีเงินกู้ให้ และสามารถที่จะเบิกถอนบัญชีนั้นได้ เมื่อเบิกถอนมาใช้และถูกฝากเข้าไปในระบบธนาคารอีกจะมีผลทำให้เกิดการสร้างเงินฝากขึ้น ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจจะเพิ่มขึ้น ถ้าหากธนาคารพาณิชย์ปล่อยสินเชื่อมากเท่าใดก็ยิ่งทำให้ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น โดยธนาคารพาณิชย์จะอาศัยเงินทุนจากแหล่งต่าง ๆ เช่น เงินฝาก หรือ เงินกู้ยืมจากธนาคารแห่งประเทศไทย รวมถึงการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศ ถ้าหากธนาคารพาณิชย์ได้เงินฝากมากหรือเงินกู้ยืมมากก็ย่อมเป็นเงินทุนในการเพิ่มปริมาณเงินต่อไป

จากที่ได้กล่าวมาแล้ว สามารถที่จะสรุปได้ว่า ปริมาณเงินหรืออุปทานเงินในระบบเศรษฐกิจประกอบด้วยปัจจัยทางการเงินที่สำคัญ 2 ส่วน คือ

- ปริมาณสินเชื่อที่ให้แก่ภาครัฐบาล
- ปริมาณสินเชื่อที่ให้แก่ภาคเอกชน

อุปทานเงินในระบบเศรษฐกิจ สามารถเขียนอยู่ในรูปของฟังก์ชัน ได้ดังนี้

$$MS = f(CGQ, CPQ)$$

หรือ อุปทานเงินในระบบเศรษฐกิจ สามารถเขียนอยู่ในรูปของสมการคณิตศาสตร์
ได้ดังนี้

$$MS = ms_0 + z_1CGQ + z_2CPQ$$

โดยที่

- MS = ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ
CGQ = ปริมาณสินเชื่อที่ให้แก่ภาครัฐบาล
CPQ = ปริมาณสินเชื่อที่ให้แก่ภาคเอกชน

ดุลยภาพตลาดเงินตรา ณ ดุลยภาพของตลาดเงินตรา มีเงื่อนไขที่

$$MD = MS \quad (8)$$

$$MD = md_0 + hr + kY \quad (9)$$

$$MS = ms_0 + z_1CGQ + z_2CPQ \quad (10)$$

แทนค่า สมการ (9) = (10)

$$md_0 + hr + kY = ms_0 + z_1CGQ + z_2CPQ$$

$$r = 1/h[ms_0 - md_0 - kY + z_1CGQ + z_2CPQ] \quad (11)$$

ซึ่งจากตลาดเงินตราสมการที่หามาได้ แสดงถึงเส้น LM

ดุลยภาพของตลาดผลผลิตและตลาดเงินตราหรือดุลยภาพของระบบเศรษฐกิจ

ณ ดุลยภาพของระบบเศรษฐกิจ เส้น IS และ เส้น LM จะเป็นตัวกำหนดผลิตภัณฑ์

ประชาชนดี อัตราดอกเบี้ย และอุปสงค์ของระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยในตลาด
ผลิตเท่ากับอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินตรา เมื่อแทนค่าสมการ (7) = (11) จะได้

$$\begin{aligned} & 1/g[Y - c_0 - i_0 - G_0 - x_0 + m_0 - c_1Y + c_1T - dY - x_1(P.e/Pf) \\ & - x_2Y_f + m_1(P.e/Pf) + m_2Y - m_2T] \\ & = 1/h[ms_0 - md_0 - kY + z_1CGQ + z_2CPQ] \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} & 1/g[Y - c_1Y - dY + m_2Y] + kY/h \\ & = 1/h[ms_0 - md_0 + z_1CGQ + z_2CPQ] - 1/g[c_1T - m_2T \\ & - x_1(P.e/Pf) - x_2Y_f + m_1(P.e/Pf) - c_0 - i_0 - G_0 - x_0 + m_0] \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} & Y[1/g - c_1/g - d/g + m_2/g + k/h] \\ & = 1/h[ms_0 - md_0 + z_1CGQ + z_2CPQ] - 1/g[c_1T - m_2T \\ & - x_1(P.e/Pf) - x_2Y_f + m_1(P.e/Pf) - c_0 - i_0 - G_0 - x_0 + m_0] \end{aligned}$$

จะได้

$$\begin{aligned} Y = & \frac{[ms_0 - md_0 + z_1CGQ + z_2CPQ]}{h[1/g - c_1/g - d/g + m_2/g + k/h]} \\ & - \frac{[c_1T - m_2T - x_1(P.e/Pf) - x_2Y_f + m_1(P.e/Pf) - c_0 - i_0 - G_0 - x_0 + m_0]}{g[1/g - c_1/g - d/g + m_2/g + k/h]} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} Y = & \frac{(ms_0 - md_0)}{h[1/g - c_1/g - d/g + m_2/g + k/h]} \\ & - \frac{[-c_0 - i_0 - x_0 + m_0]}{g[1/g - c_1/g - d/g + m_2/g + k/h]} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 & \frac{+ [z_1CGQ + z_2CPQ]}{h[1/g - c_1/g - d/g + m_2/g + k/h]} \\
 & \frac{- (c_1 - m_2)T}{g[1/g - c_1/g - d/g + m_2/g + k/h]} \\
 & \frac{+ G_0}{g[1/g - c_1/g - d/g + m_2/g + k/h]} \\
 & \frac{+ (x_1 - m_1)(P_e/P_f)}{g[1/g - c_1/g - d/g + m_2/g + k/h]} \\
 & \frac{+ x_2Y_f}{g[1/g - c_1/g - d/g + m_2/g + k/h]}
 \end{aligned}$$

สามารถเขียนให้อยู่ในรูปสมการโครงสร้างทางคณิตศาสตร์ ได้ดังนี้

$$Y = b_0 + b_1CGQ + b_2CPQ - b_3T + b_4G + U \quad (12)$$

โดยที่

$$\begin{aligned}
 b_0 = & \frac{(ms_0 - md_0)}{h[1/g - c_1/g - d/g + m_2/g + k/h]} \\
 & \frac{- [-c_0 - i_0 - x_0 + m_0]}{g[1/g - c_1/g - d/g + m_2/g + k/h]}
 \end{aligned}$$

$$b_1 = \frac{\quad + z_1}{h[1/g - c_1/g - d/g + m_2/g + k/h]}$$

$$b_2 = \frac{\quad + z_2}{h[1/g - c_1/g - d/g + m_2/g + k/h]}$$

$$b_3 = \frac{\quad - (c_1 - m_2)}{g[1/g - c_1/g - d/g + m_2/g + k/h]}$$

$$b_4 = \frac{\quad + 1}{g[1/g - c_1/g - d/g + m_2/g + k/h]}$$

$$U = \frac{\quad + (x_1 - m_1)}{g[1/g - c_1/g - d/g + m_2/g + k/h]}$$

$$\frac{\quad + x_2 y_f}{g[1/g - c_1/g - d/g + m_2/g + k/h]}$$

หรือเขียนใหม่ให้อยู่ในรูปฟังก์ชันจะได้ว่า

$$Y = f(CGQ, CPQ, T, G) \quad (13)$$

จากสมการข้างบนที่ได้จะสามารถนำไปใช้ในการศึกษาถึงผลกระทบของปัจจัย
ทางการเงินที่ผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติในที่สุด

โดยที่ $Y =$ ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น

$CGQ =$ ปริมาณสินเชื่อที่ให้แก่ภาครัฐบาล

- CPQ = ปริมาณเงินเชื่อที่ให้แก่ภาคเอกชน
 G = รายจ่ายของรัฐบาล
 T = รายรับของรัฐบาลจากภาษีอากร

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Anderson and Jordan (1968) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "Monetary and Fiscal Action : A Test of their Relative Importance in Economic Stabilization" ช่วงเวลา 1952 (1) - 1968 (2) จากการศึกษาได้ทำการทดสอบความสำคัญของนโยบายการเงินและการคลังที่มีต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (GNP) โดยใช้ปริมาณเงินและฐานเงินเป็นตัวแปรนโยบายการเงิน และใช้งบประมาณเกินดุล รายรับ รายจ่าย ณ ระดับการจ้างงานเต็มที่เป็นตัวแปรนโยบายการคลัง ผลการศึกษาสรุปว่านโยบายการเงินสามารถตอบสนองต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้มากกว่า รวดเร็วกว่า และสามารถทำนายผลได้ดีกว่านโยบายการคลัง

Corrigan (1970) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "The Measurement and Importance of Fiscal Policy Change" ในช่วงระยะเวลา 1952 (1) - 1968 (4) ได้ทำการทดสอบความสำคัญของนโยบายการเงินและการคลังที่มีต่อรายได้ประชาชาติ โดยใช้ปริมาณเงินและเงินสดสำรองของธนาคารพาณิชย์ทั้งหมดเป็นตัวแปรนโยบายการเงิน และใช้รายรับ รายจ่ายของรัฐบาลเป็นตัวแปรนโยบายการคลัง นอกจากนี้ได้ทำการทดสอบด้านอื่น ๆ อีก เช่น การใช้ปริมาณเงินในความหมายแคบแทนเงินสดสำรองของธนาคารพาณิชย์ทั้งหมดกับรายรับ รายจ่ายของรัฐบาล ปรากฏว่า นโยบายการคลังมีความสำคัญต่อรายได้ประชาชาติมากกว่านโยบายการเงิน แต่ นโยบายการเงินมีค่าตัวทวีมากกว่านโยบายการคลัง ซึ่งผลที่ได้แตกต่างไปจากการศึกษาของ Anderson and Jordan

เสาวลักษณ์ ตวังอดิศึกษกุล (1978) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "The Relative

Contribution of Monetary and Fiscal Changes to Economic Growth" โดยใช้ข้อมูลในช่วงปี 1961 - 1977 ได้ทำการศึกษาและพิจารณาการเปลี่ยนแปลง 3 อย่างคือ การเปลี่ยนแปลงปริมาณสินทรัพย์ต่างประเทศสุทธิและการขยายสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งถือเป็น การเปลี่ยนแปลงทางการเงินที่แท้จริง การกู้ยืมของรัฐบาลจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งถือว่าการเปลี่ยนแปลงผลสมระหว่าง การเปลี่ยนแปลงทางการเงินและการคลัง ส่วนรายรับของรัฐบาลถือว่าเป็น การเปลี่ยนแปลงทางการคลังที่แท้จริง จากนั้นได้ทำการทดสอบบทบาทของตัวแปรต่าง ๆ ที่ จะมีผลต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติ ผลการศึกษาปรากฏว่า การเปลี่ยนแปลงทางการเงินที่แท้จริงมี ผลต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติได้ไม่มากนัก ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางการคลังที่แท้จริงมีผลต่อผลิตภัณฑ์ ประชาชาติมาก แต่ต้องใช้เวลาในการปรับตัวเองของนโยบายการคลังแต่จะเกิดผลต่อเนื่อง ยาวนานกว่ามาตรการต่าง ๆ ทั้งหมด ในขณะที่เดียวกันมาตรการผสมทั้งการเงินและการคลังมี อิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์ประชาชาติ และผลการทดสอบระดับความเชื่อมั่น มากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งหมด

ชั้นฤทัย พรภักทรกุล (2528) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "การเปรียบเทียบอิทธิพล ของนโยบายการเงินและนโยบายการคลังที่มีต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจของไทย" โดยใช้ข้อมูลใน ช่วงปี 2514 - 2522 ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง และภาคการเงิน ภาคเศรษฐกิจที่แท้จริงประกอบด้วยอุปสงค์ และอุปทานมวลรวม ซึ่งเป็นตัวกำหนดระดับราคาภายใน ประเทศ ส่วนภาคการเงินนั้นเป็นแบบจำลองไว้ตุลยภาพ จะประกอบด้วยอุปทานของเงิน ฐานเงิน และส่วนต่างประเทศของฐานเงิน ในแบบจำลองนี้ไม่มีอัตราดอกเบี้ยปรากฏอยู่ การ เปรียบเทียบประสิทธิภาพของนโยบายกระทำโดยใช้ Policy Simulation ตัวแปรนโยบาย การคลังคือ ค่าใช้จ่ายที่เป็นตัวเงินของรัฐบาล ตัวแปรนโยบายการเงินคือ ผลรวมของทรัพย์สิน ของธนาคารแห่งประเทศไทยที่มีรัฐบาลเป็นลูกหนี้ และทรัพย์สินของธนาคารแห่งประเทศไทยที่มี ธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินเป็นลูกหนี้ ซึ่งเป็นตัวแปรนอกระบบ และเป็นส่วนหนึ่งของ ฐานเงินภายในประเทศ ส่วนกิจกรรมทางเศรษฐกิจนั้นวัดโดยใช้ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศที่แท้จริง (real GDP) และระดับราคาสินค้าภายในประเทศ (GDP Deflator) ผลการศึกษาปรากฏว่า นโยบายการคลังมีผลต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจมากกว่า และรวดเร็วกว่านโยบายการเงิน

ดวงแข ดัฒน์วณ (2535) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ผลของนโยบายการเงินและการคลังที่มีต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติ (GNP) และระดับการจ้างงานของประเทศไทย" โดยใช้ข้อมูลในช่วงปี 2514 - 2532 การศึกษาจะทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลของนโยบายการเงินและการคลังที่มีต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น และระดับการจ้างงาน ซึ่งมีการใช้ตัวแปรในการศึกษาคือ ฐานเงิน สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ การกู้เงินสุทธิของภาครัฐบาลจากต่างประเทศ การกู้เงินสุทธิของรัฐบาลจากธนาคารออมสิน การกู้เงินสุทธิของรัฐบาลจากแหล่งอื่น รายได้ของรัฐบาลจากภาษีอากร และรายจ่ายที่แท้จริงของรัฐบาล ผลการศึกษาปรากฏว่า ฐานเงินเป็นตัวแปรของนโยบายการเงินที่แท้จริงสามารถมีผลต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติ และการจ้างงานได้มากกว่ารายจ่ายของรัฐบาลที่เป็นตัวแปรนโยบายการคลังที่แท้จริง แต่ต้องใช้เวลาในการเกิดผลนานกว่า สำหรับการทำนายหรือการคาดหมายผลต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติและการจ้างงาน รายจ่ายของรัฐบาลสามารถทำนายหรือคาดการณ์ผลการศึกษาได้ดีกว่าฐานเงิน

บทที่ 3

นโยบายและมาตรการทางการเงินและการคลัง และสภาพทั่วไปของปัจจัยทางการเงินและการคลังของประเทศไทย

นโยบายและมาตรการทางการเงินและการคลังของประเทศไทย

จุดประสงค์ของการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่

1. การจ้างงานเต็มที่ (Full Employment)
2. ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth)
3. ความมีเสถียรภาพในระดับราคาสินค้า (Price Stability)
4. ความมีเสถียรภาพในดุลการชำระเงิน และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Stability in the International Balance of Payments and Foreign Exchange Rate)
5. ความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ (Equitable Distribution of Income)

1. การจ้างงานเต็มที่ หมายถึง สถานการณ์ที่ประชากรในวัยทำงานของประเทศทุกคนที่ต้องการทำงาน สามารถหาทำงานได้หมด ในทางปฏิบัติประชากรในวัยทำงาน มิใช่จะทำงานทำหมดทุกคน อาจจะมีการว่างงานด้วยสาเหตุต่างๆ เช่น การว่างงานชั่วคราวจากการเปลี่ยนงานหนึ่ง ไปอีกงานหนึ่ง หรือการโยกย้ายเปลี่ยนภูมิลำเนาเพื่อเปลี่ยนงานใหม่ ดังนั้นโดยทั่วไปจึงมีหลักว่า ถ้าอัตราส่วนของการว่างงานในระบบเศรษฐกิจใด อยู่ระหว่างร้อยละ 3-5 ของกำลังแรงงานทั้งหมดก็จัดว่าระบบเศรษฐกิจนั้นยังมีการจ้างงานเต็มที่

2. ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ หมายถึง อัตราการเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์ประชาชาติที่แท้จริง ถ้าผลิตภัณฑ์ประชาชาติในแต่ละปีมีอัตราเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แสดงว่า เศรษฐกิจ

มีความเจริญเติบโตขึ้น ผลที่ตามมาคือการเพิ่มขึ้นของรายได้ต่อหัวของประชากร (per capita income) ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อาจเกิดขึ้นได้หลายกรณี คือ

2.1 ประสิทธิภาพของแรงงานและเครื่องจักรเครื่องมือในการผลิต (Productivity of labor and capital) เพิ่มขึ้น

2.2 อัตราส่วนการใช้ทุนต่อแรงงานในการผลิตเพิ่มขึ้น (Capital intensive) ประสิทธิภาพในการผลิตจึงสูงขึ้น

2.3 มีการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ คือ มีการใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ทำให้ประสิทธิภาพในการผลิตสูงขึ้น

2.4 การออมเพิ่มขึ้น ทำให้การผลิตเพิ่มขึ้น เพราะการออมเป็นหัวใจของการลงทุนการผลิต การจ้างงาน และการใช้ทรัพยากร

3. ความมีเสถียรภาพในระดับราคา หมายถึง การที่ระดับราคาเฉลี่ยของสินค้าและบริการมีเสถียรภาพ คือไม่เคลื่อนไหวขึ้นลงอย่างผิดปกติในระยะสั้น แต่เป็นการเคลื่อนไหวอย่างสม่ำเสมอในระยะยาว โดยปกติการวัดระดับราคาสินค้าและบริการพิจารณาได้จากเลขดัชนีราคาสินค้าสำหรับผู้บริโภค (consumer price index) และเลขดัชนีราคาสินค้าขายส่ง (whole sale price index)

4. ความมีเสถียรภาพในดุลการชำระเงินและอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา หมายถึง ความพยายามที่จะรักษาดุลการชำระเงินให้อยู่ในลักษณะสมดุล เพื่อทำให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศไม่เคลื่อนไหวขึ้นลงอยู่เสมอ ซึ่งจะมีผลต่อนโยบายการค้าระหว่างประเทศและเป็นสิ่งขัดขวางต่อการตัดสินใจลงทุน และความเจริญเติบโตเศรษฐกิจ

5. ความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ หมายถึง การกระจายรายได้ประชาชาติไปสู่ประชาชนในชาติทุกคนในอัตราใกล้เคียงกันให้ความแตกต่างในรายได้ของประชาชนแต่ละกลุ่มแต่ละอาชีพ แต่ละท้องที่ ฯลฯ น้อยมาก ปกติวิธีการในการวัดการกระจายของรายได้ให้เป็นธรรมในระบบเศรษฐกิจมี 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ให้การกระจายเงินไปตามภาวะตลาด ซึ่งถูกกำหนดโดยอุปสงค์และอุปทาน

ขั้นตอนที่ 2 ปรับปรุงการกระจายรายได้ใหม่ โดยใช้มาตรการรายจ่ายของรัฐบาล (government expenditure) และมาตรการทางระบบภาษี (tax system)

นโยบายเศรษฐกิจที่สำคัญ และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในประเทศต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเศรษฐกิจ คือ

1. นโยบายการเงิน (Monetary Policy) คือ นโยบายที่ธนาคารแห่งประเทศไทยพยายามจะควบคุมสถานการณ์ทางด้านปริมาณเงิน ปริมาณเครดิต อัตราดอกเบี้ย และสภาพคล่องทั้งหมดในระบบเศรษฐกิจ เพื่อจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงตามที่ต้องการในภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง ซึ่งเป็นภาคที่ทำการผลิตผลิตภัณฑ์ประชาชาติในระบบเศรษฐกิจ

2. นโยบายการคลัง (Fiscal Policy) คือ นโยบายที่กระทำผ่านงบประมาณของรัฐบาล (government budget) ทางด้านรายได้และรายจ่าย โดยรายได้ของรัฐบาลได้จากการจัดเก็บภาษีอากรจากประชาชน ส่วนรายจ่ายคือ ค่าใช้จ่ายเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในรายได้หรือรายจ่าย จะส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจที่แท้จริงคือ การจ้างงาน การผลิต ระดับราคาสินค้า และในที่สุดจะส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติ

3. นโยบายจัดการหนี้ของรัฐบาล (government Debt Management) เป็นนโยบายที่กระทำผ่านการจัดการหนี้ของรัฐบาล คือ รัฐบาลจะสร้างหนี้สินก็ต่อเมื่อ

3.1 เกิดการขาดดุลในงบประมาณ

3.2 ต้องการเงินเพื่อไถ่ถอนหลักทรัพย์ที่ครบอายุ

นโยบายทั้ง 3 ประการ การที่จะใช้นโยบายนโยบายหนึ่งขึ้นอยู่กับวิจารณ์ของผู้นักวิชาการ ที่จะเลือกใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ดีที่สุด บางครั้งอาจต้องใช้หลายนโยบายร่วมกัน เช่น นโยบายการเงินร่วมกับนโยบายการคลัง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

มาตรการทางการเงิน

มาตรการทางการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยนำมาใช้ในการดำเนินนโยบายการเงินเพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวแปรที่ต้องการ ประกอบด้วยมาตรการที่สำคัญ ๆ คือ

1. การซื้อขายหลักทรัพย์
2. การเปลี่ยนแปลงอัตราเงินส่งสำรองตามกฎหมาย
3. การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน
4. การกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้
5. การเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง
6. การเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนการให้กู้ยืมแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งต่อเงินกองทุน
7. การกำหนดเงื่อนไขในการเปิดสาขา
8. การรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินในอัตราพิเศษ
9. การกำหนดอัตราเงินเชื่อส่วนบุคคล
10. การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

1. การซื้อขายหลักทรัพย์ ได้แก่ หลักทรัพย์ประเภทพันธบัตรรัฐบาล ตั๋วเงินคลัง และพันธบัตรรัฐวิสาหกิจ วัตถุประสงค์ของการดำเนินการซื้อขายหลักทรัพย์คือ การควบคุมปริมาณเงินและปริมาณสินเชื่อของสถาบันการเงิน ให้มีขนาดที่เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจ

2. การเปลี่ยนแปลงอัตราเงินส่งสำรองตามกฎหมาย การกำหนดอัตราเงินส่งสำรองตามกฎหมายสำหรับธนาคารพาณิชย์ หรือการกำหนดอัตราการค้าวงเงินสินเชื่อสำหรับบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของสถาบันการเงิน และเพื่อควบคุมปริมาณเงินและปริมาณเงินและปริมาณสินเชื่อจากสถาบันการเงิน ด้วยการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินส่งสำรองตามกฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติธนาคารแห่งประเทศไทยใช้มาตรการนี้น้อยมาก เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการผลิตของภาคเอกชน

3. การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน อัตราดอกเบี้ยมาตรฐานเป็นอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยคิดจากสถาบันการเงินที่อยู่ในความควบคุม วัตถุประสงค์ของ

การใช้มาตรการอัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน เพื่อรักษาความมั่นคงของสถาบันการเงิน โดยธนาคารแห่งประเทศไทยให้สถาบันการเงินกู้ยืมในอัตราที่ไม่สูงเกินไป เมื่อสถาบันการเงินนั้นขาดสภาพคล่อง เพื่อเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในตลาดเงิน เพื่อป้องกันการไหลออกของเงินทุน ในกรณีที่อัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศสูงกว่าภายในประเทศ ด้วยการเพิ่มอัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน เพื่อควบคุมปริมาณเงินและปริมาณสินเชื่อจากสถาบันการเงินที่อยู่ในความควบคุม และเพื่อให้สถาบันการเงิน และหน่วยธุรกิจดำเนินงานสอดคล้องกับการดำเนินนโยบายการเงิน และภาวะเศรษฐกิจ ในทางปฏิบัติธนาคารแห่งประเทศไทยได้ใช้มาตรการชนิดนี้มากกว่าและใช้ก่อนมาตรการอื่น

4. การกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ และเพดานอัตราดอกเบี้ยที่บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์กู้จากประชาชนนั้น วัตถุประสงค์เพื่อป้องกันไม่ให้สถาบันการเงินดังกล่าวแข่งขันกัน ในด้านการระดมเงินฝากในการที่เสี่ยงต่อความมั่นคงของสถาบันการเงิน และเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเพิ่มหรือลดการระดมเงินออมเข้าสู่ระบบการเงิน และการกำหนดเพดานดอกเบี้ยเงินกู้ที่ระบบธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินอื่นจะสามารถคิดจากลูกค้าได้ เพื่อเป็นการควบคุมปริมาณสินเชื่อซึ่งจะมีผลต่อการตัดสินใจเลือกแหล่งเงินทุนของนักลงทุน

5. การเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง การกำหนดอัตราส่วนของเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงของธนาคารแห่งประเทศไทย วัตถุประสงค์เพื่อความมั่นคงของสถาบันการเงิน เพื่อควบคุมปริมาณเงินและปริมาณสินเชื่อ โดยถ้าเพิ่มอัตราส่วนนี้จะลดความสามารถในการลงทุนและการให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน และเพื่อชักจูงให้สถาบันการเงินลงทุนในหลักทรัพย์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยต้องการ มาตรการทางการเงินประเภทนี้เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากกว่าเครื่องมืออื่น เพราะเป็นเครื่องมือที่ใช้เงินกองทุนเป็นฐานในการกำหนด

6. การเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนการให้กู้ยืมแก่บุคคลโดยบุคคลหนึ่งต่อเงินกองทุน การกำหนดอัตราส่วนการให้กู้ยืมแก่บุคคลโดยบุคคลหนึ่งต่อเงินกองทุน วัตถุประสงค์เพื่อความมั่นคงของสถาบันการเงิน เพื่อการกระจายรายได้ด้วยการกระจายเงินทุนไปสู่บุคคลต่าง ๆ มากขึ้น

7. การกำหนดเงื่อนไขในการเปิดสาขาธนาคารพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการเปิดสาขาของธนาคารพาณิชย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความมั่นคงของ

ธนาคารพาณิชย์ เพื่อความพอดีกับความต้องการของท้องถิ่น โดยไม่ให้มีสาขาของธนาคารพาณิชย์มากเกินไป เพื่อพัฒนาชนบทด้วยการกำหนดให้สาขานาชาพาณิชย์ในต่างจังหวัดต้องให้กู้ยืมแก่บุคคลในท้องถิ่นที่สาขาตั้งอยู่ และเพื่อส่งเสริมการลงทุนในหลักทรัพย์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยต้องการ

8. การรับช่วงซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินในอัตราพิเศษ วัตถุประสงค์เพื่อเป็นการช่วยเหลือทางการเงินแก่กิจการที่สำคัญที่ควรส่งเสริม หรือกิจการที่มีปัญหา ด้วยการให้กู้ยืมเงินทุนระยะสั้นอัตราดอกเบี้ยต่ำ ผ่านธนาคารพาณิชย์และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้รับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการประกอบกิจการเหล่านั้น จากธนาคารพาณิชย์ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรด้วยอัตรารับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่ต่ำมาก พร้อมกับกำหนดอัตราซื้อลด (discounted rate) ที่ธนาคารพาณิชย์และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จะคิดจากผู้ออกตั๋วสัญญาใช้เงิน และเพื่อเป็นการส่งเสริมการส่งออก ด้วยการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งออก

9. การกำหนดอัตราสินเชื่อสู่ชนบท ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการจัดสรรสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ เพื่อส่งเสริมการผลิตในส่วนภูมิภาค และเพิ่มรายได้ของคนในชนบท ทำให้การกระจายรายได้เป็นธรรมมากขึ้น และการกำหนดอัตราสินเชื่อสู่ชนบทได้เน้นการส่งเสริมการประกอบการเกษตร และการประกอบอุตสาหกรรมขนาดย่อม

10. การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ใช้วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เพื่อเพิ่มหรือรักษาทุนสำรองระหว่างประเทศให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

มาตรการทางการคลัง

"การคลังรัฐบาล" หมายถึงการจัดหาเงินมาใช้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ในเวลาที่กำหนด หรือ "การคลังรัฐบาล" หมายถึง กิจกรรมของรัฐบาลที่เกี่ยวกับการหารายได้การใช้จ่ายเงินงบประมาณ การบริหารหนี้ การจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งในด้านการผลิต การบริโภค การซื้อขายสินค้าและบริการ การคลังรัฐบาลจึงเน้นทั้ง

รายรับและรายจ่ายของรัฐบาล จุดมุ่งหมายคือ ผลทางเศรษฐกิจ ให้สังคมได้รับสวัสดิการที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยจะส่งผลทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

ในสมัยก่อนบทบาทของรัฐบาลอยู่ในขอบเขตจำกัด คือรักษาความมั่นคงปลอดภัยภายนอกและภายในประเทศ การศาล การทูต กิจกรรมด้านเศรษฐกิจเป็นเรื่องของเอกชนแต่ในปัจจุบันรัฐบาลเข้ามาดำเนินงานด้านสังคมหลายอย่าง เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงทำให้รัฐบาลต้องใช้จ่ายเงินมากขึ้นการใช้จ่ายของรัฐบาลทำให้ระบบเศรษฐกิจขยายตัว ปัญหาเศรษฐกิจเป็นปัญหาที่สำคัญ รัฐบาลทุกประเทศต้องเผชิญ ถ้ารัฐบาลประเทศใดแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจไม่ได้ก็จะขาดเสถียรภาพ บริหารประเทศต่อไปไม่ได้ ดังนั้นรัฐบาลของทุกประเทศจึงต้องดำเนินงานให้ระบบเศรษฐกิจเจริญรุ่งเรือง มั่นคงและมีเสถียรภาพ การที่จะดำเนินการให้บรรลุผลตามเป้าหมาย รัฐบาลจะต้องมีเครื่องมือหรือกลไกในการดำเนินการทางเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพ รัฐบาลส่วนใหญ่จะใช้ "นโยบายการคลัง"(Fiscal Policy) เป็นเครื่องมือและกลไกที่สำคัญในการควบคุมระบบเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพ นโยบายการคลัง คือการที่รัฐบาลสามารถหารายได้ และมีวิธีการใช้จ่ายให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อให้เกิดภาวะเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพ ไม่ทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อหรือเงินฝืด มีการกระจายรายได้ประชาชาติที่เป็นธรรม ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเจริญเติบโตบรรลุตามแผนที่วางไว้ เรื่องที่ควรศึกษาเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานของรัฐบาล คือ

1. รายได้ของรัฐบาล(Public revenue)
2. รายจ่ายของรัฐบาล(Government Expenditure)
3. หนี้สาธารณะ(public debt)
4. งบประมาณแผ่นดิน(Government Budget)
5. นโยบายการคลัง(Fiscal policy)

รายได้ของรัฐบาล(Public Revenue)

รายได้ของรัฐบาลหมายถึง รายได้ของรัฐบาลทั้งหมดรวมถึงการกู้ยืมเงินของรัฐบาล

โดยปกติรัฐบาลจะประมาณการรายรับของแต่ละปีไว้ล่วงหน้า โดยจัดทำเป็นงบประมาณประจำปี (ปีงบประมาณจะเริ่ม 1 ตุลาคม สิ้นสุด 30 กันยายนของปีถัดไป และใช้ปี พ.ศ.ถัดไปเรียกเป็นปีงบประมาณเช่น งบประมาณปี พ.ศ.2535 จะเริ่ม 1 ตุลาคม 2534 สิ้นสุด 30 กันยายน 2535) ไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางประกอบการดำเนินงานและบริหารให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ รัฐบาลมีรายรับจากรายได้และเงินกู้จากภายในประเทศและนอกประเทศ คือ

1. รายได้ (Revenue)

หมายถึง จำนวนเงินทั้งหมดที่รัฐบาลได้รับในปีงบประมาณ โดยเก็บจากบุคคลและคณะบุคคลตามที่กฎหมายกำหนดไว้ รายได้ของรัฐบาลประกอบด้วย

1.1 ภาษีอากร (Taxes and Duties)

ภาษีทางตรง (Direct Tax) คือ ผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีต้องรับการเสียภาษีไว้เอง จะผลัดภาระการเสียภาษีไปให้ผู้อื่นได้ยากหรือไม่ได้เลย ได้แก่ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคลภาษีโอนทรัพย์สิน ภาษีมรดก เป็นต้น

ภาษีทางอ้อม (Indirect Tax) คือ ผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีสามารถผลัดภาระการเสียภาษีไปให้ผู้อื่นได้ ได้แก่ การผลัดภาระไปข้างหน้าให้ผู้บริโภคเป็นผู้ชำระโดยปรับราคาให้สูงขึ้นหรือผลัดภาระไปข้างหลังโดยให้เป็นราคาปัจจัยการผลิต ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสศุลกากร เป็นต้น กระทรวงการคลังมีหน้าที่รับผิดชอบหารายได้ให้รัฐบาล โดยมอบหมายงานให้กรมสรรพากร กรมศุลกากรและกรมสรรพสามิตเป็นผู้จัดเก็บภาษีอากรประเภทต่างๆการจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพควรมีหลักการดังนี้ คือ หลักการจัดเก็บภาษี (The Principles of Taxes) อาตัม สมิธ นักเศรษฐศาสตร์ ผู้มีชื่อเสียงของโลกได้ให้หลักการในการจัดเก็บภาษีที่ดี (Canons of Taxation) ในหนังสือ *The Wealth of Nation* ไว้ว่า"การจัดเก็บภาษีอากรมีผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจและสังคมโดยส่วนรวม การบริหารงานด้านภาษีอากรมิใช่เพียงเพื่อจะหา

รายได้ให้สมดุลกับรายจ่ายเท่านั้น ถ้ารัฐบาลวางหลักการจัดเก็บภาษีไว้รอบคอบและเหมาะสม แล้วจะสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่การพัฒนาเศรษฐกิจได้ในทางตรงข้าม ถ้าการจัดเก็บภาษีสมีระบบที่ไม่เหมาะสมแล้ว จะเห็นผลเสียต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างล่าช้า ไม่สามารถจะบรรลุถึงเป้าหมายได้ ดังนั้นจึงควรมีหลักการในการจัดเก็บภาษีที่ดี 4 ประการ ดังนี้

1. หลักความยุติธรรม (Equity) รัฐควรเก็บภาษีอากรจากผู้มีหน้าที่เสียในฐานะเท่าเทียมกัน ไม่ควรให้มีสิทธิพิเศษหรือยกเว้นภาษีแก่บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นพิเศษ ควรเก็บตามความสามารถของแต่ละบุคคล และกระจายไปให้ทั่วถึง

2. หลักแน่นอน (Certainty) มีลักษณะแน่นอน มีหลักเกณฑ์โดยกำหนดเวลา วิธีการ จำนวนหรืออัตราที่จะต้องชำระภาษีไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเตรียมตัวได้ถูกต้องตามกำหนดเวลา

3. หลักสะดวก (Convenience) การจัดเก็บภาษีควรให้ความสะดวกแก่ผู้เสียภาษี คือ รัฐควรบริการให้ความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อเสียภาษี โดยกำหนดระยะเวลา สถานที่ การเดินทาง ตลอดจนการบริการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในการเสียภาษี จะเป็นสิ่งจูงใจในการเสียภาษีเพิ่มขึ้น

อัตราภาษี คืออัตราที่รัฐบาลกำหนดไว้ในการชำระภาษี มี 3 ลักษณะ คือ

1. อัตราภาษีก้าวหน้า คืออัตราภาษีที่เพิ่มขึ้นเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น เช่น รายได้ไม่เกิน 60,000 บาท เสียภาษีร้อยละ 10 ถ้ารายได้เกิน 60,000 บาท เสียภาษีร้อยละ 15

2. อัตราภาษีถอยหลัง คือ อัตราภาษีลดลงเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น เช่น รายได้ไม่เกิน 60,000 บาท เสียภาษีร้อยละ 10 ถ้ารายได้เกิน 60,000 บาท เสียภาษีร้อยละ 5

3. อัตราภาษีคงที่ คือ อัตราภาษีคงที่ไม่ว่ารายได้จะเพิ่มขึ้นหรือลดลง เรียกว่า อัตราภาษีเดียว

1.2 ขายสิ่งของและบริการ เป็นรายได้ที่รัฐบาลได้รับจากค่าบริการ ค่าธรรมเนียมต่างๆ ค่าเช่าที่ดินของรัฐบาล ค่าขายหนังสือ ค่าร้องต่างๆ ของทางราชการ ค่าขายของกลางที่ยึดได้ เป็นต้น

1.3 รัฐพาณิชย์ เป็นรายได้ที่รัฐบาลได้จากกำไรและเงินปันผลของรัฐวิสาหกิจหรือองค์การของรัฐบาล กิจกรรมที่รัฐบาลมีหุ้นส่วน เช่น รายได้จากโรงงานยาสูบ สำนักงานงานสลากกินแบ่งรัฐบาล เงินปันผลจากบริษัทที่รัฐบาลถือหุ้น เป็นต้น

1.4 รายได้อื่น รัฐบาลจะมีรายได้อื่น ๆ จากที่กล่าวมาแล้ว เช่น ค่าอากรแสตมป์ ค่าปรับ ค่าธรรมเนียม ใบอนุญาต ค่าสัมปทานบัตร การผลิตเหรียญกษาปณ์ ดอกเบี้ยเงินกู้ และรายได้เบ็ดเตล็ดอื่น ๆ อีก

1.2 เงินกู้(loan)

ในกรณีที่รัฐบาลมีรายได้ไม่พอใช้ในงบประมาณรายจ่าย รัฐบาลมีความจำเป็นต้องหาเงินมาเพื่อดำเนินการให้บรรลุผลตามเป้าหมายและแผนที่วางไว้ รัฐบาลจะหาเงินมาได้จาก การกู้ คือ

1. การกู้ภายในประเทศ รัฐบาลมีแหล่งเงินกู้ภายในประเทศ คือ ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารออมสิน ธนาคารพาณิชย์ สถาบันทางการเงิน และภาคเอกชน

2. การกู้ภายนอกประเทศ รัฐบาลมีแหล่งเงินกู้ภายนอกประเทศ คือ เงินกู้จากธนาคารโลกกองทุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจ โหนดทะเลแห่งประเทศไทย ธนาคารพัฒนาเอเชีย และสถาบันทางการเงินเอกชนในต่างประเทศ

1.3 เงินคงคลัง

เป็นจำนวนเงินที่รัฐบาลใช้ชดเชยการขาดดุล งบประมาณรายจ่าย นอกจากเงินกู้ เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเท่าที่ผ่านมา ปรากฏว่ามักจะมีการใช้จ่ายจริงต่ำกว่างบประมาณที่ตั้งไว้ ในกรณีที่รัฐบาลไม่จำเป็นต้องหาเงินสดจากรายได้หรือเงินกู้มาตั้งชดเชยไว้ จึงตั้งชดเชยจากเงินคงคลัง พระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. 2491 มาตรา 4 บัญญัติไว้ว่า "ภายใต้บังคับมาตรา 13 บรรดาเงินทั้งปวงที่พึงชำระให้รัฐบาล ไม่ว่าจะเข้าภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ เงินกู้ หรือเงินอื่นใด หัวหน้าส่วนราชการที่ได้เก็บหรือรับเงินนั้น มีหน้าที่

ควบคุมให้นำส่งเข้าบัญชีคลัง บัญชีที่ 1 หรือคลังจังหวัด คลังอำเภอ ตามกำหนดเวลา และข้อบังคับที่รัฐมนตรีกำหนด โดยไม่หักไว้เพื่อการใด ๆ เลย เว้นไว้แต่จะมีกฎหมายกำหนดเป็นอย่างอื่น"

2. รายจ่ายของรัฐบาล

รัฐบาลมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารประเทศ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน เนื่องจากจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นทุกปี ดังนั้นความรับผิดชอบและการใช้จ่ายของรัฐบาลจึงเพิ่มหรือขยายขอบเขตมากขึ้นทุกปี การใช้จ่ายของรัฐบาลมีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เมื่อรัฐบาลเพิ่มงบประมาณรายจ่าย เท่ากับเพิ่มปริมาณเงินที่หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ ทำให้เศรษฐกิจขยายตัวเร็วขึ้น แต่ถ้ารัฐบาลใช้จ่ายเพียงเล็กน้อยหรือเพิ่มขึ้นในอัตราต่ำ จะทำให้เศรษฐกิจชะลอตัวลง อัตราการขยายตัวเป็นไปอย่างล่าช้า การใช้จ่ายของรัฐบาลจัดทำในรูปของงบประมาณประจำปี โดยประมาณการไว้ แยกตามลักษณะงานได้ดังต่อไปนี้

2.1 รายจ่ายเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ งบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาประเทศ เศรษฐกิจจะเป็นรายจ่ายที่สูงที่สุด รัฐบาลจะให้ความสำคัญเพราะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ เช่น พัฒนาด้านคมนาคม การเกษตร อุตสาหกรรม เหมืองแร่ การพลังงานและเชื้อเพลิง การพาณิชย์ และการท่องเที่ยว เป็นต้น

2.2 รายจ่ายเพื่อการศึกษา คุณภาพของประชากรเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นการให้การศึกษายังเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ รัฐบาลจึงตั้งงบประมาณการใช้จ่ายสำหรับการศึกษาไว้สูงทัดเทียมกับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยขยายการศึกษาภาคบังคับ ระดับอุดมศึกษาออกสู่ภูมิภาคมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสทางการศึกษามากขึ้น

2.3 รายจ่ายเพื่อสาธารณสุขและสาธารณสุขการ คุณภาพของประชากรในด้านสุขภาพและอนามัย นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ เพราะนอกจากจะไม่ช่วยพัฒนาแล้วยังเป็นภาระต่อสังคม การพัฒนาจะเป็นไปได้ยาก ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องส่งเสริมสุขภาพและอนามัยของประชาชน โดยบริการชุมชนและสังคมสงเคราะห์ เผยแพร่วิชาการทางการแพทย์ ให้

ความรู้ทางด้านสาธารณสุขมูลฐาน เน้นการป้องกันและหลักการปฏิบัติ เพื่อให้มีสุขภาพแข็งแรง อนามัยที่ดีและสมบูรณ์ ชยายงานทางด้านบริการสาธารณสุขทั้งในเมืองและภูมิภาค เช่น เพิ่มจำนวนโรงพยาบาล สถานพยาบาล สถานีอนามัย ออกสู่ท้องถิ่น เพิ่มบุคลากรทางการแพทย์ โดยเพิ่มการผลิต แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เพื่อให้การบริการด้านสาธารณสุขมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้ทรัพยากรมนุษย์ของประเทศมีประสิทธิภาพและอนามัยดี

2.4 รายจ่ายเพื่อการป้องกันประเทศ การป้องกันประเทศย่อมมีความสำคัญยิ่งในการรักษาเอกราชของประเทศ เพราะถ้าประเทศปราศจากอิสรภาพ ตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศอื่น การบริหารงานของรัฐบาลทุกอย่างย่อมขึ้นอยู่กับคำสั่งงาน ความเสรีภาพในการบริหารงานจะหมดไป ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องมีงบประมาณค่าใช้จ่ายในการป้องกันประเทศให้รอดพ้นจากการรุกรานของศัตรู เพื่อคงไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตยในการปกครองของประเทศ รายจ่ายส่วนใหญ่จะเป็นรายจ่ายในการบริหารด้านการทหารทั้งสามเหล่าทัพ และจัดหาอาวุธเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันเอกราชของชาติจากการรุกรานของศัตรูภายนอกประเทศเพื่อดำรงไว้ซึ่งความสงบสุขภายในประเทศ

2.5 รายจ่ายเพื่อการรักษาความสงบภายในประเทศ ส่วนใหญ่งานบริการด้านนี้จะเป็นหน้าที่ของตำรวจ กรมราชทัณฑ์ และการดำเนินงานของศาลยุติธรรม ประเทศไทยมีพุทธศาสนาประจำชาติถ้าประชาชนได้รับการพัฒนาทางด้านจิตใจตามหลักของพุทธศาสนาแล้ว ก็จะเป็นการช่วยผ่อนคลายการทำงานของเจ้าหน้าที่ได้ การจัดการปกครองภายในประเทศจะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีเสถียรภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นรัฐบาลควรจะมีนโยบายนำหลักของพุทธศาสนามาร่วมส่งเสริมพัฒนาทางด้านจิตใจขอประชาชนควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศด้วย

2.6 รายจ่ายเพื่อการบริการทั่วไป รัฐบาลแบ่งการบริหารประเทศออกเป็น 3 ส่วน คือ การบริหารส่วนกลาง การบริหารส่วนภูมิภาค และการบริหารส่วนท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการแก่ประชาชนได้ทั่วถึง โดยพยายามยึดหลักการกระจายรายได้ และการให้บริการขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนทุกระดับทั่วประเทศ เช่น การบริการด้านไฟฟ้า การประปา การสื่อสาร ได้แก่ โทรศัทพ์ โทรทัศน์ เป็นต้น

2.7 รายจ่ายเพื่อการชำระหนี้เงินกู้ ในกรณีที่รัฐบาลมีความจำเป็นต้องกู้เงินมาใช้จ่ายทั้งเงินต้น และดอกเบี้ยที่รัฐบาลกู้มาจากแหล่งเงินกู้ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ

2.8 รายจ่ายอื่น ๆ รัฐบาลอาจจะจัดสรรงบประมาณให้กับโครงการที่วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่เด่นชัด เช่น แผนพัฒนาท้องถิ่น การสร้างงานในชนบท โครงการอีสานเขียว หรือโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อส่วนรวม เป็นต้น ตัวอย่างรายจ่ายของรัฐบาล

การดำเนินนโยบายการเงินและการคลังของไทย

1. การดำเนินนโยบายช่วงปี 2522-2525

ปัญหาทางเศรษฐกิจเริ่มก่อตัวในช่วงวิกฤตการณ์น้ำมันครั้งที่สอง ประเทศไทยต้องประสบปัญหาทางเศรษฐกิจรุนแรงเช่นเดียวกับนานาประเทศทั่วโลก ในช่วงวิกฤตการณ์น้ำมันครั้งที่สอง การขยายตัวทางเศรษฐกิจในปี 2522 และ 2523 ได้ชะลอตัวลงเหลือร้อยละ 5.3 และ 4.8 เทียบกับร้อยละ 10.4 ในปี 2521 และเงินเฟ้อมีการขยายตัวสูงขึ้นเกือบถึงร้อยละ 20 ในปี 2523 ขณะเดียวกันรัฐบาลขาดดุลเงินสดเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 2.4 ของผลิตภัณฑ์ในประเทศ (GNP) เป็นร้อยละ 3.3 ของ GNP ส่วนดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุลเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 7 ของ GNP ขณะที่ฐานทุนสำรองระหว่างประเทศคิดเป็นจำนวนเดือนของการนำเข้า ลดลงจากร้อยละ 5.6 เหลือร้อยละ 3.9 ในปี 2523 และภาวะหนี้ต่างประเทศยังคงอยู่ในระดับสูง คิดเป็นประมาณร้อยละ 15-17 ต่อการส่งออก

ปัญหาดังกล่าว นอกจากจะเกิดจากปัจจัยภายนอกประเทศ อันเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันที่ส่งผลให้เศรษฐกิจโลกชะลอตัวแล้ว ยังเป็นผลจากการใช้จ่ายเกินตัวโดยเฉพาะภาครัฐบาล โดยมีการเร่งการลงทุนและการออมภาครัฐบาลเพิ่มขึ้น ทำให้ทางการต้องระดมเงินทุนผ่านการกู้ยืมจากต่างประเทศสูงขึ้น

การดำเนินนโยบายกัมพูชา

ทางการได้ดำเนินนโยบายการเงินที่เข้มงวด โดยการปรับเพิ่มเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้ในเดือนมกราคม 2523 และกรกฎาคม 2524 เพื่อระดมเงินออมและชะลอการใช้จ่าย และการลดค่าเงินบาทจาก 20.775 บาท ต่อดอลลาร์ สรอ. เป็น 21 บาท ต่อดอลลาร์ สรอ. ในเดือนพฤษภาคม 2524 และเป็น 23 บาทต่อดอลลาร์ สรอ. ในเดือนกรกฎาคม 2524 เพื่อแก้ปัญหาการขาดดุลการค้า

ทางด้านนโยบายการคลัง ได้มุ่งลดการใช้จ่ายและเพิ่มการออมของรัฐบาล มาตรการสำคัญในปี 2524 และ 2525 ได้แก่ การระงับการกันเงินจ่ายเหลือในปี การลดการใช้จ่าย โดยการตัดทอนงบประมาณ การเพิ่มภาษีสรรพสามิตสินค้าฟุ่มเฟือย เพิ่มภาษีการค้ากิจการก่อสร้าง และจัดเก็บภาษีดอกเบี้ยเงินฝาก การยกเว้นภาษีที่เก็บจากดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากต่างประเทศเพื่อดึงเงินทุนนำเข้าประเทศ รวมทั้งปรับปรุงภาษีศุลกากร ภาษีส่งออก เพื่อกระตุ้นการส่งออกและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าในประเทศ เช่น ลดพรีเวียมข้าวและให้ส่งข้าวออกโดยเสรี ในปี 2524 การยกเลิกภาระสำรองข้าวในปี 2525 และเร่งนโยบายในการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ นอกจากนี้ยังได้ปรับราคาน้ำมันให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของราคาตลาดโลก เพื่อลดภาระการอุดหนุนจากรัฐบาลและส่งเสริมการประหยัดการใช้พลังงาน

ผลการดำเนินนโยบาย

ในปี 2525 ปัญหาเงินเฟ้อได้เริ่มคลี่คลายลงอยู่ในระดับร้อยละ 5.2 และการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดลดลงเหลือร้อยละ 2.8 ของ GNP แต่การขยายตัวทางเศรษฐกิจยังอยู่ในระดับต่ำเพียงร้อยละ 4.1 เนื่องจากเศรษฐกิจโลกประสบกับภาวะชะงักงัน ส่วนฐานะการคลังกลับขาดดุลเพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 5.2 ของ GNP เนื่องจากการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลตกต่ำตามภาวะเศรษฐกิจ แต่มีการเร่งเบิกจ่ายเงินงบประมาณเพิ่มขึ้น สำหรับฐานะทุนสำรองระหว่างประเทศยังอยู่ในระดับต่ำ คือ 2.7 พันล้านดอลลาร์ สรอ. หรือ 3.8 เดือนของสินค้านำเข้า และภาระหนี้ต่างประเทศยังคงอยู่ในระดับสูงถึงร้อยละ 18 ของการส่งออก

2. การดำเนินนโยบายในปี 2526

ในปี 2526 ทางกรได้ดำเนินนโยบายการเงินในทิศทางที่ผ่อนคลายมากขึ้น เพื่อกระตุ้นการขยายตัวของเศรษฐกิจ มีการประกาศปรับลดอัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน ลดเพดานดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมและลดอัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง ทำให้สินเชื่อภาคเอกชนขยายตัวในเกณฑ์สูงขึ้นมากจากร้อยละ 18.1 ในปี 2525 เป็นร้อยละ 33.3 ในปีนี้ การใช้จ่ายในประเทศจึงเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจขยายตัวสูงขึ้นเป็นร้อยละ 7.3 อย่างไรก็ตาม ผลของการเพิ่มขึ้นของการใช้จ่ายทำให้การนำเข้าเพิ่มขึ้นสูงมาก ขณะที่การส่งออกยังไม่ดีเท่าที่ควร เพราะค่าเงินบาทแข็งขึ้นตามค่าเงินดอลลาร์ ทำให้ดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุลเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 7.3 ของ GDP ขณะที่ทุนสำรองระหว่างประเทศลดลงและภาวะหนี้ต่างประเทศเพิ่มขึ้นมากถึงร้อยละ 20.4 ของการส่งออก

3. การดำเนินนโยบายในช่วงปี 2527-2528

จากปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด และปัญหาหนี้ต่างประเทศดังกล่าวข้างต้น ในปี 2527 ทางกรจึงได้หันกลับมาใช้นโยบายการเงินเข้มงวดขึ้นอีก โดยการจำกัดการขยายตัวของสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ให้กับภาคเอกชนไม่เกินร้อยละ 18 ต่อปี ในช่วงมกราคมถึงสิงหาคม 2527 และเพิ่มเพดานดอกเบี้ยเงินกู้และเงินฝาก รวมทั้งการควบคุมการปล่อยสินเชื่อเพื่อการนำเข้า นอกจากนี้ยังได้ดำเนินนโยบายที่สำคัญ คือ การปรับปรุงระบบอัตราแลกเปลี่ยนจากเดิมที่กำหนดค่าเงินบาทอิงกับดอลลาร์ สรอ. มาโยงกับกลุ่มสกุลเงินสำคัญหรือระบบตระกร้าเงิน (Basket of Currencies) และได้ลดค่าเงินบาทจาก 23 บาทต่อดอลลาร์ สรอ. เป็น 27 บาทต่อดอลลาร์ สรอ. เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2527

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าปี 2528 อัตราเงินเฟ้อยังอยู่ในระดับต่ำ คือ ร้อยละ 2.4 และดุลบัญชีเดินสะพัดปรับตัวในทิศทางดีขึ้น แต่เศรษฐกิจกลับขยายตัวในอัตราน่าต่ำเพียงร้อยละ 3.5

4. การดำเนินนโยบายช่วงปี 2529-2530

จากการที่ปี 2529 เศรษฐกิจยังคงซบเซาต่อเนื่องจากปีก่อนการดำเนินนโยบายการเงินจึงได้ปรับตัวไปในทิศทางที่ผ่อนคลายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ทั้งนี้ทางการได้ประกาศลดอัตราดอกเบี้ยมาตรฐานลงถึง 3 ครั้ง ส่วนทางด้านนโยบายการคลัง ทางการยังคงรักษาวินัยทางการคลังและได้ปรับโครงสร้างภาษีครั้งใหม่เพื่อจูงใจไม่ให้มีการเลี่ยงภาษี

สำหรับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในปีนี้อยู่ในฐานะดีขึ้นมาาก กล่าวคือ ภาวะเงินเฟ้อลดลงเหลือร้อยละ 1.9 และดุลบัญชีเดินสะพัดกลับเปลี่ยนเป็นเกินดุลร้อยละ 0.6 ของ GDP ทั้งนี้เนื่องจากการปรับปรุงระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้น ในปลายปี 2527 เริ่มปรากฏผลให้เห็นในปีนี้ นอกจากนี้การปรับปรุงระบบภาษีได้มีส่วนเอื้ออำนวยต่อการส่งออก

ในปี 2530 เศรษฐกิจในประเทศเริ่มขยายตัวในอัตราร้อยละ 9.5 ซึ่งสอดคล้องกับการฟื้นตัวของเศรษฐกิจของโลก โดยที่การลงทุนภาคเอกชนขยายตัวอย่างรวดเร็ว การส่งออกยังคงขยายตัวในเกณฑ์สูงต่อเนื่องจากปี 2529 ส่วนดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุลเล็กน้อยร้อยละ 0.7 ของ GDP ทางด้านฐานะการคลังขาดดุลลดลงเหลือร้อยละ 1.4 ของ GDP ขณะเดียวกันภาระหนี้ต่างประเทศต่อรายได้จากการส่งออกลดลงเหลือร้อยละ 17 และเงินสำรองระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็นเกือบ 5 เดือนของการนำเข้า

5. การดำเนินนโยบายช่วงปี 2531-2534

จุดเด่นของภาวะเศรษฐกิจ

ช่วงปี 2531-2534 เศรษฐกิจไทยขยายตัวในเกณฑ์สูงเฉลี่ยถึงประมาณร้อยละ 11 ต่อปี เศรษฐกิจหลัก ได้แก่ การลงทุน อุตสาหกรรม ก่อสร้าง และการส่งออก ขยายตัวอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเศรษฐกิจโลกเอื้ออำนวย

ทางด้านฐานะทุนสำรองระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็นลำดับจาก 7.1 พันล้านดอลลาร์ สรอ. หรือ 4.3 เดือนของสินค้านำเข้าในปี 2531 เป็น 18.4 พันล้านดอลลาร์ สรอ. หรือ 5.7 เดือนของสินค้านำเข้าในปี 2534 ขณะที่ภาระหนี้สินต่างประเทศลดลงจากร้อยละ 12.9 เหลือร้อยละ 9.8 ของการส่งออก

สำหรับการพัฒนาทางการคลังนั้น ฐานะการคลังของรัฐบาลได้เปลี่ยนจากที่เคยขาดดุล และมียอดหนี้รวมทั้งภาระหนี้เป็นจำนวนมาก มาเป็นการเกินดุลเงินสดครั้งแรกในปีงบประมาณ 2531 จำนวน 30.2 พันล้านบาท หรือประมาณ ร้อยละ 2.0 ของผลิตภัณฑ์ในประเทศ และเกินดุลอย่างต่อเนื่องเป็นร้อยละ 3.3, 5.0 และ 5.2 ของผลิตภัณฑ์ในประเทศในปีงบประมาณ 2532 2533 และ 2534 ตามลำดับ การเกินดุลจำนวนมากติดต่อกัน 4 ปี ทำให้สามารถมีเงินไปชำระหนี้ในประเทศและต่างประเทศก่อนกำหนดได้กว่า 100,000 ล้านบาท และยังมีเงินคงคลังเหลือสูงกว่า 170,000 ล้านบาท

การขยายตัวทางเศรษฐกิจในอัตราสูงอย่างต่อเนื่องกันหลายปี เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้รายได้รัฐบาลจากการเก็บภาษีสูงขึ้นมาก โดยรายได้ของรัฐบาลในช่วงปีงบประมาณ 2531-2534 เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 24.8 ซึ่งสูงกว่าการขยายตัวทางเศรษฐกิจค่อนข้างมาก ภาษีสำคัญที่จัดเก็บได้สูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด คือ ภาษีเงินได้ ภาษีการค้า ภาษารชาเข้า ภาษีสรรพสามิต และภาษีที่เกี่ยวกับการค้าสิ่งทอวิมทวิญ (เฉพาะรายได้ค่าจดทะเบียนสิ่งทอวิมทวิญเพิ่มขึ้นถึง 5 เท่าตัวในระยะ 4 ปี)

อย่างไรก็ตามรายจ่ายของรัฐบาลก็ได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.9 ในปี 2530 เป็นร้อยละ 17.4 ในปี 2534 จากการเพิ่มขึ้นของการลงทุนทางด้านปัจจัยพื้นฐานเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และการปรับเงินเดือนค่าจ้าง ค่าตอบแทนในภาครัฐการ รวมทั้งรายจ่ายเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ แต่ทั้งนี้ก็ยังต่ำกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้นมาก

การไถ่ถอนหนี้ก่อนกำหนดจำนวนกว่า 100,000 ล้านบาท ระหว่างปีงบประมาณ

2531-2534 นั้น ทำให้งบรายจ่ายชำระหนี้ของรัฐบาลลดลงร้อยละ 24.7 ของงบประมาณรายจ่ายในปี 2530 เหลือเพียงร้อยละ 14.3 ในปี งบประมาณ 2534 ยอดหนี้คงค้าง (หนี้ในประเทศ หนี้ต่างประเทศรวมทั้งรัฐบาลเป็นผู้ค้ำประกัน) ลดลงจากร้อยละ 52.0 ของผลิตภัณฑ์ในประเทศ ณ สิ้นปี 2529 เหลือร้อยละ 21.7 ณ สิ้นปี 2534

ภาพรวมของภาวะการคลังของรัฐบาลในช่วงที่ผ่านมา รวมทั้งปีงบประมาณ 2534 มีความมั่นคงและมีการเกินดุลสูง แต่มีข้อที่น่าสังเกตว่า ในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปีงบประมาณ 2534 เริ่มมีแนวโน้มของการชะลอตัวลงอย่างมากของรายได้จากภาษีสำคัญบางประเภท โดยเฉพาะอากรขาเข้าและภาษีการค้าตกต่ำลงมาก สาเหตุสำคัญนอกจากการชะลอตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในประเทศยังเป็นผลมาจากการลดอัตราภาษีนำเข้าเครื่องจักรและอุปกรณ์ และการปรับปรุงภาษีรถยนต์

ปัญหาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

การที่เศรษฐกิจขยายตัวในเกณฑ์สูงอย่างต่อเนื่องดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ได้สร้างแรงกดดันทำให้ภาวะเงินเฟ้อและการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ ปัจจัยต่างประเทศก็มีส่วนเร่งให้ปัญหาดังกล่าวทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อเกิดวิกฤตการณ์สงครามในตะวันออกกลางในช่วงปลายปี 2533 ได้ส่งผลกระทบต่อภาคบริการท่องเที่ยวและรายได้จากแรงงานไทยในต่างประเทศ ในปี 2533 ดุลบัญชีเดินสะพัดจึงขาดดุลเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าถึงสองเท่าตัว โดยมีมูลค่าสูงถึงร้อยละ 8.9 ของ GDP และภาวะเงินเฟ้อสูงขึ้นถึงร้อยละ 6 ต่อปี

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากฐานะทางการเงินของประเทศอยู่ในระดับที่มั่นคงมาก กล่าวคือ ทุนสำรองทางการอยู่ในระดับสูงถึง 14.3 พันล้านดอลลาร์ สรอ. หรือ 5.3 เดือนของการนำเข้า และกอบรับทางการได้ดำเนินมาตรการทางการเงินและการคลังหลายประการที่เน้นการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ จึงทำให้ปัญหาคลี่คลายลง โดยในปี 2534 อัตราเงิน

เพื่อชะลอตัวลงเหลือร้อยละ 8.1 GDP และดุลการชำระเงินเกินดุลสูงถึง 112.4 พันล้านบาท ส่งผลให้ฐานะทุนสำรองระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นในระดับสูงถึง 18.4 พันล้านดอลลาร์ สรอ. หรือเท่ากับ 5.7 เดือนของการนำเข้า (ตารางที่ 1)

กลยุทธ์ในการดำเนินนโยบายในช่วงปี 2531-2534

ทางการได้เน้นนโยบายการค้าเสรี โดยการผ่อนคลายการควบคุมระบบการเงิน การสนับสนุนการลงทุนภาคเอกชน เน้นการชักจูงนักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุน และให้ความสำคัญต่อการลงทุนภาครัฐบาล โดยพัฒนาและปรับปรุงกิจการสาธารณูปโภค รวมทั้งการมุ่งพัฒนาประเทศไทยให้มีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจและการเงินในภูมิภาคและทวีปเอเชีย โดยมีเป้าหมายเป็นศูนย์กลางการเงินและเศรษฐกิจที่สำคัญในภูมิภาค

แนวทางการดำเนินนโยบาย

1) มาตรการทางการเงิน ทางการได้ผ่อนคลายการควบคุมตลาดการเงินในประเทศ โดยการให้ระบบการเงินมีความยืดหยุ่นมากขึ้น และเป็นการเปิดโอกาสให้สถาบันการเงินต่าง ๆ สามารถบริหารธุรกิจของตนด้วยความคล่องตัวยิ่งขึ้น รัฐบาลได้ให้ความเห็นชอบกับข้อเสนอแนะของธนาคารแห่งประเทศไทย ในการดำเนินแผนการปรับปรุงระบบการเงิน 3 ปี คือ พ.ศ. 2533-2535

2) มาตรการทางการคลัง การลดข้อจำกัดและตัดทอนขั้นตอนการนำเข้า และปรับปรุงระเบียบข้อบังคับเพื่อให้ยืดหยุ่นและอำนวยความสะดวกต่อการค้าในประเทศ การส่งออกและนำเข้า เช่น การนำระบบภาษีศุลกากรระบบ Harmonized มาใช้ตั้งแต่ต้นปี 2531 การยกเว้นอากรขาออกสำหรับน้ำตาลทราย และยางพารา การลดอากรขาเข้าเหล็กเส้น เครื่องจักร ฯลฯ ยกเว้นอากรขาเข้าปูนซีเมนต์ และการปรับปรุงโครงสร้างภาษีรถยนต์ รวมทั้งการนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ตั้งแต่มกราคม 2535

3) มาตรการอื่น ๆ ทาง การ ได้นำเอา ระบบลอยตัว ของราคาร้าน้ำมัน มาใช้ ตั้งแต่ เดือน พฤษภาคม 2534 เพื่อลด การบิดเบือน ของระบบราคา ในประเทศ การนำกลไกตลาด มาใช้นี้ เป็นวิธีหนึ่ง เพื่อลด การแทรกแซง จาก การเมือง ด้วย

6. การดำเนิน งานนโยบาย ในช่วงปี 2535-2536

ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ทาง การ ได้ดำเนิน นโยบาย การเงิน โดยดูแล มิให้ การ ใช้จ่าย ของประชาชน ขยาย ตัว ในอัตรา ที่สูงเกินไป โดยมี จุดประสงค์ เพื่อแก้ไข ความไม่สมดุล ทาง เศรษฐกิจ ซึ่ง มาตรการ ที่ดำเนิน ไป แล้ว คือ การดูแล ปริมาณ เงิน และ สินเชื่อ ให้ขยาย ตัว ในอัตรา ที่เหมาะสม คือ ไม่ มาก ไม่ น้อย จนเกินไป เช่น การขอ ให้ธนาคาร พาณิชย์ มีความระมัดระวัง ในการปล่อย สินเชื่อ ให้มากขึ้น โดย ในปี 2534 สินเชื่อ ภาคเอกชน มีการขยาย ตัว ร้อยละ 20.8 และ อัตรา เงินเฟ้อ อยู่ใน ระดับ ร้อยละ 5.7 ซึ่ง ลด ลง จาก ปี ที่ผ่าน มา ถึงแม้ ว่า ในปี 2534 การขาดดุล บัญชี เดบิต สะพัด จะ สูง ขึ้น แต่ สัดส่วน ของ การขาดดุล บัญชี เดบิต สะพัด ต่อ GDP กลับ ลด ลง จาก ร้อยละ 8.9 ในปี 2533 มา เป็น ร้อยละ 8.1 ในปี 2534 ซึ่ง ใน ปัจจุบัน ทาง การ ก็ ยังคง ใช้ มาตรการ ทาง การเงิน ในการควบคุม การ ใช้จ่าย ของประชาชน อยู่ ทั้งนี้ เพื่อ เสริมสร้าง เสถียรภาพ ในระบบ การเงิน ไทย ให้มี มากขึ้น อย่าง ต่อเนื่อง

นโยบาย ทาง การเงิน ในปัจจุบัน ที่สำคัญ อีก ประการ หนึ่ง ก็ คือ การปล่อย ให้กลไก ของตลาด (Market Mechanism) มีบทบาท มากขึ้น โดยลด การควบคุม และการแทรกแซง ของทาง การให้ น้อยลง ที่ผ่าน มา ทาง การ ได้ผ่อน คลาย ข้อจำกัด ทาง การเงิน ต่าง ๆ เช่น การยกเลิก เพดาน อัตรา ดอกเบี้ย เงินฝาก และ เงินกู้ ของธนาคาร พาณิชย์ และ บริษัท เงินทุน การผ่อน คลาย การปริวรรต เงินตรา รวมทั้ง การขยาย ขอบเขต การประกอบ ธุรกิจ ของสถาบัน การเงิน ต่าง ๆ ทำให้ระบบ การเงิน ไทย มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น ซึ่ง ทาง การ จะ ดำเนิน นโยบาย ในการผ่อน คลาย ข้อจำกัด ทาง การเงิน ด้านอื่น ต่อ ไป อย่าง ต่อเนื่อง เพื่อ ให้เกิด ประสิทธิภาพ สูงสุด ในระบบ การเงิน ของประเทศ

จากภาวะเศรษฐกิจที่ขยายตัวอย่างร้อนแรงเมื่อท้ายทศวรรษที่ผ่านมา ทางกาารจึงได้ดำเนินนโยบายการเงินด้วยความระมัดระวัง แม้ว่าจะมีการปรับลดดอกเบี้ยธนาคารกลางในประเทศอุตสาหกรรมตลอดช่วง 3 ปีนี้ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ แต่การลดดอกเบี้ยมาตรฐานของธนาคารแห่งประเทศไทยในช่วง 3 ปีนี้ จากร้อยละ 12 เหลือร้อยละ 9 มีเหตุผลเพื่อให้ใกล้เคียงกับอัตราในตลาดมากกว่า โดยเฉพาะการลดในครั้งหลัง ๆ เมื่อปี 2536 เกิดขึ้นเพื่อเป้าหมายในการชี้้นำให้ลดความแตกต่างระหว่างดอกเบี้ยลูกค้ารายใหญ่ และรายย่อยมากกว่าที่จะเป็นการดำเนินนโยบายการเงินที่ผ่อนคลาย ภาวะการนี้ยังมีการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดสูงและเศรษฐกิจยังขยายตัวในอัตราที่เป็นไปตามเป้าหมายตลอดทั้ง 3 ปีที่ผ่านมา เป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ทางการไม่จำเป็นต้องดำเนินนโยบายการเงินในลักษณะกระตุ้นเศรษฐกิจ ยอดคงค้างของสินเชื่อธนาคารแห่งประเทศไทยที่ให้แก่ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ได้ลดลงจาก 42.5 พันล้านบาท เมื่อปลายปี 2533 เหลือเพียง 18.9 พันล้านบาท เมื่อปลายปี 2536 การปล่อยเงินของธนาคารแห่งประเทศไทยส่วนใหญ่จึงจำกัดเฉพาะด้านการช่วยยกระดับราคาพืชผล และการส่งเสริมการส่งออกที่มีมาแต่เดิม อย่างไรก็ตามภาวะการเงินก็อ่อนไหวมากกับการเคลื่อนย้ายเงินทุนจากต่างประเทศ ทำให้มีการปรับดอกเบี้ยลงเป็นระยะ ๆ ตลอดช่วง 3 ปีนี้ ในช่วงนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยยังคงขอให้ธนาคารพาณิชย์จัดทำแผนการจัดสรรสินเชื่อรายครึ่งปี เพื่อให้ใช้เป็นแนวทางในการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในกิจการที่เป็นประโยชน์โดยตรงต่อเศรษฐกิจให้มากขึ้น

บทบาทของทางการในการดำเนินนโยบายทางการเงินในช่วงนี้ จึงเด่นชัดที่ให้การไกล่เกลี่ยการตลาดทำงานมากขึ้น โดยมีการแทรกแซงของทางการน้อยมาก ในช่วงนั้นมีการออกพันธบัตรธนาคารแห่งประเทศไทยจำนวน 5,800 ล้านบาท เพื่อดูดซับสภาพคล่องออกจากระบบการเงิน เมื่อปี 2534 เพียงครั้งเดียวตลอดช่วง 3 ปีนี้ แม้ว่าในปี 2536 ตลาดเงินจะมีสภาพคล่องที่สูงมากแต่ธนาคารยังไม่มีความเห็นว่ามีจำเป็นต้องทำอีก เพราะค่าใช้จ่ายสูงและลักษณะเปิดของตลาดทำให้เกิดคำถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของมาตรการ

ขณะเดียวกันก็มีการส่งเสริมให้รัฐวิสาหกิจหันมาระดมเงินทุนจากภายในประเทศและลดการนำเข้าเงินกู้ต่างประเทศ แนวนโยบายการเงินในช่วงหลังนี้จึงหันมาให้ความสำคัญแก่การ

วางพื้นฐานในระยะยาวด้วยการปรับโครงสร้างทางการเงินให้มีความเข้มแข็ง และเปิดเสรีมากขึ้น นอกจากนี้การรวมตัวทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศต่าง ๆ การเจรจาว่าด้วยการค้าเสรีจากรอบอุรุกวัย ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารและโทรคมนาคมระหว่างประเทศ รวมทั้งกระแสโลกาภิวัตน์ทางการเงินหรือความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดของธุรกิจการเงินทั่วโลกล้วนเป็นเหตุผลสนับสนุนให้ประเทศไทยต้องปรับตัวเปิดเสรีทางการเงินเพื่อให้สามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้มากยิ่งขึ้น แผนการปรับปรุงระบบการเงิน 3 ปี ของธนาคารแห่งประเทศไทยขึ้นแรกเริ่มในช่วงปี 2533-2535 และขั้นที่สองเริ่มปี 2536-2538 มีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของสถาบันการเงินต่าง ๆ และยกระดับระบบการเงินของไทยให้ได้มาตรฐานสากล เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาไปสู่การเป็นศูนย์กลางทางการเงินของภูมิภาค

แผนการปรับปรุงแผนงานขั้นแรกก็ได้เสร็จสิ้นไปแล้ว ซึ่งส่วนใหญ่ได้ดำเนินการในปี 2535 โดยสามารถดำเนินการทางด้านการผ่อนคลายปล่อยเสรีมาตรการต่าง ๆ ได้ครบถ้วน มีความก้าวหน้าทางด้านการพัฒนาตราสารและการปรับปรุงการกำกับตรวจสอบสถาบันการเงิน แต่ทางด้านการปรับปรุงระบบการชำระเงินนั้นเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาศึกษาและพัฒนา งานในแผนขั้นที่สองจึงเป็นการทำต่อเนื่องจากขั้นที่หนึ่งส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งเป็นการมุ่งเป้าหมายทางด้านการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางทางการเงิน ในภูมิภาคและการระดมเงินออม

ผลงานการปรับปรุงระบบการเงินทั้ง 2 ขั้นที่สำคัญ ได้แก่ นโยบายอัตราดอกเบี้ยลอยตัวอย่างสมบูรณ์ และไม่มีข้อจำกัดทางกฎหมายด้วยการยกเลิกเพดานอัตราดอกเบี้ยทั้งเงินฝากและเงินให้กู้ ซึ่งประกาศผลตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2535 การผ่อนคลายการปริวรรตเงินตราเพื่อให้เป็นทุนเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรีทั้งขาเข้าและขาออก จากเดิมที่ไม่มีข้อจำกัดเฉพาะทางด้านขาเข้า แต่ก็ยังมีการจำกัดการย้ายเงินออกเพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ในต่างประเทศ

มีการผ่อนคลายการบริหารสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ด้วยการยกเลิกการดำรงหลักทรัพย์ตามเงื่อนไขในการเปิดสาขา การขยายกลุ่มเป้าหมายของสินเชื่อส่วนบุคคล การปรับปรุง

นิยามสินเชื่อท้องถิ่นให้คล่องตัวขึ้น มีการเปลี่ยนการใช้เงินสดสำรองมาเป็นสถาบันการเงิน ซึ่งทำให้ธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนสามารถประกอบธุรกิจที่คาบเกี่ยวกันมากขึ้น นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการขยายสาขาและบริการของสถาบันการเงินไปต่างจังหวัด และการอนุญาตให้บริษัทเงินทุนตั้งสำนักอำนวยการสินเชื่อไปต่างจังหวัด ผ่านคล้ายหลักเกณฑ์การเปิดสาขาย่อยเพื่อให้ขยายบริการการเงินให้กว้างขวางขึ้น ให้สินเชื่อเพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการในเขต 3 ในส่วนของ การดูแลลูกค้าสถาบันการเงินที่มีอำนาจต่อรองน้อย ทางเราก็ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลูกค้ารายย่อยขึ้นดี และกระทรวงการคลังก็ได้ดำเนินนโยบายส่งเสริมให้สถาบันการเงินของรัฐขยาย การให้สินเชื่อในภูมิภาค

ในด้านการคลังจากฐานะการคลังที่เอื้ออำนวยมาโดยตลอดนับตั้งแต่ปี 2531 ในปีงบประมาณ 2535 รัฐบาลได้เร่งดำเนินมาตรการทางการคลังทั้งทางด้านรายจ่ายและภาษีอากรส่งเสริมการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งเน้นระบบเศรษฐกิจแบบแข่งขันเสรี รวมทั้งการวางรากฐานในการพัฒนาในอนาคต ในช่วงนี้มีการดำเนินมาตรการทางภาษีอากรที่สำคัญหลายประการคือ (1) การปรับปรุงภาษีเพื่อพัฒนาตราสารทางการเงิน โดยเน้นความเป็นกลางของระบบภาษีและขจัดความซ้ำซ้อน (2) การปรับปรุงภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลเพื่อส่งเสริมการออม การลงทุน และลดภาระแก่ประชาชน (3) การลด/ยกเว้นภาษีเงินได้ให้แก่กิจการวิเทศนกิจ เพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาค (4) การนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้จัดเก็บแทนภาษีการค้า (5) การปรับปรุงภาษีศุลกากรเพื่อส่งเสริมการประหยัดพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อม

ในด้านรายจ่ายมีการดำเนินมาตรการที่สำคัญ คือ (1) การปรับปรุงโครงสร้างเงินเดือนข้าราชการจากบัญชี ข เป็นบัญชี 1 (2) การจัดสรรงบประมาณตามนโยบายพิเศษของรัฐบาล ได้แก่ กองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร 6,000 ล้านบาท เพื่อกระจายอำนาจให้จังหวัด กองทุนสนับสนุนการวิจัย 1,200 ล้านบาท โครงการสร้างสวนกลางมหานครจำนวน 800 ล้านบาท ฯลฯ

ในช่วงปี 2534-2536 เศรษฐกิจไทยมีการปรับตัวทั้งทางเศรษฐกิจมหภาคและทางด้านนโยบายการคลัง นอกเหนือจากการรักษาวินัยทางการคลังด้วยการดำเนินนโยบายงบประมาณแบบสมดุลเพื่อรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจเป็นครั้งแรกของประเทศไทย นโยบายการคลังอื่นในช่วง 3 ปีที่สำคัญคือ การจัดสรรงบประมาณรายจ่าย เป็นที่น่าสังเกตว่างบประมาณทั้ง 3 ปีนี้ ได้มีการแถลงต่อรัฐสภาโดยนายกรัฐมนตรีถึง 3 คน ตามการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

ดังนั้น เนื้อหาการแถลงงบประมาณต่อรัฐสภาจึงแตกต่างกันมากและบางนโยบายอาจจะไม่มีการสานต่อ เริ่มจากคำแถลงของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2533 ที่เน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยมีนโยมนโยบายโครงสร้างและบริการพื้นฐานเพิ่มในอัตราที่สูงมาก แต่ก็มีภารกิจกระจายผลการพัฒนาให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันยิ่งขึ้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สิ่งแวดล้อมและวิทยาศาสตร์ มีการให้งบช่วยเหลือเกษตรกรเป็นพิเศษ โดยเน้น 4 แผนงาน คือ ชลประทาน คมนาคมน้ำ และสาธารณสุข

สำหรับคำแถลงของนายกรัฐมนตรีอานันท์ ปันยารชุน เมื่อ 19 กรกฎาคม 2534 มีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป มีการแสดงนโยบายสำคัญ ๆ เช่น ภาษี หรือนโยบายสำคัญด้านอื่น ๆ แต่ไม่ได้ไปลงในรายละเอียด ในด้านนโยบายหลักได้เน้นการลดความแตกต่างความเป็นอยู่ของประชาชนในชนบทและเมือง โดยยอมรับว่าการขยายตัวของเศรษฐกิจที่ผ่านมาไม่ได้ส่งผลให้ประชาชนในประเทศมีโอกาสได้รับประโยชน์โดยทั่วหน้ากัน จึงจะดำเนินการแก้ไข มีการเริ่มตั้งกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร โดยกำหนดว่าทุกปีจะจัดสรรงบประมาณสมทบให้จำนวนร้อยละ 2 ของวงเงินงบประมาณในแต่ละปี จะจัดตั้งกองทุนเพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร และจัดตั้งบริษัทเงินทุนเพื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อมสำหรับผู้รายย่อยในชนบท นอกจากนี้ยังมีการตั้งงบประมาณเพื่อช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่ประเทศเพื่อนบ้าน ส่วนเป้าหมายอื่น เช่น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สิ่งแวดล้อมและวิทยาศาสตร์ ก็ได้ให้ความสำคัญเช่นกัน

สำหรับงบประมาณปี 2536 นายกรัฐมนตรีชวน หลีกภัย ได้แถลงต่อรัฐสภาเมื่อ 16 ธันวาคม 2535 มีการแจกแจงรายละเอียดเป็นงานหรือโครงการอย่างมาก ได้เน้นการกระ

จ่ายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและชนบทเป็นนโยบายหลัก โดยจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ 29 ซึ่งนายกรัฐมนตรีชวน ก็มีโอกาสดำเนินนโยบายการกระจายความเจริญด้วยการจัดสรรงบฯใน งบประมาณของปีต่อ ๆ มาด้วย อย่างน้อยอีก 2 ปี จนถึงงบประมาณของปี 2538 แต่สำหรับ งบฯกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรนั้นในรัฐบาลนี้ไม่ได้มีการผูกติดกับวงเงินงบประมาณดังเช่น ที่รัฐบาลก่อนหน้าได้แถลงไว้ นอกจากนี้มีการตั้งเป้าหมายการปฏิรูปที่ดินไว้ในปีงบประมาณ 2536 จำนวน 4 ล้านไร่ เทียบกับเดิม 2.5 ล้านไร่

การปรับปรุงระบบการคลังและงบประมาณให้มีความคล่องตัวมากขึ้นด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น มีการผ่อนคลายการอนุมัติเงินงวดมีการสนับสนุนให้ส่วนราชการไปเบิกจ่ายเงินงบประมาณ โดยเฉพาะการจัดซื้อจัดจ้างในต่างจังหวัด ให้อำนาจมากขึ้นแก่ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจในการโอนเปลี่ยนแปลงเงินงวดของงบฯลงทุน มีการสนับสนุนให้กระทรวงต่าง ๆ มีบทบาทในการติดตามการใช้เงินงบประมาณให้เป็นไปตามเป้าหมายมากขึ้น รวมทั้งการกำหนดหน้าที่ระหว่าง กระทรวงการคลังและสำนักงานงบประมาณในเรื่องของการกันเงินไว้เบิกเหลือในปีให้ชัดเจน และมีการจำกัดการกันเงินไว้ไม่ให้เกิน 1 ปี เพื่อเร่งรัดการทำงานของส่วนราชการให้รวดเร็วมากขึ้น นอกจากนี้ในระยะยาวจะป้องกันปัญหาที่เงินเดือนเป็นภาระต่องบประมาณมากเกินไปด้วยการจำกัด อัตรากำลังของส่วนราชการแต่ก็อาจจะมีผลในการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของระบบราชการเท่าใดนัก รวมทั้งมีการรื้อฟื้นแนวคิดการจัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการเพื่อให้เกิดการออม เป็นการลดภาระของงบประมาณในอนาคต

จากการที่การจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลในช่วงปีงบประมาณ 2531-2533 มีอัตราเพิ่มเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 27.1 รัฐบาลจึงได้ดำเนินมาตรการภาษีเพื่อแก้ไขปัญหาและการปรับปรุงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศในทิศทางที่จะลดภาระของผู้เสีย โดยให้มีการกระจายภาระให้ทั่วถึง ด้วยการจูงใจให้มีความเต็มใจเสียภาษีจากอัตราที่ต่ำลง ในช่วงนี้ไม่ปรากฏว่ามี การขึ้นอัตราภาษีอันจะทำให้ภาระของผู้เสียภาษีสูงขึ้น ยกเว้นบุตรซึ่งมีเหตุผลทางด้านสาธารณสุข มาตรการลดอัตราภาษีที่ได้ดำเนินการในช่วงนี้ ได้แก่ การลดอัตราอากรเข้าเครื่องจักร และ อุปกรณ์ การลดภาษีลดรถยนต์ การลดภาษีการค้า การลดอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา การ

ลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับบริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ เป็นต้น ส่วนการเปลี่ยนโครงสร้างภาษีที่มีผลอย่างมากต่อการผลิตก็คือ การใช้ภาษีมูลค่าเพิ่มแทนภาษีการค้าและการปรับโครงสร้างอากรขาเข้า

เมื่อปี 2535 มีการนำภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะมาใช้แทนภาษีการค้าเพื่อแก้ไขปัญหาความซ้ำซ้อนของภาษีการค้าเพิ่มและเพื่อส่งเสริมการส่งออก ทั้งนี้โดยให้ธุรกิจด้านการเงินเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ แต่ยังคงเว้นให้แก่งานซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ฯพร้อมกันก็มีการโอนสินค้าที่เคยเสียภาษีการค้าในอัตราที่สูงมาเสียภาษีสรรพสามิตด้วย และยกเลิกการเก็บภาษีสรรพสามิตเดิมจากสินค้าบางประเภท เช่น ซีเมนต์ เป็นต้น

ในระยะแรกยังมีปัญหาทางปฏิบัติหลายประการ โดยเฉพาะการคืนภาษี ซึ่งได้มีการเร่งรัดและปรับปรุงต่าง ๆ เช่นการคืนผ่านระบบธนาคาร นอกจากนี้ยังปรากฏว่าในปีแรกรัฐบาลสูญเสียรายได้เฉลี่ยเดือนละ 2-2.5 พันล้านบาท จากที่ควรจะได้จากการจัดเก็บภาษีการค้าแต่เดิม ซึ่งอาจจะมีสาเหตุหลายประการ เช่น การตั้งอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มต่ำกว่าที่กำหนดไว้เดิม ความไม่แน่ชัดในระยะแรกเริ่ม รวมทั้งยังมีความพยายามในการหลีกเลี่ยงและภาวะการค้าที่ชะลอตัวในระยะนั้น

ทางด้านการลดภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีการปรับปรุงในทิศทางที่เป็นการลดภาระของผู้เสียภาษีตลอดทั้ง 3 ปี โดยมีการปรับลดอัตราสูงสุดจากร้อยละ 55 เหลือร้อยละ 50 สำหรับปี 2534 และเหลือร้อยละ 37 สำหรับปี 2535 นอกจากนี้สำหรับฐานภาษียังให้มีการหัก ณ ที่จ่ายเงินได้บางประเภทเพิ่มขึ้น โดยไม่ต้องนำมารวมคำนวณกับเงินได้อื่นในการเสียสิ้นปี ให้มีการหักลดหย่อนและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ มากขึ้น เพิ่มจำนวนเงินรายได้ขั้นต่ำทุกประเภทที่ต้องเสียภาษี ซึ่งล้วนแต่จะเป็นแรงจูงใจให้มีความเต็มใจในการชำระภาษีมากขึ้น

สำหรับภาษีเงินได้นิติบุคคล นอกจากการลดอัตราสำหรับบริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดแล้ว ยังมีการปรับปรุงวิธีการต่าง ๆ ทางด้านฐานภาษีที่เป็นประโยชน์มากขึ้น เช่น เพิ่มการ

หักค่าเสื่อมบางประเภท และปรับปรุงหลักเกณฑ์การตัดหนี้สูญ เพื่อให้มีความสะดวกในการคำนวณภาษี ปรับปรุงหลักเกณฑ์การคำนวณเงินได้จากเงินปันผลของนิติบุคคล เพื่อให้ประโยชน์แก่การลงทุนในบริษัทมากขึ้น มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์การตีราคาทรัพย์สินเพื่อให้เป็นไปตามหลักบัญชีและธรรมเนียมธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เอื้อต่อการควมหรือโอนกิจการปรับปรุงอัตราภาษีหัก ณ ที่จ่ายสำหรับนิติบุคคลที่ไม่ได้ประกอบกิจการในประเทศไทยเพื่อกระตุ้นการลงทุนจากต่างประเทศ

แนวนโยบายด้านภาษีสำหรับตลาดทุนยังมีการให้สิทธิประโยชน์อย่างชัดเจน เช่นการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่วิเทศธุรกิจ ให้สิทธิในการเลือกเสียภาษีหักที่จ่ายสำหรับการลงทุนในตราสาร เช่น กองทุนรวม ยกเว้นภาษีกำไรส่วนทุนจากการโอนหุ้นกู้และพันธบัตร เพิ่มเครดิตเงินปันผล ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายจะให้ภาษีเป็นกลาง ไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างการลงทุนในตราสารหรือสถาบันการเงินต่าง ๆ ดังนั้นจึงมีการยกเลิกการยกเว้นภาษีเงินได้จากดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาลและดอกเบี้ยออมทรัพย์

แม้ว่าการปรับโครงสร้างของอากรขาเข้าจะ ได้มีการเริ่มต้นแล้ว จากการที่ได้ลดอากรขาเข้าเครื่องจักรเมื่อกันยายน 2533 และต่อมาการลดอัตราสำหรับคอมพิวเตอร์และรถยนต์ เป็นต้น อย่างไรก็ตามการปรับปรุงดังกล่าวก็ยังไม่เป็นระบบ เพราะอากรขาเข้าต่าง ๆ ยังมี 39 อัตรา และมีความไม่ชัดเจนทำให้เกิดการคุ้มครองอุตสาหกรรมบางประเภทและความยุ่งยากในกระบวนการทางศุลกากรในปี 2536 รัฐบาลได้เริ่มปรับปรุงพิกัดอัตราอย่างเป็นระบบ มีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนเพื่อให้มีการปรับปรุงระบบทางด้านการผลิตและการใช้สินค้าในประเทศ อันได้เริ่มจากผลิตภัณฑ์เหล็กและผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเคมีให้เหลือเพียง 6 อัตรา คือร้อยละ 0, 1, 5, 10, 20 และ 30 โดยให้สินค้าวัตถุดิบมีอัตราต่ำและสินค้าสำเร็จรูปมีอัตราที่สูง นอกจากสินค้ากลุ่มนี้แล้วกรมศุลกากรยังมีเป้าหมายที่จะปรับปรุงพิกัดในสินค้ากลุ่มอื่นๆ อีกในระยะต่อไป

แนวทางในการดำเนินนโยบายและการฟื้นฟูเศรษฐกิจ

แนวทางในการดำเนินนโยบายการคลังและการเงิน เป็นไปในทางที่สนับสนุนการฟื้น

ตัวของเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันยังคงระมัดระวัง เพื่อมิให้กระทบกระเทือนเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

ทิศทางการดำเนินนโยบายการคลังในระยะต่อไป ยังคงเน้นวินัยทางการคลังที่เข้มงวด เนื่องจากภาวะการที่เอื้ออำนวยต่อการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลเริ่มมีน้อยลง โดยเฉพาะการขยายตัวทางเศรษฐกิจในอัตราสูง การเพิ่มขึ้นของการนำเข้าสินค้า ขณะที่ปัจจัยที่จะมีผลลบต่อรายได้ของรัฐบาลจะมีมากขึ้น โดยเฉพาะการลดภาษีต่าง ๆ การเกินดุลเงินสดของรัฐบาลในปีงบประมาณ 2535 และปีต่อ ๆ ไป จะมีขนาดเล็กลง และอาจเริ่มขาดดุลอีกครั้งหนึ่ง หากการดำเนินนโยบายการคลังเป็นไปอย่างไม่ระมัดระวัง และจะก่อปัญหาเสถียรภาพทางการคลัง เช่นที่เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษ 1980 นอกจากนี้ควรระมัดระวังในการกู้เงินจากต่างประเทศ

ในด้านนโยบายภาษีอากร การใช้มาตรการภาษีอากรเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ควรต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง และหลีกเลี่ยงมาตรการภาษีที่จะทำให้เกิดผลกระทบต่อการบิดเบือนการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ควรเน้นการปรับปรุงโครงสร้างภาษีเพื่อให้เกื้อหนุนต่อการลงทุน

นโยบายด้านรายจ่าย ควรเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้จ่ายมากกว่าการเพิ่มขนาดของการให้จ่าย การจัดสรรงบประมาณจะต้องมุ่งเน้นโครงการที่มีลำดับความสำคัญและให้ผลตอบแทนสูงและพัฒนามุมุมภาค ในระยะ 3-4 ปีที่ผ่านมา รายจ่ายของรัฐบาลขยายตัวสูงขึ้นมาก ทั้งงบประมาณที่จัดสรรเพื่อการลงทุนในการก่อสร้างปัจจัยพื้นฐาน การเพิ่มเงินเดือนข้าราชการ ซึ่งรายจ่ายข้อหลังปรับลดลงได้ยาก งบประมาณแบบสมดุลยังเป็นนโยบายที่เหมาะสมสำหรับการจัดทำงบประมาณแผ่นดินในระยะต่อไป

การดำเนินนโยบายการเงินนั้น ธนาคารได้ดูแลสภาพคล่องทางการเงินผ่านตลาดซื้อคือ (Repurchase) และการให้กู้ยืมหน้าต่างปกติ (Loan window) เพื่อไม่ให้ตลาดเงินประสบปัญหาความผันผวนจนเกินไปและพยายามให้การเคลื่อนไหวของอัตราดอกเบี้ยเป็นไปตามกลไกตลาด

สำหรับการออมในประเทศและการลงทุน ซึ่งในระยะที่ผ่านมายังขาดความสมดุล อยู่มาก คือเงินออมระดมได้ไม่เพียงพอกับความต้องการในการลงทุน การดำเนินมาตรการด้านการเงินในส่วนนี้ของทางการที่ผ่านมาจึงเป็นไปอย่างระมัดระวัง โดยมีจุดมุ่งเน้นดูแลการใช้จ่ายของประชาชนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ด้วยการควบคุมสินเชื่อในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ ทางการยังมีนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเงินให้เป็นสากล และมีความเข้มแข็งเพียงพอที่จะรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาว และสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของเศรษฐกิจการเงินโลกในระยะต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยปรับปรุงตัวได้อย่างเสรีทั้งด้านเงินฝากและเงินให้กู้ยืม ดำเนินนโยบายการเงินเสรี เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาค

อย่างไรก็ตาม การปรับตัวด้านการเงินที่ผ่านมา ยังขาดความสมดุลเท่าที่ควร สินเชื่อขยายตัวสูงกว่าการขยายตัวของเงินฝากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะอัตราดอกเบี้ยต่างประเทศมากกว่าธนาคารพาณิชย์จึงหันไปพึ่งพาเงินจากต่างประเทศมากกว่าที่จะระดมเงินฝาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าธนาคารพาณิชย์สนใจแก้ปัญหาระยะสั้นมากกว่าระยะยาว นอกจากนี้ การปรับอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ยังมีความลักลั่นอยู่มากระหว่างเงินให้กู้ยืมแก่ลูกค้าชั้นดี (MLR) กับเงินให้กู้ยืมแก่ลูกค้าทั่วไปที่มีอัตราลดลงค่อนข้างและน้อยมาก

สภาพทั่วไปของตัวแปรที่เป็นปัจจัยทางการเงินและการคลัง

ระบบการเงิน

ระบบการเงิน (Financial system) มิได้มีตัวตนในฐานะเป็นสถาบันที่มีสถานที่ตั้งที่แน่นอน ณ ที่แห่งใดแห่งหนึ่ง ในความหมายอย่างกว้าง ๆ ระบบการเงิน หมายถึงระบบที่เอื้ออำนวยความสะดวกและมีกลไกในการที่จะโอนเงินจากผู้ออม หรือหน่วยเศรษฐกิจที่มีเงินเหลือใช้ ซึ่งต่อไปจะเรียกสั้น ๆ ว่าหน่วยเกินดุล (surplus units) ไปให้แก่ผู้ลงทุนหรือหน่วยเศรษฐกิจ

ตารางที่ 1 ดัชนีทางเศรษฐกิจและการเงินที่สำคัญของประเทศไทย ปี 2523-2536

รายการ	1980	1981	1982	1983	1984
อัตราการเติบโตของ GDP	4.80	5.90	5.40	5.60	5.80
อัตราเงินเฟ้อ	12.45	8.40	5.00	3.80	1.40
ดัชนีราคาผู้บริโภค	19.70	12.70	5.20	3.80	0.90
รายได้ประชาชาติต่อหัว	15.20	11.50	8.50	8.20	4.80
การออมเทียบกับ GDP	22.80	22.50	23.90	22.80	24.50
การออมเทียบกับ GDP	29.10	29.70	26.50	30.00	29.50
การคลังรัฐบาล					
อัตราเพิ่มของรายจ่าย	32.80	13.60	17.10	8.50	7.50
อัตราเพิ่มของรายรายได้	22.80	19.90	3.00	19.90	8.40
ดุลเงินสดเทียบกับ GDP	-4.70	-3.50	-6.00	-4.20	-3.80
การเงินและสินเชื่อ					
ปริมาณเงิน (M2)	22.50	16.30	24.20	23.80	19.40
สินเชื่อภาคเอกชน	11.40	15.20	18.00	34.10	18.40
การหมุนเวียนของเงิน	2.63	2.60	2.31	2.04	1.84
ดุลการชำระเงิน					
การส่งออก	23.50	13.80	4.70	-7.70	19.60
การนำเข้า	23.50	13.70	-10.50	21.20	3.70
ปริมาณการส่งออก	4.20	11.50	12.40	-9.60	20.70

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รายการ	1980	1981	1982	1983	1984
ปริมาณการนำเข้า	4.00	-2.80	-11.50	27.50	2.10
ดัชนีอัตราส่วนทางการค้า	127.18	110.88	100.50	108.00	105.45
ดุลบัญชีเดินสะพัด					
หน่วย 1,000 ล้านเหรียญ	-2.07	-2.57	-1.04	-2.90	-2.10
จำนวนเดือนนำเข้าสินค้า	-6.40	-7.40	-2.80	-7.30	-5.10
อัตราแลกเปลี่ยนบาท/เหรียญ	0.26	0.08	0.14	-0.79	0.40
ทุนสำรองทางการ					
หน่วย 1,000 ล้านเหรียญ	3.05	2.75	2.86	2.55	2.70
จำนวนเดือนนำเข้าสินค้า	3.90	3.30	3.00	3.10	3.90
อัตราแลกเปลี่ยนบาท/เหรียญ	20.480	21.820	23.000	23.000	23.639
หนี้ต่างประเทศ					
หน่วย 1,000 ล้านเหรียญ	6.70	8.80	10.13	11.20	12.80
ร้อยละต่อ GDP	21.00	26.60	28.40	28.30	35.70
อัตราส่วนภาระหนี้	15.60	16.50	18.00	20.40	20.80

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รายการ	1985	1986	1987	1988	1989
อัตราการเติบโตของ GDP	4.70	5.50	9.50	13.30	12.20
อัตราเงินเฟ้อ	2.20	1.70	4.70	5.90	6.10
ดัชนีราคาผู้บริโภค	2.40	1.90	2.50	3.80	5.40
รายได้ประชาชาติต่อหัว	4.40	5.00	13.00	18.20	17.50
การออมเทียบกับ GDP	24.40	26.50	27.40	30.00	31.60
การออมเทียบกับ GDP	28.20	25.90	27.90	32.60	35.10
การคลังรัฐบาล					
อัตราเพิ่มของรายจ่าย	11.30	3.30	1.90	6.20	12.60
อัตราเพิ่มของรายรายได้	7.70	3.80	16.50	27.60	25.90
ดุลเงินสดเทียบกับ GDP	-5.30	-4.70	-2.20	0.70	3.10
การเงินและสินเชื่อ					
ปริมาณเงิน (M2)	10.30	13.40	20.20	18.20	26.30
สินเชื่อภาคเอกชน	10.70	4.80	23.20	27.00	29.80
การหมุนเวียนของเงิน	1.78	1.68	1.61	1.63	1.54
ดุลการชำระเงิน					
การส่งออก	10.50	20.80	28.80	33.90	27.70
การนำเข้า	4.60	-3.00	38.80	46.20	29.90
ปริมาณการส่งออก	7.40	17.40	20.00	24.20	24.30

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รายการ	1985	1986	1987	1988	1989
ปริมาณการนำเข้า	-5.80	3.50	28.00	39.10	20.60
ดัชนีอัตราส่วนทางการค้า	99.57	110.25	109.10	107.12	102.97
ดุลบัญชีเดินสะพัด					
หน่วย 1,000 ล้านดอลลาร์	-1.50	0.30	-0.30	-1.50	-2.40
จำนวนเดือนนำเข้าสินค้า	-4.10	0.50	-0.80	-2.60	-3.50
อัตราแลกเปลี่ยนบาท/เหรียญ	0.50	1.30	0.70	2.50	4.00
ทุนสำรองทางการ					
หน่วย 1,000 ล้านดอลลาร์	3.00	3.80	5.20	7.10	10.50
จำนวนเดือนนำเข้าสินค้า	3.90	4.80	4.70	4.30	5.00
อัตราแลกเปลี่ยนบาท/เหรียญ	27.159	26.299	25.735	25.294	25.702
หนี้ต่างประเทศ					
หน่วย 1,000 ล้านดอลลาร์	14.70	16.00	17.50	17.90	19.40
ร้อยละต่อ GDP	38.60	38.20	35.10	30.00	26.85
อัตราส่วนภาระหนี้	22.70	20.60	17.10	12.90	10.60

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รายการ	1990	1991	1992	1993
อัตราการเติบโตของ GDP	11.60	8.10	7.60	7.80
อัตราเงินเฟ้อ	5.70	5.80	4.20	3.40
ดัชนีราคาผู้บริโภค	6.00	5.70	4.10	3.30
รายได้ประชาชาติต่อหัว	16.20	12.30	10.60	10.10
การออมเทียบกับ GDP	32.60	33.70	33.80	33.80
การออมเทียบกับ GDP	41.10	42.00	39.50	39.30
การคลังรัฐบาล				
อัตราเพิ่มของรายจ่าย	17.30	17.40	23.40	17.40
อัตราเพิ่มของรายรายได้	27.80	17.70	7.00	12.30
ดุลเงินสดเทียบกับ GDP	4.40	4.50	2.60	2.20
การเงินและสินเชื่อ				
ปริมาณเงิน (M2)	26.70	19.80	15.60	18.40
สินเชื่อภาคเอกชน	33.30	21.00	20.60	23.10
การหมุนเวียนของเงิน	1.43	1.37	1.33	1.25
ดุลการชำระเงิน				
การส่งออก	14.40	23.50	13.10	13.00
การนำเข้า	29.00	15.40	5.50	12.00
ปริมาณการส่งออก	11.90	19.40	12.00	12.40

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รายการ	1990	1991	1992	1993
ปริมาณการนำเข้า	22.20	10.50	5.30	11.30
ดัชนีอัตราส่วนทางการค้า	100.00	98.94	99.64	100.33
ดุลบัญชีเดินสะพัด				
หน่วย 1,000 ล้านดอลลาร์	-7.10	-7.40	-6.10	-6.50
จำนวนเดือนนำเข้าสินค้า	-8.50	-7.70	-5.70	-5.60
อัตราแลกเปลี่ยนบาท/เหรียญ	3.80	4.20	3.00	3.90
ทุนสำรองทางการ				
หน่วย 1,000 ล้านดอลลาร์	14.30	18.40	21.20	25.40
จำนวนเดือนนำเข้าสินค้า	5.30	5.70	6.10	6.80
อัตราแลกเปลี่ยนบาท/เหรียญ	25.590	25.520	25.400	25.320
หนี้ต่างประเทศ				
หน่วย 1,000 ล้านดอลลาร์	25.10	33.40	37.40	40.00
ร้อยละต่อ GDP	29.32	34.02	33.82	32.34
อัตราส่วนภาระหนี้	9.10	9.80	10.50	10.20

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ที่มีความจำเป็นต้องใช้จ่ายเกินรายได้ซึ่งต่อไปจะเรียกสั้นๆ ว่า หน่วยขาดดุล(deficit units) โดยมีสถาบันการเงินทำหน้าที่เป็นตัวกลางทางการเงิน (financial intermediaries) ในการโอนเงิน และใช้เครื่องมือทางการเงิน (financial instruments) เป็นเครื่องมือในการโอนอำนาจซื้อให้แก่กัน

เราอาจจะมองเห็นภาพระบบการเงินได้ชัดเจนขึ้น หากเราพิจารณาระบบเศรษฐกิจซึ่งประกอบด้วยหน่วยเศรษฐกิจต่างๆ ซึ่งแบ่งออกได้เป็นสามกลุ่มใหญ่ๆ คือครัวเรือน หน่วยธุรกิจ และรัฐบาล การพิจารณาหน่วยเศรษฐกิจต่างๆ ที่อยู่ในแต่ละกลุ่มอาจพิจารณาได้ในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายทั้งหมดและรายรับทั้งหมด ทั้งนี้เพราะแต่ละกลุ่มจะมีลักษณะของรายจ่ายและรายรับที่แตกต่างกันออกไป

รายรับส่วนใหญ่ของครัวเรือนได้มาจากค่าแรงและเงินเดือน ในขณะที่รายจ่ายส่วนใหญ่ใช้จ่ายไปเพื่อซื้อสินค้าบริโภคประเภทคงทนถาวรและประเภทไม่คงทนถาวร ตลอดจนเพื่อซื้อบริการและอสังหาริมทรัพย์ รายรับส่วนใหญ่ของหน่วยธุรกิจได้มาจากการขายสินค้าและบริการให้แก่ ครัวเรือน รัฐบาล และหน่วยธุรกิจอื่นๆ ส่วนรายจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการผลิตสินค้าและการขาย การลงทุน รายรับส่วนใหญ่ของรัฐบาลได้จากภาษีอากรและค่าธรรมเนียมต่างๆ ส่วนรายจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการซื้อสินค้าและบริการของรัฐบาลและค่าใช้จ่ายในการลงทุน

ฐานะงบประมาณของหน่วยเศรษฐกิจต่างๆ ในแต่ละกลุ่ม หรือทั้งกลุ่มอาจเป็นไปได้สามฐานะ คือ งบประมาณสมดุล ซึ่งแสดงถึงรายรับและรายจ่ายที่เท่ากัน งบประมาณเกินดุลซึ่งแสดงถึงรายรับมากกว่ารายจ่าย และงบประมาณขาดดุลซึ่งแสดงถึงรายจ่ายมากกว่ารายรับ แต่โดยทั่วไปแล้วฐานะงบประมาณจะอยู่ในลักษณะเกินดุลหรือขาดดุล ด้วยเหตุนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่าระบบการเงินเกี่ยวข้องกับหน่วยเกินดุลและหน่วยขาดดุล หน่วยเกินดุลไม่ต้องการที่จะใช้จ่ายรายรับที่ได้รับมาทั้งหมด ดังนั้นจึงมีเงินเหลืออยู่ในมือซึ่งทำให้เขามีสภาพคล่องสูง แต่ไม่ได้รับผลตอบแทน หน่วยเกินดุลจึงอยู่ในฐานะที่จะให้หน่วยขาดดุลกู้ยืมเงินได้ โดยได้รับเอกสารซึ่งแสดงถึงสัญญาที่จะชำระคืนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยภายในระยะเวลาหนึ่ง เอกสารสัญญานี้ ก็คือ สิทธิ

เรียกร้องทางการเงินหรือพันธะทางการเงิน (financial claim or financial obligation) ในแง่ของหน่วยเกณฑุล เอกสารสัญญาถือเป็นสินทรัพย์ทางการเงิน (financial asset) ของเขา ซึ่งอาจอยู่ในของสิทธิเรียกร้องที่มีต่อส่วนของผู้เป็นเจ้าของ หรือสิทธิเรียกร้องที่มีต่อหนี้สิน ดังได้กล่าวแล้ว แต่ในแง่ของหน่วยขาดดุล เอกสารสัญญาเป็นพันธะทางการเงินของเขาซึ่งแสดงถึงสิทธิเรียกร้องที่หน่วยเกณฑุลมีต่อทรัพยากรที่แท้จริงของหน่วยขาดดุล หากหน่วยขาดดุลมิได้ปฏิบัติตามพันธะที่ระบุไว้ในเอกสารสัญญานั้น ประเด็นสำคัญสองประการที่ควรพิจารณาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยเกณฑุลและหน่วยขาดดุล ก็คือ ประการแรก หน่วยเกณฑุล มีเงินเหลือใช้ และไม่ต้องการที่จะใช้จ่ายเพิ่มเติมอีกจากเงินจำนวนนี้ แต่เนื่องจากการถือเงินไว้เฉยๆ มีต้นทุนค่าเสียโอกาส หน่วยเกณฑุลจึงเต็มใจที่จะเสียสละสภาพคล่องลงบ้าง หากได้รับผลตอบแทนพอที่จะคุ้มกับความเสียหายที่เพิ่มขึ้น ประการที่สอง หน่วยขาดดุล ต้องการที่จะใช้จ่ายเกินรายได้ที่ได้รับในงวดปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้เขาได้รับความพอใจเพิ่มขึ้น ด้วยเหตุนี้ ระบบการเงินจึงเป็นระบบที่เอื้อให้หน่วยเกณฑุล และหน่วยขาดดุลติดต่อกันในการแลกเปลี่ยนทางการเงินระหว่างเอกสารสัญญา หรือเครื่องมือทางการเงินกับเงิน

จากที่กล่าวข้างต้น พอที่จะสรุปได้ว่าระบบการเงินมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้คือ (1) หน่วยเกณฑุล และหน่วยขาดดุล (2) ตลาดการเงิน (3) สถาบันการเงิน และ (4) เครื่องมือทางการเงินเช่น เชื้อ หนี้สินและเครื่องมือทางการเงิน

ในการศึกษาของเราไม่ว่าจะเป็นเรื่องเงิน ธนาคารกลางพาณิชย์ ธนาคารกลาง กระบวนการสะสมทุนหรือกระแสของรายได้ที่เป็นตัวเงินก็ตาม เราจะต้องเกี่ยวข้องกับสินเชื่อ (credit) หรือหนี้สิน (debt) และเครื่องมือทางการเงิน (financial instrument) ที่แสดงถึงการให้สินเชื่อหรือการก่อกหนี้เหล่านี้

แม้ว่าในทัศนะของคนโดยทั่วไปในฐานะแต่ละบุคคลจะมองว่า หนี้สินเป็นสิ่งที่ไม่ดีและแสดงถึงภาระ ในทางตรงกันข้ามก็จะมองว่า สินเชื่อเป็นเครื่องแสดงถึงผลประโยชน์หรือความน่าเชื่อถือ แต่อันที่จริงแล้วจะเห็นได้ว่าสินเชื่อและหนี้สินมีบทบาทที่สำคัญในการโยนเงินจากผู้มี

เงินเหลือใช้ไปยังผู้มีความต้องการใช้จ่าย กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ ในทำนองเดียวกันกับที่เงินช่วยทำให้ระบบเศรษฐกิจสามารถจัดความไม่มีประสิทธิภาพอันเนื่องมาจากการแลกเปลี่ยนโดยตรง การมีสินเชื่อและหนี้สินก็ช่วยให้การจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และทำให้ระบบเศรษฐกิจมีอัตราความจำเริญทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น

ลักษณะของสินเชื่อหรือหนี้สิน

อันที่จริงแล้วสินเชื่อและหนี้สินเป็นสิ่งสิ่งเดียวกัน แต่พิจารณาจากคนละด้านกัน สินเชื่อและหนี้สินต่างก็เป็นพันธะที่จะต้องจ่ายในอนาคต และเนื่องจากเงินถูกใช้อย่างแพร่หลายในการเป็นมาตรฐานในการชำระหนี้ในอนาคต สินเชื่อและหนี้สินจึงเป็นพันธะที่จะต้องจ่ายเงินจำนวนที่คงที่จำนวนหนึ่ง ถ้าพิจารณาในแง่ของผู้ที่จะได้รับการชำระเงินในอนาคต พันธะนั้นก็คือสินเชื่อหรืออำนาจในการที่จะเรียกร้องให้ผู้อื่นชำระเงินให้แก่เขา แต่ถ้าหากพิจารณาในแง่ของผู้ที่มีพันธะที่จะต้องจ่ายเงินในอนาคต พันธะนั้นคือหนี้สิน เนื่องจากสินเชื่อและหนี้สินเป็นสิ่งเดียวกัน แต่มองจากคนละด้านดังได้กล่าวแล้ว ปริมาณของหนี้สินที่คงค้างอยู่ ณ ขณะหนึ่งขณะใด จึงย่อมต้องเท่ากับปริมาณของสินเชื่อที่มีอยู่ในขณะนั้น

โดยทั่วไปแล้วสินเชื่อหรือหนี้สินจะเกิดขึ้นในรายการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ และรายการแลกเปลี่ยนทางการเงิน ซึ่งผู้ให้สินเชื่อยินยอมสูญเสียสิ่งที่มีมูลค่า ณ เวลาใดเวลาหนึ่งเพื่อแลกเปลี่ยนกับสัญญาของลูกหนี้ที่จะชำระคืนในอนาคต สิ่งที่มีมูลค่าที่กล่าวนี้อาจจะอยู่ในรูปของเงินสินค้า บริการ หรือสินทรัพย์ทางการเงิน เช่น หุ้นหรือพันธบัตร แต่อย่างไรก็ตาม ในที่สุดหนี้ที่เกิดขึ้นนั้นจะมีการชำระกันด้วยเงิน หนี้โดยทั่วไปที่เราพบเห็นบ่อยๆ ก็คือ การสร้างหนี้โดยการขายสินค้าหรือบริการโดยการให้สินเชื่อ เช่น นาย ก ซื้อข้าวสารโดยสัญญาว่าจะจ่ายเงินตอนสิ้นเดือน บริษัทแห่งหนึ่งซื้อวัตถุดิบจากผู้ผลิต โดยมีข้อตกลงว่าจะจ่ายเงินใน 3 เดือนข้างหน้า นอกจากนั้นก็อาจมีหนี้ที่เกิดขึ้น จากการให้กู้ยืมเงินกัน โดยเจ้าหนี้ยินยอมเสียเงินของตนไปในเวลาใดเวลาหนึ่งเพื่อแลกเปลี่ยนกับสัญญาของลูกหนี้ที่จะชำระคืนในอนาคตพร้อมด้วยดอกเบี้ย

หน้าที่ทางเศรษฐกิจของสินเชื่อ

เพื่อที่จะเข้าใจหน้าที่พื้นฐานทางเศรษฐกิจของสินเชื่อและเครื่องมือทางการเงินอาจพิจารณาระบบเศรษฐกิจแบบง่าย ซึ่งประกอบไปด้วยหน่วยเศรษฐกิจซึ่งเป็นผู้ใช้จ่าย (spending units) หรือครัวเรือน (households) นั้นเอง ในรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง เช่น 1 เดือน แต่ละครัวเรือนจะได้รับรายได้ในรูปของตัวเงิน ซึ่งเป็นผลตอบแทนจากการที่ครัวเรือนนั้นมีส่วนร่วมในการผลิตสินค้าและบริการในระบบเศรษฐกิจ และได้รับผลตอบแทนเป็นรายได้ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ซึ่งแต่ละครัวเรือนย่อมต้องมีการใช้จ่ายออกไปจำนวนหนึ่ง เป็นค่าซื้อสินค้าและบริการสำหรับการบริโภค รายได้และการบริโภคของครัวเรือนไม่จำเป็นต้องเท่ากัน ในรอบเวลาดังกล่าว ส่วนแตกต่างแสดงถึงการการออมที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจ ในระบบเศรษฐกิจใดๆ ก็ตามอาจแบ่งครัวเรือนออกได้เป็นสามประเภทตามลักษณะของการใช้จ่ายคือ

1. ครัวเรือนที่มีการออมเท่ากับศูนย์ (Zero savers) คือครัวเรือนที่ใช้จ่ายในการบริโภคในปัจจุบันเท่ากับรายได้ปัจจุบันที่ได้รับพอดี
2. ครัวเรือนที่มีการออมเป็นบวก หรือเรียกสั้น ๆ ว่า ผู้ออม (savers) หรือผู้ที่มีรายได้สูงกว่ารายจ่าย (surplus units) คือครัวเรือนที่ใช้จ่ายในการบริโภคในปัจจุบันน้อยกว่ารายได้ปัจจุบันที่ได้รับ
3. ครัวเรือนที่มีการออมเป็นลบ (dissavers) หรือผู้ที่มีรายจ่ายสูงกว่ารายได้ (deficit units) คือครัวเรือนที่ใช้จ่ายในการบริโภคในปัจจุบันมากกว่ารายได้ปัจจุบันที่ได้รับ

แต่โดยทั่ว ๆ ไปแล้วครัวเรือนส่วนใหญ่จะเป็นประเภทที่ 2 และ ประเภทที่ 3 ดังนั้น จึงควรพิจารณาว่า เหตุใดครัวเรือนจึงเลือกที่จะเป็นผู้ออม (ประเภทที่ 2) หรือเลือกที่จะเป็นผู้มีการออมเป็นลบ (ประเภทที่ 3) และเหตุใดในบางเวลาครัวเรือนอาจเป็นผู้ออม แต่ในบางเวลากลับเป็นผู้มีการออมเป็นลบ หน้าที่ทางเศรษฐกิจของสินเชื่ออาจแบ่งออกได้เป็นสามประการ ดังนี้คือ

1. สินเชื่อและการบริโภค ปัญหาหนึ่งที่แต่ละครัวเรือนจะต้องประสบก็คือ การจัดสรรการบริโภคของเขาให้เหมาะสมตามเวลาโดยค่านึงว่า จากรายได้ที่เขามีอยู่ในปัจจุบันและ

รายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตนั้น ถ้าหากเขาใช้จ่ายในการบริโภคมากในงวดเวลาใดเวลาหนึ่ง เขาก็จะต้อง ใช้จ่ายในการบริโภคน้อยลง ในงวดเวลาอื่น เพื่อที่จะทำให้เขาได้รับอรรถประโยชน์รวมหรือความพอใจรวมสูงสุด แต่ละบุคคลจะต้องคำนึงถึงรายได้ปัจจุบันของเขา รายได้ในอนาคต ความต้องการในปัจจุบัน และความต้องการในอนาคต ในขณะใดขณะหนึ่ง แต่ละบุคคลจะให้ความสำคัญแก่การบริโภคในปัจจุบัน เมื่อเปรียบเทียบกับบริโภคในอนาคตแตกต่างกันออกไป แม้กระทั่งบุคคล 2 คน ซึ่งต่างก็มีรายได้ปัจจุบัน รายได้ในอนาคต ความต้องการในปัจจุบัน และความต้องการในอนาคต เหมือนกันทุกประการ ก็ยังอาจให้ความสำคัญแตกต่างกันได้ เช่นบุคคลหนึ่งอาจเป็นคนที่ไม่ชอบมองการณ์ไกล คิดแต่ความสุขและความพอใจที่ได้รับในปัจจุบันเป็นใหญ่ บุคคลผู้นี้ก็จะให้ความสำคัญแก่การบริโภคในปัจจุบันมาก และยินดีที่จะเสียสละการบริโภคในอนาคตเป็นจำนวนมากเพื่อที่จะได้บริโภคในปัจจุบันเกินกว่ารายได้ปัจจุบันของเขาในทางตรงกันข้าม บุคคลอีกคนหนึ่งอาจเป็นคนที่ชอบมองการณ์ไกลและกลัวความยากลำบากในอนาคต บุคคลผู้นี้ก็จะให้ความสำคัญแก่การบริโภคในปัจจุบันน้อยกว่า และยินดีที่จะบริโภคในปัจจุบันเป็นจำนวนที่น้อยกว่ารายได้ปัจจุบันของเขา

เมื่อแต่ละบุคคลให้คุณค่าหรือความสำคัญแก่การบริโภคในปัจจุบัน และการบริโภคในอนาคตแตกต่างกัน แต่ละบุคคลก็อาจจะได้รับอรรถประโยชน์หรือความพอใจเพิ่มขึ้นได้โดยการแลกเปลี่ยนกันระหว่างการบริโภคในปัจจุบันกับการบริโภคในอนาคต คนที่ให้ความสำคัญแก่การบริโภคในปัจจุบันน้อยกว่าสามารถที่จะโอนการออมในปัจจุบันของเขา ซึ่งแสดงถึงสิทธิที่มีต่อสินค้าในปัจจุบัน ไปให้แก่คนที่ให้ความสำคัญแก่การบริโภคในปัจจุบันมากกว่า ผู้ยืมจะชดใช้อำนาจในการบริโภคคืนให้แก่ผู้ที่ให้ยืมในภายหลัง ซึ่งผู้ที่ยืมก็อาจตัดสินใจว่าเขาจะใช้ไปเพื่อการบริโภคในทันทีหรือเก็บออมไว้ต่อไปอีก ด้วยเหตุนี้ แต่ละบุคคลสามารถที่จะทำให้ตนเองได้รับความพอใจเพิ่มขึ้นได้ โดยการจัดสรรการบริโภคของเขาอย่างเหมาะสมตามเวลา ประสิทธิภาพของการบริโภคจึงเพิ่มขึ้น

ถ้าหากสังคมปราศจากสินเชื่อ การแลกเปลี่ยนระหว่างการบริโภคในปัจจุบันกับการบริโภคในอนาคตก็จะไม่มีประสิทธิภาพและกระทำได้ในขอบเขตจำกัด จนกระทั่งไม่อาจทำให้ความ

พอใจเพิ่มขึ้นได้ สมมติว่า ในสังคมแห่งหนึ่งยังไม่มีการใช้สินเชื่อ สังคมแห่งนั้นมีสินทรัพย์เพียงพอ สองชนิดเท่านั้นคือ สินทรัพย์กายภาพ (เช่น บ้าน ที่ดิน เครื่องประดับ สัตว์เลี้ยง ฯลฯ) และเงิน เช่น เหรียญกษาปณ์หรือเงินกระดาษ ซึ่งไม่ได้รับผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ย ผู้ต้องการจะบริโภคมากกว่ารายได้ปัจจุบันของเขาก็จะต้องใช้จ่ายจากเงินที่เก็บหอมรอมริบไว้ หรือไม่ก็ขายสินทรัพย์ที่มีอยู่ออกไป ส่วนผู้ที่มีรายได้ปัจจุบันสูงกว่ารายจ่ายในการบริโภค และต้องการที่จะเก็บออมก็ไม่มีความเสี่ยงใดๆ ในการที่จะเก็บออมมากนัก ทางเลือกที่เขามีอยู่ก็คือการสะสมเงินออมในรูปของเงินเพิ่มขึ้นหรือไม่ก็นำไปซื้อสินทรัพย์กายภาพ การสะสมเงินเพิ่มขึ้นย่อมมีข้อดีในแง่ที่ทำให้ผู้ออมมีสภาพคล่องสูงขึ้น แต่ก็มีข้อเสียคือไม่ได้รับผลตอบแทนใดๆ การมีสินทรัพย์กายภาพเพิ่มขึ้นอาจทำให้ผู้ออมได้รับรายได้เพิ่มขึ้น แต่ก็อาจจะมีค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้นด้วย นอกจากนี้ก็ยังทำให้ผู้ออมขาดสภาพคล่องและมีความเสี่ยงบางประการเกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ ผู้ออมก็อาจไม่มีแรงจูงใจที่จะออม การโอนเงินกันระหว่างผู้ต้องการใช้กับผู้ออมก็กระทำได้ง่ายมาก แต่ถ้าหากในสังคมนั้นมีการใช้สินเชื่อเพื่อการบริโภค (consumer credit) ปัญหาเช่นที่กล่าวข้างต้นก็จะน้อยลง เพราะผู้ออมสามารถโอนเงินออมของเขาซึ่งแสดงถึง สิทธิในการเป็นเจ้าของสินค้าและบริการในปัจจุบันไปให้แก่ผู้ที่ต้องการใช้จ่าย โดยมีสัญญาว่าจะต้องชดใช้คือให้ในอนาคต

ในบางกรณี การให้สินเชื่อเพื่อการบริโภคอาจกระทำกัน โดยเพียงแต่มีสัญญากันด้วยวาจา ถ้าหากเงินที่กู้ยืมกันนั้นเป็นเพียงจำนวนเล็กน้อย และเป็น การกู้ยืมกันระหว่างญาติพี่น้องหรือเพื่อนฝูง แต่ถ้าหากเป็นการกู้ยืมกันระหว่างบุคคลอื่น ๆ หลักฐานในการกู้ยืมที่เป็นทางการมากกว่าการการสัญญาด้วยวาจาก็อาจมีความจำเป็น ในกรณีนี้ บางทีก็อาจใช้วิธีการลงในบัญชีของเจ้าหนี้หรือผู้ให้กู้ยืมซึ่ง เรียกว่า บัญชีสินเชื่อ (book credit) อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่แล้ว การกู้ยืมจะกระทำเป็นหลักฐาน โดยการออกเอกสารเป็นลายลักษณ์อักษรในรูปของตั๋วสัญญาใช้เงิน (promissory note) เครื่องมือทางการเงินประเภทนี้ไม่เพียงแต่จะเป็นหลักฐานทางกฎหมายซึ่งระบุจำนวนเงินและเงื่อนไขในการกู้ยืมไว้เท่านั้น แต่ยังเป็นตราสารที่สามารถนำไปซื้อและขายกันในตลาดได้อีกด้วย

ดังนั้น เราอาจสรุปได้ว่า สินเชื่อเพื่อการบริโภคมีความสำคัญสามประการ ดังนี้คือ

(1) ช่วยทำให้การบริโภคมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะสินเชื่อเพื่อการบริโภค ช่วยให้ครัวเรือนสามารถกระจายการบริโภคของเขาได้อย่างเหมาะสมตามกาลเวลา

(2) ช่วยทำให้เกิดเครื่องมือทางการเงินซึ่งเป็นที่ดึงดูดใจผู้ออม เพราะผู้ออมบางคน อาจมีความสนใจในสินทรัพย์ทางการเงินบางประเภทที่ให้ผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ย และเป็นสินทรัพย์ทางการเงินที่มีความปลอดภัยมากกว่า และมีสภาพคล่องสูงกว่าสินทรัพย์กายภาพบางประเภท ขณะเดียวกันก็เป็นสินทรัพย์ที่ดีกว่าเงินซึ่งไม่มีดอกเบี้ย

(3) ช่วยกระตุ้นการขยายตัวของอุปสงค์ ในรูปของตัวเงินที่มีต่อสินค้าและบริการ และช่วยรักษากระแสการหมุนเวียนของรายได้ ดังเป็นที่ทราบแล้วว่า การออมคือการไม่ใช้จ่ายรายได้ออกไปเพื่อการบริโภคในงวดเวลาใดเวลาหนึ่ง ดังนั้นการออมจึงมีผลต่อการหดตัวของระบบเศรษฐกิจเพราะทำให้อุปสงค์ในรูปของตัวเงินที่มีต่อสินค้าและบริการลดลง และทำให้กระแสการหมุนเวียนของรายได้ลดลง แต่ถ้าหากเงินที่ออมนั้นถูกโอนไปให้ผู้อื่นใช้จ่ายแทน การใช้จ่ายนั้นก็ จะช่วยปลี่ยนผลของการหดตัวของระบบเศรษฐกิจได้

2. สินเชื่อและการลงทุน นอกเหนือจากสินเชื่อที่ใช้ไปเพื่อการบริโภคแล้ว สินเชื่อส่วนใหญ่อีกจำนวนหนึ่งก็ยังเกิดขึ้นในการระบวนการของการสะสมทุน สติคของสินค้าทุน ณ เวลาใดเวลาหนึ่งก็คือ ปริมาณสะสมของสินค้าที่ผลิตได้ในงวดเวลาก่อน ๆ แต่ยังมีได้ถูกใช้ไปในงวดปัจจุบัน

การออมเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นต่อการสะสมทุน สังคมใดก็ตามไม่สามารถที่จะมีสติคของสินค้าทุนเพิ่มขึ้นได้ถ้าหากสมาชิกในสังคมใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในปัจจุบันจนหมดสิ้น การออมหรือการละเว้นการบริโภคในปัจจุบันช่วยให้มีทรัพยากรบางส่วนเหลืออยู่ที่จะทำการผลิตสินค้าทุนไว้ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าความสามารถและความเต็มใจในการออมจะเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นต่อการสะสมทุนแต่การออมในตัวเองก็มีได้เป็นเงื่อนไขที่เพียงพอที่จะให้หลักประกันได้ว่า การสะสมทุนจะเกิดขึ้นทรัพยากรที่มีได้ถูกใช้ไปเพื่อการบริโภคในปัจจุบันอาจอยู่ในสภาพว่างงาน หรือสูญเสียไปเฉย ๆ หากไม่มีผู้ใดใช้ทรัพยากรเหล่านี้ไปในการผลิตสินค้าทุน ดังนั้น การลงทุนจึงเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นอีกอันหนึ่งของการสะสมทุน การลงทุนหมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ใช้ไปในการซื้อสินค้าทุนหรืออุปกรณ์สำหรับผลิตสินค้าบริโภคต่อไป การลงทุนช่วยให้รายได้หรือผลผลิตที่มีได้ถูกใช้ไป

หรือที่เคยออมไว้ถูกนำไปใช้ในการสะสมทุน

ลองพิจารณาว่าถ้าในสังคมใดสังคมหนึ่งก็ตาม ครัวเรือนแต่ละครัวเรือนใช้จ่ายไปในการลงทุนเป็นจำนวนเท่ากันพอดีกับจำนวนเงินที่เขาเก็บออมได้ สังคมนั้นคงจะไม่มีประสิทธิภาพอย่างมาก ด้วยเหตุผลอย่างน้อยสองประการต่อไปนี้

1. ประสิทธิภาพในการลงทุนน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ความสามารถของคนแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน ในเรื่องการลงทุนก็เช่นกัน ประสิทธิภาพหน่วยสุดท้ายในการลงทุนของแต่ละคนก็ย่อมแตกต่างกัน บางคนอาจมีการออมสูง แต่มีความสามารถในการลงทุนต่ำ ดังนั้นหากลงทุนไปก็อาจจะสูญเงินไปเปล่าๆ ในทางตรงกันข้าม บางคนอาจมีการออมต่ำ แต่มีความสามารถในการลงทุนสูง ถ้าไม่มีเงินก็จะขาดโอกาสในการลงทุนไป ยิ่งกว่านั้นอาจมีปัจจัยอื่น ๆ บางประการ เช่น การไม่มีความสนใจในเรื่องการลงทุน การขาดความสามารถเชิงริเริ่ม และการจัดการความรู้และประสบการณ์ไม่เพียงพอ ฯลฯ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีผลทำให้ประสิทธิภาพในการลงทุนของสังคมเป็นส่วนรวมน้อยกว่าที่ควรจะเป็น

2. เกิดการไม่ประหยัดจากการลงทุนขนาดเล็ก ถ้าแต่ละคนมีเงินลงทุนเพียงแค่ว่ากับจำนวนเงินออมของตนเอง ธุรกิจต่าง ๆ ก็คงจะมีขนาดเล็ก ๆ จนกระทั่งไม่เกิดการประหยัดต่อขนาด ธุรกิจเหล่านี้จะไม่สามารถรวบรวมทุนได้มากพอที่จะจ้างผู้เชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์สูงได้ ตลอดจนไม่สามารถได้รับประโยชน์จากการประหยัดอันเกิดจากการผลิตขนาดใหญ่ได้

ดังนั้น เป็นที่เห็นได้ชัดเจนว่า ถ้าการใช้ทุนจะก่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อการเพิ่มผลิตภาพของประเทศ ทุนนั้นก็จะต้องได้มาโดยการโอนมาจากเงินออม และถูกนำไปใช้โดยผู้ลงทุนที่มีความสามารถที่จะทำให้การลงทุนนั้นมีผลิตภาพสูงสุด มีความสามารถที่จะก่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาด ในกระบวนการดังกล่าวนี้ สถาบันชนิดใหม่ที่แตกต่างไปจากครัวเรือน ซึ่งก็คือหน่วยธุรกิจที่มีความชำนาญเฉพาะอย่างจำเป็นต้องมีในสังคม

เพื่อที่จะให้เงินออมถูกนำมาใช้ในการลงทุน การมีเครื่องมือทางการเงินบางชนิด

จะช่วยให้บรรลุลวัตถุประสงค์ดังกล่าว ผลก็คือ ผู้ออมที่ต้องการโอนเงินออมให้แก่ผู้ที่ต้องการใช้จ่ายเงินในการลงทุนจะได้รับเอกสารทางการเงิน หรือเอกสารซึ่งแสดงสิทธิเหนือรายได้และมูลค่าของสินทรัพย์ ดังนั้น ในกระบวนการของการสะสมทุนที่แท้จริง สิ่งที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กันไปด้วยก็คือมีการออกเอกสารแสดงสิทธิเรียกร้องทางการเงิน (financial claims) ขึ้น เพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินที่จะให้ผู้ลงทุนนำไปลงทุน

เอกสารแสดงสิทธิเรียกร้องทางการเงิน อาจแบ่งได้เป็นสองประเภทใหญ่ ๆ ประเภทแรกคือ สิทธิเรียกร้องที่มีต่อส่วนของผู้เป็นเจ้าของ (equity claims) และ ประเภทที่สองคือ สิทธิเรียกร้องที่มีต่อหนี้สิน (debt claims) สิทธิเรียกร้องที่มีต่อส่วนของผู้เป็นเจ้าของก็คือหุ้นซึ่งแสดงถึงความเป็นเจ้าของกิจการ และแสดงถึงการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการ การมีอำนาจควบคุม การมีสิทธิเหนือรายได้ และสินทรัพย์ของกิจการ การเสี่ยงต่อการขาดทุนของกิจการและการมีโอกาสได้รับผลกำไร ในระบบเศรษฐกิจหลายแห่งที่ขนาดของธุรกิจค่อนข้างใหญ่โต การขายหุ้นหรือส่วนของผู้เป็นเจ้าของหรืออีกนัยหนึ่ง สิทธิเรียกร้องที่มีต่อส่วนของผู้เป็นเจ้าของ เป็นวิธีที่นิยมใช้กัน ในการจัดสรรเงินออมไปสู่การลงทุน แต่ก็มีผู้ออมบางคนที่ไม่ชอบเสี่ยงกับการได้ผลตอบแทนที่ไม่แน่นอน และเสี่ยงกับการสูญเสียในกรณีที่หุ้นมีมูลค่าลดลง พวกเขาต้องการได้สิทธิเรียกร้องชนิดที่อาจจะให้รายได้ที่แน่นอนกว่า และไม่มีความเสี่ยงต่อการลดลงของราคา ขณะเดียวกันหน่วยธุรกิจบางแห่งก็ไม่ต้องการให้มีผู้ใดมาร่วมในการมีอำนาจควบคุมกิจการ หรือไม่ต้องการให้มีผู้ใดมาร่วมมีส่วนแบ่ง ในกำไรที่เขาคาดว่าจะได้รับในอัตราที่สูง ปัญหานี้อาจแก้ได้โดยการออกสิทธิเรียกร้องที่มีต่อหนี้สิน ซึ่งในกรณีนี้ผู้ออมนำเงินออมให้หน่วยธุรกิจกู้ยืมโดยมีสัญญาว่าจะชดใช้เงินต้นพร้อมดอกเบี้ยคืนให้ในระยะเวลาต่อมา ในกรณีนี้ผู้ออมก็จะได้รับรายได้ที่เป็นตัวเงินที่แน่นอน และได้รับคืนเงินต้นตามมูลค่าที่แน่นอนเช่นกัน การลงทุนส่วนใหญ่อีกส่วนหนึ่งมักจะกระทำกัน โดยการออกสิทธิเรียกร้องที่มีต่อหนี้สิน

3. สินเชื่อและกระแสการหมุนเวียนของรายได้ ถ้าอัตราการขยายตัวของสินเชื่อค่อยๆ เพิ่มขึ้น ระดับรายได้จะลดลงและถ้าหากอัตราการขยายตัวของสินเชื่อมากขึ้นไป ระดับรายได้จะเพิ่มขึ้น การที่เป็นเช่นนี้อาจอธิบายได้ดังนี้ สมมติว่าเราเริ่มต้นพิจารณาสถานการณ์ที่กระแสการหมุนเวียนของรายได้ประชาชาติหรือรายจ่ายของประชาชาติเท่ากับ 1,200 ล้านบาท

ต่อปี ณ ระดับรายได้ขึ้นเป็นระดับรายได้ที่มีการจ้างงานเต็มที่โดยปราศจากภาวะเงินเฟ้อ จำนวนเงินทั้งหมดจะตกเป็นรายได้ของหน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจ เช่น ครัวเรือน หน่วยธุรกิจ รัฐบาล และอื่น ๆ ถ้าหน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ เหล่านี้ต่างก็ใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและการลงทุนเป็นจำนวนเท่ากับรายได้ในปัจจุบัน รายได้ประชาชาติก็จะหมุนเวียนอยู่ในอัตราที่คงที่ รายได้ที่ได้รับทั้งหมดจากมูลค่าของผลผลิตจะหมุนเวียนกลับไปสู่ตลาดในรูปของรายจ่ายเพื่อผลผลิต ซึ่งก็จะทำให้ระดับของผลผลิตและรายได้ยังคงอยู่ในระดับเดิม

อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงแล้ว สถานการณ์เช่นนี้มักจะไม่มีเกิดขึ้น หน่วยเศรษฐกิจบางหน่วย เช่น ครัวเรือน หน่วยธุรกิจและรัฐบาลอาจจะใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและการลงทุนน้อยกว่ารายได้ในปัจจุบัน ซึ่งพวกนี้เรียกว่า ผู้ออมหรือผู้ที่มีรายได้สูงกว่ารายจ่ายดังกล่าวมาแล้วในตอนต้น ถ้าหากว่าส่วนเกินของรายได้ปัจจุบันที่เหนือกว่ารายจ่ายเพื่อซื้อผลผลิต และทำให้ระดับรายได้ประชาชาติที่เป็นตัวเงินลดลง ถ้าหากค่าแรงที่เป็นตัวเงินและระดับราคาสินค้าเคลื่อนไหวได้โดยเสรี การลดลงในความต้องการในผลผลิตก็จะมีผลทำให้ระดับราคาสินค้าลดลง อย่างไรก็ตาม ในระบบเศรษฐกิจที่เป็นจริงนั้น ค่าแรงที่เป็นตัวเงินและราคาสินค้าไม่สามารถเคลื่อนไหวในทางลดลงได้โดยเสรี ดังนั้นก็จะเกิดการลดลงในผลผลิตที่แท้จริงและการจ้างงาน

แต่ถ้าหากว่าในระบบเศรษฐกิจแห่งนี้ มีหน่วยเศรษฐกิจอื่น ๆ ซึ่งก็อาจเป็นครัวเรือน หน่วยธุรกิจ และรัฐบาลซึ่งมีการออมเป็นลบหรือมีรายจ่ายสูงกว่ารายได้ปัจจุบัน การลดลงในรายได้ที่เป็นตัวเงินก็อาจจะไม่เกิดขึ้นได้ เพื่อที่จะลบล้างผลที่มีต่อเศรษฐกิจจากพฤติกรรมการใช้จ่ายของหน่วยเศรษฐกิจที่มีรายได้สูงกว่ารายจ่าย หน่วยเศรษฐกิจที่มีรายจ่ายสูงกว่ารายได้จะต้องมีความสามารถที่จะซื้อผลผลิตที่หน่วยเศรษฐกิจประเภทแรกไม่ได้ซื้อ การที่จะเป็นเช่นนั้นได้อาจกระทำได้โดยสองวิธีคือ วิธีแรกโดยการสร้างและการขายสิทธิเรียกร้องที่มีต่อส่วนของผู้เป็นเจ้าของโดยหน่วยเศรษฐกิจที่มีรายจ่ายสูงกว่ารายได้ กล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ เงินออมของผู้ออมถูกนำมาแลกเปลี่ยนโดยตรง หรือโดยทางอ้อมกับหุ้นซึ่งแสดงถึงความเป็นเจ้าของกิจการ โดยวิธีนี้ เงินจำนวนมากอาจถูกจัดสรรไปเพื่อการใช้จ่าย อย่างไรก็ตาม วิธีการนี้เพียงวิธีการเดียวก็อาจจะยังไม่เพียงพอ ดังนั้นก็อาจมีวิธีที่สอง โดยการสร้างสินเชื่อใหม่ให้เกิดขึ้น โดยวิธีนี้ รายได้

เหนือรายจ่ายของผู้ออมก็จะถูกโอน ไปให้แก่ผู้ที่มีรายจ่ายเหนือรายได้เพื่อใช้ไปในการบริโภค และในการลงทุน

ประเภทของสินเชื่อ

ในการจำแนกสินเชื่อออกเป็นประเภทต่าง ๆ นั้น เราอาจจะใช้ฐานต่าง ๆ กัน เพื่อการจำแนกในที่นี้จะจำแนกสินเชื่อออกเป็น 4 ประเภทดังนี้คือ

1. ประเภทของสินเชื่อตามวัตถุประสงค์ของการใช้ สินเชื่ออาจแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการใช้เป็นสามประเภทย่อย คือ (1)สินเชื่อเพื่อการลงทุน (investment credit) (2)สินเชื่อเพื่อการพาณิชย์ (commercial credit) และ (3)สินเชื่อเพื่อการบริโภค (consumer credit) สินเชื่อเพื่อการลงทุนนับว่ามีความสำคัญยิ่งต่อความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศเพราะผู้ที่กู้ยืมไปจะนำไปใช้ในการซื้อสินค้าประเภททุน เช่น เครื่องจักร เครื่องมือ การก่อสร้าง โรงงานอันจะมีส่วนช่วยเพิ่มกำลังความสามารถในการผลิตของประเทศในอนาคต สินเชื่อเพื่อการลงทุนมักเป็นสินเชื่อระยะยาว สินเชื่อเพื่อการพาณิชย์มักใช้ไปสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการผลิตสินค้าและบริการและจำหน่ายสินค้า โดยทั่วไปจะมีระยะเวลาสั้น สำหรับสินเชื่อเพื่อการบริโภคนั้น ในอดีตธนาคารพาณิชย์มักไม่ให้ความสนใจแก่การให้สินเชื่อประเภทนี้เท่าใดนัก เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ได้เห็นการเจริญเติบโต และการขยายตัวของสถาบันการเงินประเภทอื่น ๆ ที่มีการให้สินเชื่อเพื่อการบริโภค ซึ่งเดิมทีก็เริ่มจากสินเชื่อเพื่อการซื้อรถยนต์ แต่ต่อมาก็ขยายไปถึงสินค้าบริโภคประเภทถาวรอื่น ๆ อีกด้วย ธนาคารพาณิชย์จึงเริ่มให้ความสนใจแก่การให้สินเชื่อประเภทนี้ด้วยปัจจุบันการให้สินเชื่อเพื่อการบริโภคเป็นไปอย่างแพร่หลาย และมีส่วนช่วยให้การจับจ่ายใช้สอยของประชาชนเป็นไปอย่างคล่องตัว อย่างไรก็ตาม สินเชื่อเพื่อการบริโภคนับว่ามีส่วนช่วยทำให้ประชาชนมีการใช้จ่ายเกินตัว และอาจก่อให้เกิดปัญหาต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศได้

ในการแบ่งประเภทของสินเชื่อตามวัตถุประสงค์ของการใช้นั้น อาจแบ่งตามสาขาเศรษฐกิจซึ่งเป็นผู้ได้รับสินเชื่อ ในกรณีของประเทศไทย การแบ่งสินเชื่อตามวัตถุประสงค์ของ

การใช้ ซึ่งจำแนกตามสาขาเศรษฐกิจต่างๆ ที่เป็นผู้ได้รับสินเชื่อแบ่งออกได้ดังนี้ (1) การเกษตร (2) เหมืองแร่ (3) อุตสาหกรรม (4) ก่อสร้าง (5) ที่ดินและที่อยู่อาศัย (6) การนำเข้า (7) การส่งออก (8) การค้าส่ง/ค้าปลีก (9) สาธารณูปโภค (10) สถาบันการเงิน (11) บริการ (12) ส่วนบุคคล และ (13) อื่น ๆ

2. ประเภทของสินเชื่อจำแนกตามระยะเวลา สินเชื่ออาจแบ่งออกตามระยะเวลาของการให้สินเชื่อ เป็น (1) สินเชื่อระยะสั้น (2) สินเชื่อระยะปานกลาง และ (3) สินเชื่อระยะยาว โดยทั่วไปแล้ว สินเชื่อระยะสั้นจะมีระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี สินเชื่อระยะปานกลางจะมีระยะเวลาระหว่าง 1-5 ปี และสินเชื่อระยะยาวจะมีระยะเวลาดั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

กิจกรรมหลายประเภทด้วยกัน ต้องการสินเชื่อเพียงแค่วะยะเวลานั้น ๆ เช่น ช่างนาต้องการได้สินเชื่อเพื่อซื้อเมล็ดพันธุ์พืชมาทำการเพาะปลูก ซึ่งใช้ระยะเวลาไม่นาน เมื่อเก็บเกี่ยวและขายผลผลิตได้ก็สามารถชำระคืนได้ ผู้ปกครองนักเรียนต้องการสินเชื่อระยะสั้นเพื่อมาจ่ายค่าเล่าเรียนของบุตร พ่อค้าต้องการกู้ยืมเงินมาเพื่อสต็อกสินค้าไว้ขายในเทศกาลปีใหม่ ซึ่งในไม่ช้าสินค้าก็จะขายได้ และพ่อค้ามีเงินมาชำระหนี้ แต่กิจกรรมบางประเภทก็ต้องการสินเชื่อระยะปานกลาง เช่น การทำอุตสาหกรรม การทำการค้าปลีก การซื้อสินค้าบริโภคประเภทถาวร ฯลฯ ส่วนกิจกรรมที่ต้องการสินเชื่อระยะยาวส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการผลิตในอุตสาหกรรมต่างๆ การลงทุนด้านสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สินเชื่อเพื่อการซื้อที่ดินและที่อยู่อาศัย เป็นต้น

3. ประเภทของสินเชื่อตามวิธีการให้ สินเชื่ออาจแบ่งตามวิธีการให้ออกเป็น (1) การให้โดยตรง (direct) และ (2) การให้ทางอ้อม (indirect) แต่เดิมนั้น การให้สินเชื่อมักกระทำกันโดยตรง กล่าวคือ ผู้ที่มีเงินเหลือใช้ให้กู้ยืมโดยตรงแก่ผู้ขาดแคลนเงิน ปัจจุบันนี้ การให้สินเชื่อบางประเภทก็ยังกระทำกันโดยตรง เช่น การขายสินค้าเชื่อ การให้กู้ยืมส่วนบุคคล ฯลฯ

แต่ลักษณะที่สำคัญของสังคมสมัยใหม่ก็คือ การมีสถาบันการเงินเป็นตัวกลางทางการเงินในการให้สินเชื่อโดยทางอ้อม ผู้ที่มีเงินเหลือใช้จะนำเงินไปฝากกับสถาบันการเงินต่าง ๆ เช่น ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน หรือ บริษัทประกันชีวิต ฯลฯ เมื่อสถาบันการเงินเหล่านี้ได้รับ

เงินทุนจากประชาชน ก็จะออกเอกสารแสดงพันธะที่มีต่อเจ้าของเงินเหล่านี้ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับเงินที่ได้รับ เช่น ใบฝากประจำ ตั๋วสัญญาใช้เงิน กรมธรรม์ ฯลฯ สถาบันการเงินจะทำหน้าที่ในการนำเงินฝากไปให้ผู้ที่ต้องการใช้กู้ยืม โดยวิธีการนี้ก็ทำให้เกิดหนี้และสินเชื่อนี้ในระบบเศรษฐกิจ

4. ประเภทของสินเชื่อตามลักษณะของผู้ใช้ สินเชื่ออาจแบ่งตามลักษณะของผู้ใช้ออกเป็นสองประเภทย่อยๆ คือ (1) สินเชื่อที่ให้แกภาคเอกชน (private sector) และ (2) สินเชื่อที่ให้แกภาครัฐบาล(public sector) สินเชื่อที่ให้แกภาคเอกชน อาจเป็นการให้สินเชื่อแก่รายบุคคลหรือแก่หน่วยธุรกิจ ซึ่งพวกเหล่านี้จะนำสินเชื่อที่ได้รับไปใช้เพื่อการบริโภค เพื่อการพาณิชย์ หรือเพื่อการผลิตตั้งได้กล่าวแล้ว ส่วนสินเชื่อที่ให้แกภาครัฐบาลนั้น หมายถึงสินเชื่อที่ให้แกทั้งหน่วยงานของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ เนื่องจากภาครัฐบาลโดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนามักมีการใช้จ่ายในการพัฒนาประเทศ ภาครัฐบาลจะสามารถกู้ยืมได้มากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดเก็บภาษีของรัฐ เพราะความสามารถนี้จะเป็นเครื่องแสดงถึงสมรรถนะในการชำระคืนเงินกู้ถ้ารัฐบาลกู้ยืมไปเพื่อใช้จ่ายในโครงการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูง ย่อมมีผลให้เศรษฐกิจเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ซึ่งทำให้รัฐบาลสามารถเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้น และมีสมรรถนะในการชำระคืนเงินกู้สูง ในทางตรงกันข้าม ถ้ารัฐบาลกู้ยืมไปเพื่อใช้ในการบริโภค หรือใช้ในโครงการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนต่ำสมรรถนะในการชำระคืนเงินกู้ก็จะต่ำด้วย สินเชื่อที่ภาครัฐบาลได้รับอาจได้มาจากธนาคารกลางของประเทศ สถาบันการเงินภายในประเทศ และสถาบันการเงินต่างประเทศ ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้จะใช้การจำแนกประเภทสินเชื่อตามลักษณะของผู้ใช้ ทั้งนี้เพื่อเปรียบเทียบความสามารถของสินเชื่อทางภาครัฐบาลกับภาคเอกชนในการเพิ่มผลิตภัณฑ์ประชาชาติของประเทศไทย

สินเชื่อของภาครัฐบาล

สินเชื่อในส่วนของภาครัฐบาลที่กู้จากสถาบันการเงินต่าง ๆ จะมีความสัมพันธ์กับปริมาณเงินในทิศทางเดียวกัน เมื่อสินเชื่อที่ให้แกภาครัฐบาลมากขึ้นจะมีผลทำให้ปริมาณเงินเพิ่มมากขึ้น และจะมีผลต่อระดับผลิตภัณฑ์ประชาชาติเพิ่มขึ้นด้วย

ปริมาณสินเชื่อที่กู้โดยรัฐบาลจากสถาบันการเงินต่างๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2521-2536 เมื่อพิจารณาในแต่ละช่วงเวลา พบว่า ในช่วงปี 2521-2525 และช่วงปี พ.ศ.2526-2530 ปริมาณสินเชื่อของภาครัฐบาลมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยในช่วงปี พ.ศ.2521-2525 ปริมาณสินเชื่อเพิ่มขึ้นจาก 79,761.6 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2521 เป็น 178,843.5 ล้านบาท ในปี 2525 หรือเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 22.4 ในช่วงปี พ.ศ.2526-2530 ปริมาณสินเชื่อเพิ่มขึ้นจาก 198,647.2 ล้านบาทในปี พ.ศ.2526 เป็น 316,665.6 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2530 หรือเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 12.4 สำหรับปริมาณสินเชื่อของภาครัฐบาลในระยะหลังจาก พ.ศ.2530 เป็นต้นมา คืออยู่ในช่วง พ.ศ.2531-2536 มีแนวโน้มลดลง โดยในปี พ.ศ.2531 ปริมาณสินเชื่อ 287,666.0 ล้านบาท ลดลงเป็น 189,508.8 ล้านบาท ในปี 2536 หรือลดลงเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 8.0 ส่วนในช่วงปี พ.ศ.2521-2536 อัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปีคิดเป็นร้อยละ 5.9 จะเห็นได้ว่าในระยะ 5-6 ปี ที่ผ่านมารัฐบาลสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากเศรษฐกิจมีการขยายตัวทั้งทางด้านการลงทุนและการค้า ทำให้รัฐสามารถมีรายได้จากการเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้น การกู้ยืมจากสถาบันการเงินต่างๆ จึงลดลง (ตารางที่ 2)

สินเชื่อภาคเอกชน

สินเชื่อของภาคเอกชนที่กู้จากสถาบันการเงินต่างๆ จะมีความสัมพันธ์กับปริมาณการเงินในระบบเศรษฐกิจในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือเมื่อสินเชื่อของภาคเอกชนเพิ่มขึ้นจะมีผลทำให้ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น และจะมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์ประชาชาติในที่สุด

ปริมาณสินเชื่อของภาคเอกชนที่กู้จากสถาบันการเงินต่างๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2521-2536 มีแนวโน้มสูงขึ้นตามลำดับ กล่าวคือ เมื่อพิจารณาเป็นแต่ละช่วงเวลา พบว่า ในช่วงปี พ.ศ.2521-2525 ปริมาณสินเชื่อภาคเอกชนเพิ่มขึ้นจาก 208,022.5 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2521 เป็น 390,409.3 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2525 คิดเป็นอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 17.0 ในช่วงปี พ.ศ.2526-2530 ปริมาณสินเชื่อภาคเอกชนเพิ่มขึ้นจาก 501,370.3 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2526 เป็น 791,621.6 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2530 คิดเป็นอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 12.1 ในช่วงปี

พ.ศ.2531-2536 ปริมาณสินเชื่อภาคเอกชนเพิ่มขึ้นจาก 1,019,426.9 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2531 เป็น 3,624,627.7 ล้านบาทในปี พ.ศ.2536 คิดเป็นอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 28.9 ส่วนในช่วงปี พ.ศ.2521-2536 มีอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 21.0 จะเห็นได้ว่าสินเชื่อภาคเอกชนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด ทั้งนี้เนื่องจากภาคเอกชนได้เริ่มมีบทบาทมากขึ้นในการที่จะลงทุนในเรื่องต่างๆ และสภาพของระบบเศรษฐกิจที่เปิดเสรีของประเทศไทยทางด้านการเงินเพิ่มขึ้นจึงทำให้ปริมาณสินเชื่อทางด้านภาคเอกชนมีมากกว่าทางด้านรัฐบาล ซึ่งจะมีผลต่อการขยายของเศรษฐกิจในประเทศที่เพิ่มขึ้นตามลำดับจะมีอัตราที่สูงในระยะ 4-5 ปีที่ผ่านมา โดยอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 9 (ตารางที่ 2)

รายได้ของรัฐบาลจากภาษีอากร

รายได้ของรัฐบาลจากภาษีอากรจะมีความสัมพันธ์กับปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจในทิศทางตรงกันข้าม เมื่อรัฐบาลมีการเก็บภาษีอากรเพิ่มขึ้นจะมีผลต่อการลดลงของปริมาณในระบบเศรษฐกิจ และมีผลต่อการลดลงของผลิตภัณฑ์ประชาชาติในอันดับต่อมา

รายได้ของรัฐบาลจากการเก็บภาษีอากร ตั้งแต่ปี พ.ศ.2521-2536 มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ เมื่อพิจารณาแยกเป็นช่วงระยะเวลา พบว่า ในช่วงปี พ.ศ.2521-2525 รายได้ของรัฐบาลจากการเก็บภาษีอากรเพิ่มขึ้นจาก 60,252 ล้านบาทในปี พ.ศ.2521 เป็น 105,076 ล้านบาทในปี พ.ศ.2525 คิดเป็นอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 14.9 ในช่วงปี พ.ศ.2526-2530 รายได้ของรัฐบาลจากการเก็บภาษีอากรเพิ่มขึ้นจาก 129,066 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2526 เป็น 185,690 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2530 คิดเป็นร้อยละ 9.5 ช่วงปี พ.ศ.2531-2536 รายได้ของรัฐบาลจากการเก็บภาษีอากรเพิ่มขึ้นจาก 241,745 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2531 เป็น 522,004 ล้านบาทในปี พ.ศ.2536 คิดเป็นอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 16.6 ส่วนช่วงปี พ.ศ.2521-2536 คิดเป็นอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 15.5 จะเห็นได้ว่ารัฐบาลมียอดการจัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทั้งนี้เนื่องจากเศรษฐกิจมีการขยายตัวทางด้านต่างๆ มากขึ้น เช่น การลงทุน การค้า การบริการ ประกอบกับมีการเปลี่ยนแปลงระบบการจัดเก็บภาษี คือ จากภาษีการค้า

มาเป็นภาษีมูลค่าเพิ่มจึงทำให้การจดทะเบียนภาษีในระยะหลังๆ อัตราเพิ่มที่สูงขึ้นมาก (ตารางที่ 4)

รายจ่ายของรัฐบาล

รายจ่ายของรัฐบาลมีความสัมพันธ์กับปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจในทิศทางเดียวกัน เมื่อรายจ่ายของรัฐบาลเพิ่มขึ้นจะมีผลทำให้ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น และจะส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์ประชาชาติด้วย

รายจ่ายของรัฐบาล ตั้งแต่ปี พ.ศ.2521-2536 มีแนวโน้มที่สูงขึ้นเรื่อยๆ และเมื่อพิจารณาเป็นช่วงระยะเวลา พบว่า ในช่วงปี พ.ศ.2521-2525 รัฐบาลมีการใช้จ่ายเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นจาก 77,509 ล้านบาทในปี พ.ศ.2521 เป็น 157,017 ล้านบาทในปี พ.ศ.2525 คิดเป็นอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 19.3 ในช่วงปี พ.ศ.2526-2530 รัฐบาลมีการใช้จ่ายเงินเพิ่มขึ้นจาก 167,088 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2526 เป็น 211,988 ล้านบาทในปี พ.ศ.2530 คิดเป็นอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 6.1 ในช่วงปี พ.ศ.2531-2536 รัฐบาลมีการใช้จ่ายเงินเพิ่มขึ้นจาก 223,089 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2531 เป็น 495,460 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2536 คิดเป็นอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 17.3 ส่วนในช่วงปี พ.ศ.2521-2536 อัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 13.2 (ตารางที่ 3)

สำหรับสัดส่วนของรายจ่ายของรัฐบาลในแต่ละปี พบว่า รัฐบาลให้ความสำคัญแตกต่างกันไป เมื่อพิจารณารายจ่ายทางด้านต่างๆ ของรัฐบาล ซึ่งแยกพิจารณาไว้ 5 สาขา ได้แก่ สาขาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การป้องกันประเทศ การบริหารและบริการทั่วไป และสาขาจ่ายรายการอื่นๆ แล้ว สัดส่วนรายจ่ายของรัฐบาลด้านสังคมจะมีมากที่สุดคือประมาณร้อยละ 31.0 รองลงมาคือด้านเศรษฐกิจ การป้องกันประเทศ และการบริหารและบริการทั่วไป อีกประมาณร้อยละ 20.0, 18.0, 19.0, 15.0 ตามลำดับ (ตารางที่ 5)

ผลิตภัณฑ์ประชาชาติ

ผลิตภัณฑ์ประชาชาติ หมายถึงผลิตผลประชาชาติทั้งหมดในรูปของมูลค่าเป็นเงินบาท ซึ่งวัดจากรายจ่ายทั้งหมดในการซื้อผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้ายโดยครัวเรือน ธุรกิจ รัฐบาล และรายได้สุทธิของปัจจัยการผลิตจากต่างประเทศ

ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเป็นดัชนีตัวหนึ่งที่ใช้วัดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งหมายถึง การขยายตัวในความสามารถของประเทศที่จะผลิตสินค้าและบริการสนองความต้องการของประชาชน แต่เนื่องจากความสามารถในการผลิตของประเทศขึ้นอยู่กับปริมาณและคุณภาพของปัจจัยในการผลิตและทรัพยากรต่างๆ ตลอดจนเทคนิคในการผลิตด้วย ดังนั้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจึงหมายถึง การที่ประเทศมีทั้งสินค้าและบริการที่แท้จริงเพิ่มขึ้นในระยะยาว ตลอดจนมีความสามารถในการเพิ่มขึ้นของการผลิตสินค้าและบริการ

ผลิตภัณฑ์ประชาชาติของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521-2536 ได้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด เมื่อพิจารณาเป็นช่วงระยะเวลาพบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2521-2525 ผลิตภัณฑ์ประชาชาติได้เพิ่มขึ้นจาก 296,611 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2521 เป็น 327,936 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2525 คิดเป็นอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 5.0 ในช่วงปี พ.ศ. 2526-2530 ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเพิ่มขึ้นจาก 354,332 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2526 เป็น 446,249 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2530 คิดเป็นอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 5.9 ในช่วงปี พ.ศ. 2531-2536 ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเพิ่มขึ้นจาก 505,756 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2531 เป็น 759,268 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2536 คิดเป็นอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 9.5 สำหรับในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521-2536 มีอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปีคิดเป็นร้อยละ 7.5 (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 2 สินเชื่อภาครัฐบาล และภาคเอกชนของสถาบันการเงินต่างๆ ในประเทศไทย
ปี 2521-2536

ปี	สินเชื่อภาครัฐบาล (ล้านบาท)	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	สินเชื่อภาคเอกชน (ล้านบาท)	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
2521	4,395.1	-	208,022.5	-
2522	5,273.5	15.4	246,931.4	18.7
2523	10,775.1	28.9	281,118.5	17.9
2524	11,215.6	18.1	330,207.5	13.4
2525	14,176.5	27.6	390,409.3	18.2
2521-25	-	22.4	-	17.0
2526	12,795.1	11.1	501,370.3	28.4
2527	13,668.7	17.1	574,922.0	14.7
2528	14,637.5	10.4	631,037.8	9.8
2529	15,897.6	18.3	660,370.6	4.6
2530	17,973.5	4.2	791,621.6	19.9
2526-30	-	12.4	-	12.1
2531	19,597.6	-9.2	1019,426.9	28.8
2532	22,663.3	-1.5	1358,614.4	33.3
2533	31,665.6	1.6	1852,905.1	36.4
2534	67,100.7	-13.4	2301,356.6	24.2
2535	84,512.0	-11.7	2861,961.3	24.4
2536	130,744.4	-13.9	3624,627.7	26.6
2531-36	-	-8.0	-	28.9
2521-36	-	5.9	-	21.0

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2521-2536.

ตารางที่ 3 รายรับของรัฐบาลจากภาษีอากร และรายจ่ายของรัฐบาล ปี 2521-2536

ปี	รายรับ (ล้านบาท)	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	รายจ่าย (ล้านบาท)	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
2521	60,252	-	77,509	-
2522	73,637	22.2	89,456	15.4
2523	88,473	20.1	120,973	35.2
2524	100,906	14.1	133,444	10.3
2525	105,076	4.1	157,017	17.7
2521-25	-	14.9	-	19.3
2526	129,062	22.9	167,088	6.4
2527	136,246	5.5	182,228	9.1
2528	144,947	6.4	200,028	9.8
2529	154,202	6.4	204,279	2.1
2530	185,690	20.4	211,988	3.8
2526-30	-	9.5	-	6.1
2531	241,745	30.2	223,089	5.2
2532	302,057	24.9	263,798	18.2
2533	385,742	27.7	304,473	15.4
2534	427,214	10.8	362,238	19.0
2535	456,572	6.9	442,611	22.2
2536	522,004	14.3	495,460	11.9
2531-36	-	16.6	-	17.3
2521-36	-	15.5	-	13.2

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2521-2536.

ตารางที่ 4 รายรับของรัฐบาลจากภาษีอากร แยกตามประเภท ปี 2521-2536

ปี	ภาษีทางตรง (ล้านบาท)	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	ภาษีทางอ้อม (ล้านบาท)	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	รวม (ล้านบาท)
2521	11,810	-	48,442	-	60,252
2522	14,108	19.5	59,529	22.9	73,637
2523	16,880	19.6	71,593	20.3	88,473
2524	22,484	33.2	78,422	9.5	100,906
2525	24,790	10.3	80,286	2.4	105,276
2521-25	-	20.4	-	13.5	-
2526	27,870	12.8	101,192	26.0	129,062
2527	31,110	13.7	104,436	3.2	136,246
2528	35,231	10.8	109,716	5.1	144,947
2529	34,767	-1.3	119,435	8.9	154,202
2530	36,817	5.9	148,873	24.6	185,690
2526-30	-	7.1	-	10.1	-
2531	51,896	41.0	189,849	27.5	241,745
2532	68,325	31.7	233,732	23.1	302,057
2533	101,940	49.2	283,802	21.4	385,742
2534	126,960	24.5	300,254	5.8	427,214
2535	138,683	9.2	317,889	5.9	456,572
2536	162,745	17.4	359,259	13.0	522,004
2531-36	-	25.7	-	13.6	-
2521-36		19.1		14.3	

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2521-2536.

ตารางที่ 5 รายจ่ายของรัฐบาล จำแนกตามสาขาต่างๆ ปี 2521-2536

ปี	เศรษฐกิจ (ล้านบาท)	สังคม (ล้านบาท)	ป้องกันประเทศ (ล้านบาท)	บริหารและบริการ (ล้านบาท)	อื่นๆ (ล้านบาท)	รวม (ล้านบาท)
2521	71,012	23,831	15,310	9,526	11,830	77,509
2522	17,093	27,703	17,336	12,429	14,895	89,456
2523	22,804	35,474	24,398	17,705	20,592	120,973
2524	26,219	37,586	25,917	19,424	24,199	133,444
2525	27,902	47,940	31,350	19,134	31,691	157,017
2526	27,969	50,524	31,685	24,556	32,354	167,088
2527	28,573	55,419	36,034	24,304	37,898	182,228
2528	30,534	58,949	43,184	25,765	41,596	200,028
2529	29,928	60,156	41,125	25,761	47,309	204,279
2530	31,357	63,421	41,485	26,995	48,730	211,988
2531	30,924	65,647	44,149	28,059	54,310	223,089
2532	40,038	79,760	47,830	35,360	60,810	263,798
2533	53,420	95,097	57,422	42,947	55,587	304,473
2534	69,001	111,051	60,056	61,230	60,900	362,238
2535	84,020	141,690	83,130	69,590	64,181	442,611
2536	93,970	156,940	90,070	79,830	74,650	495,460
สัดส่วน (%)	19	31	18	16	15	100

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2521-2536

ตารางที่ 6 ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น (ราคาคงที่ ปี 2515) และดัชนีราคาผู้บริโภค
ปี 2521-2536

ปี	ผลิตภัณฑ์ประชาชาติ (ล้านบาท)	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	ดัชนีราคาผู้บริโภค (2529=100)	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
2521	269,611	10.0	58.7	-
2522	283,019	5.0	64.5	18.6
2523	298,068	5.3	77.2	19.7
2524	315,086	5.7	87.1	12.8
2525	327,936	4.1	91.6	5.2
2521-25	-	5.0	-	-
2526	354,332	8.1	95.1	3.8
2527	377,784	6.6	95.8	0.7
2528	389,148	3.0	98.2	2.5
2529	406,935	4.6	100.0	1.8
2530	446,249	9.7	102.5	2.5
2526-30	-	5.9	-	-
2531	505,756	13.3	106.4	3.8
2532	569,395	12.6	112.1	5.4
2533	636,014	11.7	118.8	6.0
2534	685,623	7.8	125.6	5.7
2535	736,359	7.4	130.8	4.1
2536	795,268	8.0	135.1	3.3
2531-36	-	9.5	-	-
2521-36	-	7.5	-	-

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2521-2536

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

วัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้ นอกจากจะศึกษาถึงสภาพทั่วไปและการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทางการเงินและการคลัง ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงหรือการขยายตัวของผลิตภัณฑ์ประชาชาติของประเทศไทยแล้ว การศึกษาถึงผลกระทบของปัจจัยทางการเงินและการคลังที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาตินับเป็นประเด็นที่สำคัญของการศึกษา ซึ่งผลของการศึกษาจะทำให้ทราบว่าปัจจัยหรือตัวแปรทางเศรษฐกิจใดที่มีผลกระทบ หรือกำหนดการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์ประชาชาติ และมีขนาดและทิศทางในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงนั้นอย่างไร

ในการวิเคราะห์ ผลกระทบของปัจจัยทางการเงินและการคลังที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาตินั้น เพื่อจัดปัญหาในเรื่องของการอธิบายผลของการวิเคราะห์ที่อาจจะคลาดเคลื่อน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของระดับราคาในระบบเศรษฐกิจ ดังนั้นในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์จากสมการถดถอยจะใช้ตัวแปรทางเศรษฐกิจต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นตัวแปรตามหรือตัวแปรอิสระในรูปของตัวแปรทางเศรษฐกิจที่แท้จริง โดยการถ่วงน้ำหนักด้วยดัชนีราคาผู้บริโภค ทั้งนี้จะใช้ข้อมูลในลักษณะของอนุกรมเวลาตั้งแต่ปี 2521-2535 เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ลักษณะโครงสร้างใกล้เคียงกันทำให้การประมาณค่าสัมประสิทธิ์ต่าง ๆ จะมีความเหมาะสมตามสภาพการณ์ในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังได้ทดสอบรูปแบบของสมการในลักษณะต่างๆ เพื่อให้ค่าสถิติที่ได้มีความน่าเชื่อถือและสอดคล้องกับสมมติฐานและทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ได้สมการดังนี้

$$\ln Y = 9.0826086 + 0.001293CGQ + 0.0001332CPQ - 0.0002129T \\ (2.7264)^{**} \quad (3.76185)^{***} \quad (-1.6583)^{*} \\ - 0.0008421G \\ (-4.30765)^{***}$$

$$R = 0.9334 \quad D.W. = 1.8303 \quad F\text{-statistic} = 35.6015$$

$$R = 0.9068 \quad S.E. = 0.0468$$

- * หมายถึง แสดงนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นสูงกว่าร้อยละ 85
- ** หมายถึง แสดงนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นสูงกว่าร้อยละ 95
- *** หมายถึง แสดงนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นสูงกว่าร้อยละ 99

โดยกำหนดให้

Y = ผลิตภัณฑ์ประชาชาติที่แท้จริง

CGQ = สินเชื่อภาครัฐบาล

CPQ = สินเชื่อภาคเอกชน

T = รายได้ของรัฐบาลจากภาษีอากร

G = รายจ่ายของรัฐบาล

จากสมการ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์ประชาชาติที่แท้จริง (Y) กับตัวแปรอิสระต่างๆ ซึ่งได้แก่ สินเชื่อภาครัฐบาลที่แท้จริง (CGQ) สินเชื่อภาคเอกชนที่แท้จริง (CPQ) รายได้ที่แท้จริงของรัฐบาลจากภาษีอากร (T) และรายจ่ายที่แท้จริงของรัฐบาล ผลของการประมาณค่าสัมประสิทธิ์จากสมการถดถอย พบว่า R^2 มีค่าเท่ากับ 0.9334 แสดงว่าสมการถดถอยนี้เหมาะสมหรือสอดคล้องกับข้อมูลจริงถึงร้อยละ 93.34 ซึ่งถือว่าสูง โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 35.0615 แสดงถึงความมีนัยสำคัญทางสถิติในการวัดความน่าเชื่อถือของสมการถดถอยที่ได้ประมาณไว้ พบว่ามีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ส่วนการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ในตัวเอง (autocorrelation) ผลปรากฏว่า ได้ค่า Durbin-Watson (D.W.) เท่ากับ 1.8303 ซึ่งอยู่ในช่วงที่ไม่เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ในตัวเอง ณ ระดับนัยสำคัญร้อยละ 99 (โดยคำนวณจาก $4-DW_u = 4-1.757$ เท่ากับ 2.243 มากกว่าค่าที่คำนวณได้จากสมการ ดังนั้นจึงยอมรับว่า $\rho = 0$)

เมื่อนิยามผลกระทบของตัวแปรต่างๆ ซึ่งได้แก่ ปัจจัยทางการเงินและการคลัง ที่แท้จริงที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติที่แท้จริง ซึ่งสามารถจำแนกการวิเคราะห์ในแต่ละปัจจัยได้ ดังนี้คือ

สินเชื่อภาครัฐบาลที่แท้จริง ถือว่าเป็นปัจจัยทางการเงินตัวหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับ ผลิตภัณฑ์ประชาชาติที่แท้จริง จากการวิเคราะห์พบว่า เครื่องหมายนำสัมประสิทธิ์ของสินเชื่อภาครัฐบาลที่แท้จริงตรงตามสมมติฐานคือมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์ประชาชาติที่แท้จริง โดยค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.0001293 ค่า t-statistic มีค่าเท่ากับ 2.7264 แสดงถึงความมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 97.9 และเมื่อหาค่าความยืดหยุ่นของผลิตภัณฑ์ประชาชาติที่แท้จริงต่อสินเชื่อภาครัฐบาลที่แท้จริง มีค่าเท่ากับ 0.7611 หมายความว่า เมื่อสินเชื่อภาครัฐบาลที่แท้จริงเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์ประชาชาติที่แท้จริงเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันร้อยละ 0.7611 โดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ หรือเรียกได้ว่ามีค่าความยืดหยุ่นน้อย (inelastic)

สินเชื่อภาคเอกชนที่แท้จริง ถือว่าเป็นปัจจัยทางการเงินตัวหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับ ผลิตภัณฑ์ประชาชาติที่แท้จริง จากการวิเคราะห์พบว่า เครื่องหมายนำสัมประสิทธิ์ของสินเชื่อภาคเอกชนที่แท้จริงตรงตามสมมติฐานคือมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์ประชาชาติที่แท้จริง โดยค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.0001332 ค่า t-statistic มีค่า 3.7619 แสดงถึงความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99.6 และเมื่อหาค่าความยืดหยุ่นของผลิตภัณฑ์ประชาชาติที่แท้จริงต่อสินเชื่อภาคเอกชนที่แท้จริง มีค่าเท่ากับ 0.7841 หมายความว่า เมื่อสินเชื่อภาคเอกชนที่แท้จริงเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์ประชาชาติที่แท้จริงเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันร้อยละ 0.7841 โดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ หรือเรียกได้ว่ามีค่าความยืดหยุ่นน้อย (inelastic)

รายได้ที่แท้จริงของรัฐบาลจากภาษีอากร ถือว่าเป็นปัจจัยทางการคลังตัวหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์ประชาชาติที่แท้จริง จากการวิเคราะห์พบว่า เครื่องหมายนำสัมประสิทธิ์

ของรายได้ที่แท้จริงของรัฐบาลจากภาษีอากรตรงตามสมมติฐาน คือมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงข้ามกับผลิตภัณฑ์ประชาชาติที่แท้จริง โดยค่าสัมประสิทธิ์มีค่าเท่ากับ 0.0002129 ค่า t-statistic มีค่าเท่ากับ -1.6583 แสดงถึงความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 87.2 และเมื่อหาค่าความยืดหยุ่นของผลิตภัณฑ์ประชาชาติที่แท้จริงต่อรายได้ที่แท้จริงของรัฐบาลจากภาษีอากร มีค่าเท่ากับ -1.2532 หมายความว่า เมื่อรายได้ที่แท้จริงของรัฐบาลจากภาษีอากรเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์ประชาชาติที่แท้จริงเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้ามร้อยละ 1.2532 โดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ หรือเรียกได้ว่ามีค่าความยืดหยุ่นมาก (elastic)

รายจ่ายที่แท้จริงของรัฐบาล ถือว่าเป็นปัจจัยทางการคลังตัวหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์ประชาชาติที่แท้จริง จากการวิเคราะห์พบว่า เครื่องหมายหน้าสัมประสิทธิ์ของรายจ่ายที่แท้จริงของรัฐบาล ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน คือมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้ามกับผลิตภัณฑ์ประชาชาติที่แท้จริง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก รัฐบาลมีการใช้จ่ายเงินเข้ามาในระบบเศรษฐกิจในรูปของการให้บริการทางสังคม การป้องกันประเทศ การบริหารและการบริการในส่วนขององค์กรของรัฐ เป็นส่วนใหญ่ แต่มีสัดส่วนของการใช้จ่ายในส่วนของเศรษฐกิจโดยตรงน้อย จึงทำให้การใช้จ่ายของรัฐบาลที่เพิ่มขึ้นเป็นตัวทำให้ผลิตภัณฑ์ประชาชาติกลับลดลง หรือสาเหตุอีกประการก็คือ การใช้จ่ายของรัฐบาลจะมีความคาบเกี่ยวในเรื่องของเวลา บางโครงการอาจจะต้องใช้เวลาไม่น้อยภายในปีเดียวกันสำเร็จ แต่บางโครงการต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงาน ดังนั้นการตอบสนองของผลิตภัณฑ์ประชาชาติที่แท้จริงจะไม่มีประสิทธิผลเท่าที่ควรจะเป็น อย่างไรก็ตาม ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.0008421 ค่า t-statistic เท่ากับ -4.3075 แสดงถึงความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99.8 และเมื่อหาค่าความยืดหยุ่นของผลิตภัณฑ์ประชาชาติที่แท้จริงต่อรายจ่ายของรัฐบาลที่แท้จริง มีค่าเท่ากับ -4.9570 หรือเรียกได้ว่ามีค่าความยืดหยุ่นมาก (elastic)

ตารางที่ 7 ค่าสัมประสิทธิ์ที่กะประมาณได้จากสมการถดถอย และค่าความยืดหยุ่น

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม (Y)	
	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าความยืดหยุ่น
CGQ	0.0001293	0.7611
CPQ	0.0001332	0.7841
T	0.0002129	-1.2523
G	0.0008421	-4.9570

ที่มา : จากการคำนวณ

สรุปอภิปรายและข้อเสนอนะ

สรุปอภิปราย

จุดประสงค์ของการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การจ้างงานเต็มที่ ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความมีเสถียรภาพในระดับราคาสินค้าความมีเสถียรภาพในดุลการชำระเงิน และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ตลอดจนความเป็นธรรมในการกระจายรายได้

นโยบายเศรษฐกิจที่สำคัญและเป็นที่ยอมรับใช้กันโดยทั่วไป เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจคือ นโยบายการเงิน (Monetary Policy) เป็นนโยบายที่ธนาคารแห่งประเทศไทยพยายามจะควบคุมสถานการณ์ทางด้านปริมาณเงิน ปริมาณสินเชื่อ อัตราดอกเบี้ย และสภาพคล่องทั้งหมดในระบบเศรษฐกิจ เพื่อจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในภาคเศรษฐกิจให้เป็นไปตามที่ต้องการที่แท้จริง นโยบายการคลัง (Fiscal Policy) คือ นโยบายที่กระทำผ่านงบประมาณของรัฐบาล (government budget) ทางด้านรายได้และรายจ่าย โดยรายได้ของรัฐบาลได้จากการจัดเก็บภาษีอากรจากประชาชน ส่วนรายจ่ายคือ ค่าใช้จ่ายเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในรายได้หรือรายจ่าย จะส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจที่แท้จริงคือ การจ้างงาน การผลิต ระดับราคาสินค้า และในที่สุดจะส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติ สำหรับนโยบายจัดการหนี้ของรัฐบาล (government Debt Management) เป็นนโยบายที่กระทำผ่านการจัดการหนี้สินของรัฐบาล คือ รัฐบาลจะสร้างหนี้สินก็ต่อเมื่อเกิดการขาดดุลในงบประมาณ หรือมีความต้องการเงินเพื่อไถ่ถอนหลักทรัพย์ที่ครบอายุ นโยบายทั้ง 3 ประการ การที่จะใช้นโยบายใดนโยบายหนึ่งขึ้นอยู่กับพิจารณาของผู้มีอำนาจที่จะเลือกใช้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ดีที่สุด บางครั้งอาจต้องใช้หลายนโยบายร่วมกัน

มาตรการทางการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยนำมาใช้ในการดำเนินนโยบายการ

เงินเพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวแปรที่ต้องการ ประกอบด้วยมาตรการที่สำคัญ ๆ คือ

- การซื้อขายหลักทรัพย์ ได้แก่ หลักทรัพย์ประเภทพันธบัตรรัฐบาล ตั๋วเงินคลัง และพันธบัตรรัฐวิสาหกิจ วัตถุประสงค์ของการดำเนินการซื้อขายหลักทรัพย์ คือ การควบคุมปริมาณเงินและปริมาณสินเชื่อของสถาบันการเงินให้มีขนาดที่เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจในขณะนั้น
- การเปลี่ยนแปลงอัตราเงินเสดสำรองตามกฎหมายสำหรับธนาคารพาณิชย์ หรือ การกำหนดอัตราการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง สำหรับบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของสถาบันการเงิน และเพื่อควบคุมปริมาณเงินและปริมาณสินเชื่อจากสถาบันการเงิน แต่ในทางปฏิบัติธนาคารแห่งประเทศไทยใช้มาตรการนี้น้อยมาก
- การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยมาตรฐานที่ธนาคารแห่งประเทศไทยคิดจากสถาบันการเงินที่อยู่ในความควบคุม วัตถุประสงค์ของการใช้คือเพื่อรักษาความมั่นคงของสถาบันการเงิน โดยธนาคารแห่งประเทศไทยให้สถาบันการเงินกู้ยืมในอัตราที่ไม่สูงเกินไป เมื่อสถาบันการเงินนั้นขาดสภาพคล่อง เพื่อเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในตลาดเงิน ในทางปฏิบัติธนาคารแห่งประเทศไทยได้ใช้มาตรการชนิดนี้มากกว่าและใช้ก่อนมาตรการอื่น
- การกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ และเพดานอัตราดอกเบี้ยของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์กู้จากประชาชน เพื่อวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันไม่ให้สถาบันการเงินดังกล่าวแข่งขันกันในด้านภาระดอกเบี้ยเงินฝากในการที่เสี่ยงต่อความมั่นคงของสถาบันการเงิน และเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเพิ่มหรือลดการระดมเงินออมเข้าสู่ระบบการเงิน
- การเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง โดยธนาคารแห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความมั่นคงของสถาบันการเงิน โดยควบคุมปริมาณเงินและปริมาณสินเชื่อ ซึ่งถือว่ามีประสิทธิภาพมากกว่าเครื่องมืออื่น เพราะเป็นเครื่องมือที่ใช้เงินกองทุนเป็นฐานในการ

กำหนด

- การเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนการให้กู้ยืมแก่บุคคลโดยบุคคลหนึ่งต่อเงินกองทุน มีวัตถุประสงค์เพื่อความมั่นคงของสถาบันการเงิน และเป็นการกระจายรายได้ด้วยการกระจายเงินทุนไปสู่บุคคลต่าง ๆ มากขึ้น

- การกำหนดเงื่อนไขในการเปิดสาขาธนาคารพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการเปิดสาขาของธนาคารพาณิชย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ ให้เกิดความเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น และเพื่อส่งเสริมการลงทุนในท้องถิ่นตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยต้องการ

- การรับช่วงซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินในอัตราพิเศษ วัตถุประสงค์เพื่อเป็นการช่วยเหลือทางการเงินแก่กิจการที่สำคัญที่ควรส่งเสริม หรือกิจการที่มีปัญหา ด้วยการให้กู้ยืมเงินทุนระยะสั้น อัตราดอกเบี้ยต่ำ ผ่านธนาคารพาณิชย์และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้รับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการประกอบกิจการเหล่านั้น จากธนาคารพาณิชย์ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรด้วยอัตรารับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่ต่ำมาก

- การกำหนดอัตราสินเชื่อสู่ชนบท เพื่อส่งเสริมการผลิตในส่วนภูมิภาค และเป็นการเพิ่มรายได้ของคนในชนบททำให้การกระจายรายได้เป็นธรรมมากขึ้น

- การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ โดยธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ใช้วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เพื่อเพิ่มหรือรักษาทุนสำรองระหว่างประเทศให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

การคลังรัฐบาล" หมายถึง กิจกรรมของรัฐบาลที่เกี่ยวกับการหารายได้การใช้จ่าย

เงินงบประมาณ การบริหารหนี้สิน การจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งในด้านการผลิต การบริโภค การซื้อขายสินค้าและบริการ การคลังรัฐบาลจึงเน้นทั้งรายรับและรายจ่ายของรัฐบาล จุดมุ่งหมายคือ ผลทางเศรษฐกิจ ให้สังคมได้รับสวัสดิการที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยจะส่งผลทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

รัฐบาลของประเทศต้องดำเนินงานให้ระบบเศรษฐกิจเจริญรุ่งเรือง มั่นคงและมีเสถียรภาพ การที่จะดำเนินการให้บรรลุผลตามเป้าหมาย รัฐบาลจะต้องมีเครื่องมือหรือกลไกในการดำเนินการทางเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งรัฐบาลส่วนใหญ่จะใช้ นโยบายการคลังเป็นเครื่องมือและกลไกที่สำคัญในการควบคุมระบบเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพ

นโยบายการคลัง คือ การที่รัฐบาลสามารถหารายได้ และมีวิธีการใช้จ่ายให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อให้เกิดภาวะเศรษฐกิจที่ดีมีเสถียรภาพ ไม่ทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อหรือเงินฝืด มีการกระจายรายได้ประชาชาติที่เป็นธรรม ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเจริญเติบโตบรรลุตามแผนที่วางไว้ ส่วนประกอบของนโยบายการคลังมีดังนี้ คือ

- รายได้ของรัฐบาล หมายถึง รายได้ของรัฐบาลทั้งหมดรวมถึงการกู้ยืมเงินของรัฐบาล โดยปกติรัฐบาลจะประมาณการรายรับของแต่ละปีไว้ล่วงหน้า โดยจัดทำเป็นงบประมาณประจำปี และใช้ปี พ.ศ. ถัดไปเรียกเป็นปีงบประมาณ เพื่อเป็นแนวทางประกอบการดำเนินงานและบริหารให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ รัฐบาลมีรายรับจากรายได้และเงินกู้จากภายในประเทศและนอกประเทศ คือ

1. รายได้ หมายถึง จำนวนเงินทั้งหมดที่รัฐบาลได้รับในปีงบประมาณ โดยเก็บจากบุคคลและคณะบุคคลตามที่กฎหมายกำหนดไว้ รายได้ของรัฐบาลประกอบด้วย

1.1 รายได้จากภาษีอากร แยกออกเป็น ภาษีทางตรง ผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีต้องรับภาระการเสียภาษีไว้เองจะผลักภาระการเสียภาษีไปให้ผู้อื่นได้ยากหรือไม่ได้เลย ภาษีทางอ้อม คือ ผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีสามารถผลักภาระการเสียภาษีไปให้ผู้อื่นได้

หลักในการจัดเก็บภาษีที่ 3 ประการ คือ หลักความยุติธรรม หลักความแน่นอน และหลักสะดวก

อัตราภาษี คืออัตราที่รัฐบาลกำหนดไว้ในการชำระภาษี มี 3 ลักษณะ คือ อัตราภาษีก้าวหน้า คืออัตราภาษีที่เพิ่มขึ้นเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น อัตราภาษีถอยหลัง คือ อัตราภาษีลดลงเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น อัตราภาษีคงที่ คือ อัตราภาษีคงที่ไม่ว่ารายได้จะเพิ่มขึ้นหรือลดลง

1.2 รายได้ขายสิ่งของและบริการ เป็นรายได้ที่รัฐบาลได้รับจากค่าบริการ ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ค่าเช่าที่ดินของรัฐบาล เป็นต้น

1.3 รายได้จากรัฐพาณิชย์ เป็นรายได้ที่รัฐบาลได้จากกำไร และเงินปันผลของรัฐวิสาหกิจหรือองค์การของรัฐบาล หรือกิจการที่รัฐบาลมีหุ้นส่วน

1.4 รายได้อื่น รัฐบาลจะมีรายได้อื่น ๆ จากที่กล่าวมาแล้ว เช่นค่าอากรแสตมป์ ค่าปรับ ค่าธรรมเนียม โบนัส ค่าสัมปทานบัตร การผลิตเหรียญกษาปณ์ เป็นต้น

2. เงินกู้ ในกรณีที่รัฐบาลมีรายได้ไม่พอใช้ในงบประมาณรายจ่าย รัฐบาลมีความจำเป็นต้องหาเงินมาเพื่อดำเนินการให้บรรลุผลตามเป้าหมายและแผนที่วางไว้ โดยรัฐบาลจะหาเงินจากการกู้ คือ

2.1 การกู้ภายในประเทศ รัฐบาลมีแหล่งเงินกู้ภายในประเทศ คือ ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารออมสิน ธนาคารพาณิชย์ สถาบันทางการเงิน และภาคเอกชน

2.2 การกู้ภายนอกประเทศ รัฐบาลมีแหล่งเงินกู้ภายนอกประเทศ คือ เงินกู้จากธนาคารโลกกองทุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจ โหนดทะเลแห่งประเทศไทย ธนาคารพัฒนาเอเชีย และสถาบันทางการเงินเอกชนในต่างประเทศ

3. เงินคงคลัง เป็นจำนวนเงินที่รัฐบาลใช้ชดเชยการขาดดุล งบประมาณรายจ่าย นอกจากเงินกู้

- รายจ่ายของรัฐบาล การใช้จ่ายของรัฐบาลมีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เมื่อรัฐบาลเพิ่มงบประมาณรายจ่าย เท่ากับเพิ่มปริมาณเงินที่หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ ทำให้เศรษฐกิจขยายตัวเร็วขึ้น แต่ถ้ารัฐบาลใช้จ่ายเพียงเล็กน้อย หรือเพิ่มขึ้นใน

อัตราต่ำ จะทำให้เศรษฐกิจชะลอตัวลง อัตราการขยายตัวเป็นไปอย่างล่าช้า การใช้จ่ายของรัฐบาลจัดทำในรูปของงบประมาณประจำปี โดยประมาณการไว้ แยกตามลักษณะงานได้ดังต่อไปนี้

1. รายจ่ายเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ งบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาประเทศ เศรษฐกิจจะเป็นรายจ่ายที่สูงที่สุด รัฐบาลจะให้ความสำคัญเพราะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ
2. รายจ่ายเพื่อการศึกษา รัฐบาลจะตั้งงบประมาณการใช้จ่ายสำหรับการศึกษาไว้ สูงทัดเทียมกับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยขยายการศึกษาภาคบังคับ ระดับอุดมศึกษาออกสู่ภูมิภาคมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสทางการศึกษามากขึ้น
3. รายจ่ายเพื่อสาธารณสุขและสาธารณสุขการ รัฐบาลจะต้องส่งเสริมสุขภาพและอนามัยของประชาชน โดยบริการชุมชนและสังคมสงเคราะห์ เผยแพร่วิชาการทางการแพทย์ ให้ความรู้ทางด้านสาธารณสุขมูลฐาน ซึ่งจะส่งผลให้ทรัพยากรมนุษย์ของประเทศมีประสิทธิภาพและอนามัยดี
4. รายจ่ายเพื่อการป้องกันประเทศ รัฐบาลจะมีงบประมาณการใช้จ่ายในการป้องกันประเทศให้รอดพ้นจากการรุกรานของศัตรู เพื่อคงไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตยในการปกครองของประเทศ รายจ่ายส่วนใหญ่จะเป็นรายจ่ายในการบริหารด้านการทหารทั้งสามเหล่าทัพ และจัดหาอาวุธเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันเอกราชของชาติ
5. รายจ่ายเพื่อการรักษาความสงบภายในประเทศ ส่วนใหญ่งานบริการด้านนี้จะ เป็นหน้าที่ของตำรวจ กรมราชทัณฑ์ และการดำเนินงานของศาลยุติธรรม
6. รายจ่ายเพื่อการบริหารทั่วไป รัฐบาลแบ่งการบริหารประเทศออกเป็น 3 ส่วน คือ การบริหารส่วนกลาง การบริหารส่วนภูมิภาค และการบริหารส่วนท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้บริการแก่ประชาชนได้ทั่วถึง
7. รายจ่ายเพื่อการชำระหนี้เงินกู้ ในกรณีที่รัฐบาลมีความจำเป็นต้องกู้เงินมาใช้ จ่ายทั้งเงินต้น และดอกเบี้ยที่รัฐบาลกู้มาจากแหล่งเงินกู้ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ
8. รายจ่ายอื่น ๆ รัฐบาลอาจจะจัดสรรงบประมาณ ให้กับโครงการที่วัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่เด่นชัด เช่น แผนพัฒนาท้องถิ่น การสร้างงานในชนบท โครงการอีสานเขียว หรือ

โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ

การดำเนินนโยบายการเงินและการคลังของไทย ในแต่ละช่วงมีดังนี้

การดำเนินนโยบายช่วงปี 2522-2525 เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจคือวิกฤตการณ์น้ำมันครั้งที่สอง การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในปี 2522 และ 2523 ได้ชะลอตัวลงเหลือร้อยละ 5.3 และ 4.8 เทียบกับปี 2521 และเงินเพื่อมีการขยายตัวสูงขึ้นมาก และขณะเดียวกันรัฐบาลขาดดุลเงินสด และขาดดุลบัญชีเดินสะพัดเพิ่มขึ้น ส่วนฐานทุนสำรองระหว่างประเทศคิดเป็นจำนวนเดือนของการนำเข้า ลดลงค่อนข้างมากจากร้อยละ 5.6 เหลือร้อยละ 3.9 ในปี 2523 และภาวะหนี้ต่างประเทศยังคงอยู่ในระดับสูง

ปัญหาดังกล่าว เกิดจากปัจจัยภายนอกประเทศ อันเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันที่ส่งผลให้เศรษฐกิจโลกชะลอตัวแล้ว และเกิดจากการใช้จ่ายเกินตัวโดยเฉพาะภาครัฐบาล สำหรับการแก้ไขนั้นทางการได้ดำเนินนโยบายทางการเงินที่เข้มงวด โดยการปรับเพิ่มเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้เพื่อระดมเงินออมและชะลอการใช้จ่าย และการลดค่าเงินบาทในเดือนพฤษภาคมและเดือนกรกฎาคม 2524 เพื่อแก้ปัญหาการขาดดุลการค้า ทางด้านนโยบายการคลัง ได้มุ่งลดการใช้จ่ายและเพิ่มการออมของรัฐบาล ได้แก่การระงับการกันเงินจ่ายเพื่อล่อมปี การลดการใช้จ่ายโดยการตัดทอนงบประมาณ การเพิ่มภาษีสรรพสามิตสินค้าฟุ่มเฟือย เพิ่มภาษีการค้ากิจการก่อสร้างและจัดเก็บภาษีดอกเบี้ยเงินฝาก การยกเว้นภาษีที่เก็บจากดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากต่างประเทศเพื่อดึงเงินทุนนำเข้าประเทศ รวมทั้งปรับปรุงภาษีศุลกากร ภาษีส่งออก เพื่อกระตุ้นการส่งออก และมีการปรับราคาน้ำมันให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของราคาตลาดโลก รวมถึงการส่งเสริมการประหยัดการใช้พลังงาน ซึ่งผลการดำเนินงาน พบว่าเงินเฟ้อได้เริ่มคลี่คลายลง การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดลดลง แต่การขยายตัวทางเศรษฐกิจยังอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากเศรษฐกิจโลกประสบกับภาวะชะงักงัน ส่วนฐานะการคลังกลับขาดดุลเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลตกต่ำตามภาวะเศรษฐกิจ สำหรับฐานะทุนสำรองระหว่างประเทศยังอยู่ในระดับต่ำ และภาวะหนี้ต่างประเทศยังคงอยู่ในระดับสูง

การดำเนินนโยบายในปี 2526 ทาง การ ได้ดำเนินนโยบายการเงินในทิศทางที่ผ่อนคลายมากขึ้น เพื่อกระตุ้นการขยายตัวของเศรษฐกิจ มีการประกาศปรับลดอัตราดอกเบี้ยมาตรฐานลดเพดานดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมและลดอัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง ทำให้สินเชื่อภาคเอกชนขยายตัวในเกณฑ์สูงขึ้นมาก การใช้จ่ายในประเทศเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจขยายตัวสูงขึ้น ผลของการเพิ่มขึ้นของการใช้จ่ายทำให้การนำเข้าเพิ่มขึ้นสูงมาก ขณะที่การส่งออกยังไม่ดีเท่าที่ควร เพราะค่าเงินบาทแข็งขึ้นตามค่าเงินดอลลาร์ ทำให้ดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุลเพิ่มขึ้น ทุนสำรองระหว่างประเทศลดลง และภาระหนี้ต่างประเทศเพิ่มขึ้นมาก

จากปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด และปัญหาหนี้ต่างประเทศดังกล่าวข้างต้น ในปี 2527 ทาง การ จึงได้หันกลับมาใช้นโยบายการเงินเข้มงวดขึ้นอีก โดยการจำกัดการขยายตัวของสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ให้กับภาคเอกชน และเพิ่มเพดานดอกเบี้ยเงินกู้และเงินฝาก รวมทั้งการควบคุมการปล่อยสินเชื่อเพื่อการนำเข้า การปรับปรุงระบบอัตราแลกเปลี่ยนจากเดิมที่กำหนดค่าเงินบาทอิงกับดอลลาร์ สร. มาอิงกับกลุ่มสกุลเงินสำคัญหรือระบบตรกร้าเงิน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าปี 2528 อัตราเงินเฟ้อยังอยู่ในระดับต่ำ คือ ร้อยละ 2.4 และดุลบัญชีเดินสะพัดปรับตัวในทิศทางดีขึ้น แต่เศรษฐกิจกลับขยายตัวในอัตราต่ำมากเพียงร้อยละ 3.5

การดำเนินนโยบายช่วงปี 2529-2530 จากกรณีที่ปี 2529 เศรษฐกิจยังคงซบเซาต่อเนื่องจากปีก่อน การดำเนินนโยบายการเงินจึงได้ปรับตัวไปในทิศทางที่ผ่อนคลายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยประกาศลดอัตราดอกเบี้ยมาตรฐานลงถึง 3 ครั้ง ส่วนทางด้านนโยบายการคลังทางการยังคงรักษาวินัยทางการคลังและได้ปรับโครงสร้างภาษีครั้งใหม่เพื่อจูงใจไม่ให้มีการเลี่ยงภาษี สำหรับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในปีนี้อยู่ในฐานะดีขึ้นมาก กล่าวคือ ภาวะเงินเฟ้อลดลงและดุลบัญชีเดินสะพัดกลับเปลี่ยนเป็นเกินดุล ทั้งนี้เนื่องจากการปรับปรุงระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้น นอกจากนั้นการปรับปรุงระบบภาษีได้มีส่วนเอื้ออำนวยต่อการส่งออก ในปี 2530 เศรษฐกิจในประเทศเริ่มขยายตัวในอัตราสูง ซึ่งสอดคล้องกับการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ

ของโลก โดยที่การลงทุนภาคเอกชนขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่วนดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุลเล็กน้อย ทางด้านฐานะการคลังขาดดุลลดลง ภาระหนี้ต่างประเทศต่อรายได้จากการส่งออกลดลง และเงินสำรองระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็นเกือบ 5 เดือนของการนำเข้า

การดำเนินนโยบายช่วงปี 2531-2534 เศรษฐกิจไทยขยายตัวในเกณฑ์สูงเฉลี่ยถึงประมาณร้อยละ 11 ต่อปี ทางด้านฐานะทุนสำรองระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างมาก ขณะที่ภาระหนี้ต่างประเทศลดลง สำหรับการพัฒนาทางด้านการคลังนั้น ฐานะการคลังของรัฐบาลได้เปลี่ยนจากที่เคยขาดดุล และมียอดหนี้รวมทั้งภาระหนี้เป็นจำนวนมาก มาเป็นการเกินดุลเงินสดครั้งแรกในบึงบประมาณ 2531 และเกินดุลจำนวนมากติดต่อกัน 4 ปี ทำให้สามารถมีเงินไปชำระหนี้ในประเทศและต่างประเทศก่อนกำหนดและยังมีเงินคงคลังเหลือกว่าแสนล้านบาท

การขยายตัวทางเศรษฐกิจในอัตราสูงอย่างต่อเนื่องกันหลายปี เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้รายได้รัฐบาลจากการเก็บภาษีสูงขึ้นมาก ซึ่งสูงกว่าการขยายตัวทางเศรษฐกิจค่อนข้างมาก ภาษีสำคัญที่จัดเก็บได้สูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด คือ ภาษีเงินได้ ภาษีการค้า อกรขาเข้า ภาษีสรรพสามิต และภาษีที่เกี่ยวข้องกับการค้าส่งหาริมทรัพย์

ภาพรวมของภาวะการคลังของรัฐบาลในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา รวมทั้งบึงบประมาณ 2534 มีความมั่นคงและมีการเกินดุลสูง แต่ในช่วงไตรมาสสุดท้ายของบึงบประมาณ 2534 เริ่มมีแนวโน้มของการชะลอตัวลงอย่างมากของรายได้จากภาษีสำคัญบางประเภท โดยเฉพาะอกรขาเข้าและภาษีการค้าตกต่ำลงมาก สาเหตุสำคัญนอกจากการชะลอตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในประเทศยังเป็นผลมาจากการลดอัตราภาษีนำเข้า เครื่องจักรและอุปกรณ์ และการปรับปรุงภาษีสรรพสามิต

การที่เศรษฐกิจขยายตัวในเกณฑ์สูงอย่างต่อเนื่อง ได้สร้างแรงกดดันทำให้ภาวะเงินเฟ้อและการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ ปัจจัยต่างประเทศก็มีส่วนเร่งให้ปัญหาดังกล่าวทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อเกิดวิกฤตการณ์สงครามในตะวันออกกลางในช่วง

ปลายปี 2533 ได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อภาคบริการท่องเที่ยวและรายได้จากแรงงานไทยในต่างประเทศ ในปี 2533 ดุลบัญชีเดินสะพัดจึงขาดดุลเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าถึงสองเท่าตัว โดยและภาวะเงินเฟ้อสูงขึ้นถึงร้อยละ 6 ต่อปี อย่างไรก็ตาม เนื่องจากฐานะทางการเงินของประเทศอยู่ในระดับที่มั่นคงมาก กล่าวคือ ทุนสำรองทางการอยู่ในระดับสูง และกอบปรักกับทางการได้ดำเนินมาตรการทางการเงินและการคลังหลายประการ ที่เน้นการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ จึงทำให้ปัญหาคลี่คลายลง โดยในปี 2534 อัตราเงินเฟ้อชะลอตัวลง และดุลการชำระเงินเกินดุลสูงขึ้นกว่าแสนล้านบาท ส่งผลให้ฐานะทุนสำรองระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นในระดับสูงขึ้น

กลยุทธ์ในการดำเนินนโยบายในช่วงปี 2531-2534 ทางการได้เน้นนโยบายการค้าเสรี โดยการผ่อนคลายการควบคุมระบบการเงินการสนับสนุนการลงทุนภาคเอกชน เน้นการชักจูงนักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุน และให้ความสำคัญต่อการลงทุนภาครัฐบาล โดยพัฒนาและปรับปรุงกิจการสาธารณูปโภค รวมทั้งการมุ่งพัฒนาประเทศไทยให้มีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจและการเงินในภูมิภาคและทวีปเอเชีย โดยมีเป้าหมายเป็นศูนย์กลางการเงิน และเศรษฐกิจที่สำคัญในภูมิภาค

แนวทางการดำเนินนโยบาย

- มาตรการทางการเงิน ทางการได้ผ่อนคลายการควบคุมตลาดการเงินในประเทศ โดยการให้ระบบการเงินมีความยืดหยุ่นมากขึ้น และเป็นการเปิดโอกาสให้สถาบันการเงินต่าง ๆ สามารถบริหารธุรกิจของตนด้วยความคล่องตัวยิ่งขึ้น
- มาตรการทางการคลัง การลดข้อจำกัดและตัดทอนขั้นตอนการนำเข้า และปรับปรุงระเบียบข้อบังคับเพื่อให้ยืดหยุ่นและอำนวยความสะดวกต่อการค้าในประเทศ การส่งออกและนำเข้า รวมถึงการนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ตั้งแต่ มกราคม 2535
- มาตรการอื่น ๆ ทางการได้นำเอาระบบลอยตัวของราคาน้ำมันมาใช้ตั้งแต่เดือน

พฤษภาคม 2534 เพื่อลดการบิดเบือนของระบบราคาในประเทศ

การดำเนินงานนโยบายในช่วงปี 2535-2536 ทางการได้ดำเนินนโยบายการเงิน โดยดูแลมิให้การใช้จ่ายของประชาชนขยายตัวในอัตราที่สูงเกินไป โดยมีจุดประสงค์เพื่อแก้ไขความไม่สมดุลทางเศรษฐกิจ ซึ่งมาตรการที่ดำเนินไปแล้วคือ การดูแลปริมาณเงินและสินเชื่อให้ขยายตัวในอัตราที่เหมาะสม นโยบายทางการเงินในปัจจุบันที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การปล่อยให้กลไกของตลาดมีบทบาทมากขึ้น โดยลดการควบคุมและการแทรกแซงของทางการให้น้อยลง ขณะเดียวกันก็มีการส่งเสริมให้รัฐวิสาหกิจหันมาระดมเงินทุนจากภายในประเทศและลดการนำเข้าเงินกู้ต่างประเทศ แนวนโยบายการเงินในช่วงหลังนี้จึงหันมาให้ความสำคัญแก่การวางพื้นฐานในระยะยาวด้วยการปรับโครงสร้างทางการเงินให้มีความเข้มแข็ง และเปิดเสรีมากขึ้น นอกจากนี้การรวมตัวทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศต่างๆ การเจรจาว่าด้วยการค้าเสรี การรอบอุรุกวัย ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารและโทรคมนาคมระหว่างประเทศ รวมทั้งกระแสโลกาภิวัตน์ทางการเงินหรือความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดของธุรกิจการเงินทั่วโลกล้วนเป็นเหตุผลสนับสนุนให้ประเทศไทยต้องปรับตัวเปิดเสรีทางการเงินเพื่อให้สามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้มากยิ่งขึ้น

ในด้านการคลังจากฐานะการคลังที่เอื้ออำนวยมาโดยตลอดนับตั้งแต่ปี 2531 ในปีงบประมาณ 2535 รัฐบาลได้เร่งดำเนินมาตรการทางการคลังทั้งทางด้านรายจ่ายและภาษีอากรส่งเสริมการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งเน้นระบบเศรษฐกิจแบบแข่งขันเสรี รวมทั้งการวางรากฐานในการพัฒนาในอนาคต ในช่วงนี้มีการดำเนินมาตรการทางภาษีอากรที่สำคัญหลายประการคือ (1) การปรับปรุงภาษีเพื่อพัฒนาตราสารทางการเงิน โดยเน้นความเป็นกลางของระบบภาษีและขจัดความซ้ำซ้อน (2) การปรับปรุงภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลเพื่อส่งเสริมการออม การลงทุน และลดภาระแก่ประชาชน (3) การลด/ยกเว้นภาษีเงินได้ให้แก่กิจการวิเทศธุรกิจ เพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาค (4) การนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้จัดเก็บแทนภาษีการค้า (5) การปรับปรุงภาษีศุลกากรเพื่อส่งเสริมการประหยัดพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อม ในด้านรายจ่ายมีการดำเนินมาตรการที่สำคัญ คือ (1) การปรับปรุงโครงสร้างเงิน

เดือนข้าราชการจากบัญชี ข เป็นบัญชี 1 (2) การจัดสรรงบประมาณตามนโยบายพิเศษของรัฐบาล

การปรับปรุงระบบการคลังและงบประมาณให้มีความคล่องตัวมากขึ้นด้วยวิธีการต่างๆ เช่น มีการผ่อนคลายการอนุมัติเงินงวดมีการสนับสนุนให้ส่วนราชการไปเบิกจ่ายเงินงบประมาณ โดยเฉพาะการจัดซื้อจัดจ้าง ในต่างจังหวัด ให้อำนาจมากขึ้นแก่ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจในการโอนเปลี่ยนแปลงเงินงวดของบฯลงทุน มีการสนับสนุนให้กระทรวงต่าง ๆ มีบทบาทในการติดตามการใช้เงินงบประมาณให้เป็นไปตามเป้าหมายมากขึ้น รวมทั้งการกำหนดหน้าที่ระหว่างกระทรวงการคลังและสำนักงานงบประมาณในเรื่องของการกันเงินไว้เบิกเหลือในปีให้ชัดเจน และมีการจำกัดการกันเงินไว้ไม่ให้เกิน 1 ปี เพื่อเร่งรัดการทำงานของส่วนราชการให้รวดเร็วมากขึ้น นอกจากนี้ในระยะยาวจะป้องกันปัญหาที่เงินเดือนเป็นภาระต้องงบประมาณมากเกินไปด้วยการจำกัดอัตรากำลังของส่วนราชการแต่ก็อาจจะยังไม่มีผลในการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของระบบราชการเท่าใดนัก รวมทั้งมีการรื้อฟื้นแนวคิดการจัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการเพื่อให้เกิดการออม เป็นการลดภาระของงบประมาณในอนาคต

เมื่อปี 2535 มีการนำภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะมาใช้แทนภาษีการค้าเพื่อแก้ไขปัญหาความซ้ำซ้อนของภาษีการค้าเพิ่มและเพื่อส่งเสริมการส่งออก ทั้งนี้โดยให้ธุรกิจด้านการเงินเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ แต่ยังคงเว้นให้แก่การซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์พร้อมกันนี้ก็มีการโอนสินค้าที่เคยเสียภาษีการค้าในอัตราที่สูงมาเสียภาษีสรรพสามิตด้วย และยกเลิกการเก็บภาษีสรรพสามิตเดิมจากสินค้าบางประเภท ในระยะแรกยังมีปัญหาทางปฏิบัติหลายประการ โดยเฉพาะการคืนภาษี นอกจากนี้ยังปรากฏว่าในปีแรกรัฐบาลสูญเสียรายได้เฉลี่ยเดือนละ 2-2.5 พันล้านบาท

แนวนโยบายด้านภาษีสำหรับตลาดทุนยังมีการให้สิทธิประโยชน์อย่างชัดเจน เช่น การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่วิเทศธุรกิจ ให้สิทธิในการเลือกเสียภาษีหักที่ง่ายสำหรับการลงทุนในตราสาร เช่น กองทุนรวม ยกเว้นภาษีกำไรส่วนทุนจากการโอนหุ้นกู้และพันธบัตร เพิ่มเครดิตเงินปันผล ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายจะให้ภาษีเป็นกลาง ไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างการลง

ทุนในตราสารหรือสถาบันการเงินต่าง ๆ ดังนั้นจึงมีการยกเลิกการยกเว้นภาษีเงินได้จากดอกเบี้ย
พันธบัตรรัฐบาลและดอกเบี้ยออมทรัพย์

แนวทางในการดำเนินนโยบายและการฟื้นฟูเศรษฐกิจ เป็นไปในทางที่สนับสนุนการ
ฟื้นตัวของเศรษฐกิจขณะเดียวกันยังคงระมัดระวัง เพื่อมิให้กระทบกระเทือนเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ
ทิศทางการดำเนินนโยบายการคลังในระยะต่อไป ยังคงเน้นวินัยทางการคลังที่เข้มงวด เนื่อง
จากภาวะการณที่เอื้ออำนวยต่อการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลเริ่มมีน้อยลง การใช้มาตรการภาษีอากร
เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ควรต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง และหลีกเลี่ยงมาตรการภาษีที่จะ
ทำให้เกิดผลกระทบต่อการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ควรเน้นการปรับปรุง
โครงสร้างภาษีเพื่อให้เกื้อหนุนต่อการลงทุน

นโยบายด้านรายจ่าย ควรเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้จ่ายมากกว่าการเพิ่ม
ขนาดของการให้จ่าย การจัดสรรงบประมาณจะต้องมุ่งเน้น โครงการที่มีลำดับความสำคัญและให้
ผลตอบแทนสูงและพัฒนาภูมิภาค

การดำเนินนโยบายการเงินนั้น ธนาคารได้ดูแลสภาพคล่องทางการเงินผ่านตลาด
ซื้อคืน และการให้กู้ยืมหน้าต่างปกติ เพื่อไม่ให้ตลาดเงินประสบปัญหาความผันผวนจนเกินไปและ
พยายามให้การเคลื่อนไหวของอัตราดอกเบี้ยเป็นไปตามกลไกตลาด

สำหรับการออมในประเทศและการลงทุน ซึ่งในระยะที่ผ่านมายังขาดความสมดุล
อยู่มาก คือเงินออมระดมได้ไม่เพียงพอกับความต้องการในการลงทุน การดำเนินมาตรการด้าน
การเงินในส่วนนี้ของทางการที่ผ่านมาจึงเป็นไปอย่างระมัดระวัง โดยมีจุดมุ่งเน้นดูแลการใช้จ่าย
ของประชาชนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ด้วยการควบคุมสินเชื่อในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อการ
พัฒนาประเทศ

ในส่วนของการวิเคราะห์ปัจจัยการเงินและการคลัง ที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติ

เบื้องต้นนั้นสรุปได้ว่า ผลของปัจจัยทางการเงินจะมีผลน้อยกว่าปัจจัยทางด้านการคลัง ทั้งนี้พิจารณาจากค่าของความยืดหยุ่นของแต่ละปัจจัย ซึ่งจะพบว่า ค่าความยืดหยุ่นของตัวแปรที่เป็นปัจจัยทางด้านการเงิน ในที่นี้ใช้ปริมาณสินเชื่อภาคเอกชนและภาครัฐบาลมาทำการศึกษาจะมีค่าของความยืดหยุ่นน้อย ส่วนตัวแปรทางด้านการคลังซึ่ง ได้แก่ รายได้จากภาษีอากรและรายจ่ายของรัฐบาลจะมีค่าความยืดหยุ่นมาก หมายความว่า การเปลี่ยนแปลงปัจจัยทางการเงินจะมีผลต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นน้อยกว่าการเปลี่ยนแปลงปัจจัยทางการคลัง

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษา พบว่า การเปลี่ยนแปลงของสินเชื่อภาครัฐบาลมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์ประชาชาติค่อนข้างน้อย ทั้งนี้เนื่องจากปริมาณสินเชื่อที่รัฐบาลนำไปใช้นั้นส่วนใหญ่จะเป็นการใช้จ่ายในโครงการต่าง ๆ ที่ให้ผลตอบแทนที่ไม่สูง หรือเป็นการนำไปใช้ในลักษณะที่ไม่เกิดผลต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจโดยตรง ดังนั้น ควรที่จะให้ความสนใจต่อภาคเศรษฐกิจที่จะทำให้เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจโดยตรง เช่น การลงทุนในอุตสาหกรรม การลงทุนที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางด้านการผลิต ลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น
2. จากการศึกษา พบว่า การเปลี่ยนแปลงของสินเชื่อภาคเอกชนมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์ประชาชาติค่อนข้างน้อย แสดงให้เห็นถึงการใช้จ่ายในส่วนของภาคเอกชนยังไม่มีประสิทธิภาพ ควรเน้นการให้สินเชื่อของภาคเอกชนในสาขาเศรษฐกิจสำคัญ ๆ ที่ก่อให้เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจโดยตรง เช่น สินเชื่ออุตสาหกรรม สินเชื่อทางการเกษตร สินเชื่อการก่อสร้าง สินเชื่อเพื่อการส่งออก เป็นต้น
3. จากการศึกษา พบว่า การเปลี่ยนแปลงของรายได้จากภาษีของรัฐบาลมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์ประชาชาติค่อนข้างสูง แสดงจะเห็นได้จากค่าความยืดหยุ่นมีค่ามาก ดังนั้นการที่รัฐบาลลดภาษีลงเล็กน้อยจะมีผลต่อการเพิ่มผลิตภัณฑ์ประชาชาติมากขึ้น และภาษีที่จะจัดเก็บได้ก็น่าจะมีมากขึ้นเนื่องจากเศรษฐกิจมีขนาดใหญ่ขึ้น ทั้งนี้ควรที่จะต้องศึกษาต่อไปว่าขนาดของการลดอัตราภาษีควรจะเป็นเท่าใด
4. จากการศึกษา พบว่า การเปลี่ยนแปลงของรายจ่ายของรัฐบาลมีผลต่อผลิตภัณฑ์

ประชาชาติในทางลบ แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลได้นำไปใช้จ่ายในส่วนที่ไม่ก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์ประชาชาติ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากประเทศไทยยังเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาการใช้จ่ายของรัฐบาลส่วนใหญ่ ยังคงเป็นการใช้จ่ายในส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเพิ่มผลผลิตแต่อย่างไรก็ตามน่าจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาว จากนั้นจึงดำเนินการในการจัดสรรสัดส่วนของสาขาที่ควรจะเน้นต่อไป ซึ่งควรจะเน้นทางด้านเศรษฐกิจและสังคมไปพร้อม ๆ กัน

5. จะเห็นได้ว่า ผลของปัจจัยทางการคลังที่มีต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติมากกว่าผลของปัจจัยทางการเงิน ดังนั้นการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ในปัจจุบันควรจะใช้อย่างระมัดระวัง โดยเฉพาะทางด้านนโยบายการคลัง

6. ในส่วนของแนวทางในการศึกษาต่อไปนั้น ควรที่จะศึกษาถึงรายละเอียดของการให้สินเชื่อในแต่ละสาขาของธุรกิจทั้งภาครัฐบาลและเอกชน และสาขาการใช้จ่ายของภาครัฐบาลว่า แต่ละสาขานั้น ๆ จะมีผลต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติอย่างไร ซึ่งจะสามารถที่จะให้คำตอบได้ว่าควรที่จะเน้นการให้ความสนใจสาขาเศรษฐกิจใด และปรับปรุงโครงสร้างของการใช้จ่ายให้มีความเหมาะสมต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ชมเพลิน จันทรเรืองเพ็ญ. เศรษฐศาสตร์การเงินและการธนาคาร. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- ชันทักัย พรภักทรกุล. "การเปรียบเทียบอิทธิพลของนโยบายการเงินและนโยบายการคลังที่มีต่อ
กิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศไทย". วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์.
5, 2. มิถุนายน 2528
- ดวงแข ตัญวัฒนา. ผลของนโยบายการเงินและการคลังที่มีต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติ
และการจ้างงานของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต,
คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2535.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. รายงานเศรษฐกิจการเงินรายเดือน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์
2521-2537.
- ประเจิด สินทรัพย์. "นโยบายการเงินและการคลังในแบบจำลองที่ปรับปรุงใหม่"
เศรษฐศาสตร์มหภาค ทฤษฎีและนโยบาย เล่ม 2. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด. 2526.
- เรืองไร โตกฤษณะ. เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น: รีเกรสชันเชิงเดียว. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร, คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์. 2523
- วันทนีย์ ภูมิภัทราคม และทับทิม วงศ์ประยูร. เศรษฐศาสตร์มหภาค 1 พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.เจ.พรินติ้ง, 2535.
- ศิริ การเจริญดี. ทฤษฎีและนโยบายการเงิน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหา-
วิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2535.
- Amderson, L.C. and J.L. Jordan. 1968. "Monetary and Fiscal Action :
A Test of their Relative Importance in Economic Stabilization".
pp. 177-131. Monetary Economics : Reading in Current Issue.
New York : McGraw-Hill, Inc.

Corrigan, E.G. 1970. "the Measurement and Importance of Fiscal Policy Changes". Federal Reserve Bank of New York Monthly Review. (June 1970) : 133-145.

Trangadisaikul, S. 1978. The Relative Contribution of Monetary and Fiscal Changes to Economic Growth 1961-1971. Bangkok : M.A. Thesis, Faculty of Economic, Thammasat University.

ภาคผนวก

ตารางภาคผนวกที่ 1 ผลการกะประมาณค่าสัมประสิทธิ์จากสมการถดถอย

SMPL 2521 - 2535

15 Observations

LS // Dependent Variable is LRGNP

VARIABLE	COEFFICIENT	STD. ERROR	T-STAT	2-TAIL SIG.
C	9.0826086	0.2236085	40.6183450	0.000
RCGQ	0.0001293	4.741D-05	2.7263957	0.021
RCPQ	0.0001332	3.541D-05	3.7618545	0.004
RT	-0.0002129	0.0001284	-1.6583478	0.128
RG	-0.0008421	0.0001955	-4.3076467	0.002
R SQUARED	0.933442	MEAN OF DEPENDENT VAR	8.383848	
ADJUSTES R SQUARED	0.906819	S.D. OF DEPENDENT VAR	0.153171	
S.E. OF REGRESSION	0.046756	SUM OF SQUARED RESID	0.021861	
DURBIN WATSON STAT	1.830282	F-STATISTIC	35.061470	
LOG LIKELIHOOD	27.699070			

ตารางภาคผนวกที่ 2 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

หน่วย : ล้านบาท

ปี	สินเชื่อภาครัฐบาล	สินเชื่อภาคเอกชน
2521	4,395.1	208,022.5
2522	5,273.5	246,931.4
2523	10,775.1	281,118.5
2524	11,215.6	330,207.5
2525	14,176.5	390,409.3
2526	12,795.1	501,370.3
2527	13,668.7	574,922.0
2528	14,637.5	631,037.8
2529	15,897.6	660,370.6
2530	17,973.5	791,621.6
2531	19,597.6	1,019,426.9
2532	22,663.3	1,358,614.4
2533	31,665.6	1,852,905.1
2534	67,100.7	2,301,356.6
2535	84,512.0	2,861,961.3
2536	130,744.4	3,624,627.7

ตารางภาคผนวกที่ 2 (ต่อ)

หน่วย : ล้านบาท

ปี	รายรับของรัฐบาลจากภาษีอากร	รายจ่ายของรัฐบาล
2521	60,252	77,509
2522	73,637	89,456
2523	88,473	120,973
2524	100,906	133,444
2525	105,076	157,017
2526	129,062	167,088
2527	136,246	182,228
2528	144,947	200,028
2529	154,202	204,279
2530	185,690	211,988
2531	241,745	223,089
2532	302,057	263,798
2533	385,742	304,473
2534	427,214	362,238
2535	456,572	442,611

ตารางภาคผนวกที่ 2 (ต่อ)

ปี	ผลิตภัณฑ์ประชาชาติ (ล้านบาท)	ดัชนีราคาผู้บริโภค
2521	269,611	58.7
2522	283,019	64.5
2523	298,068	77.2
2524	315,086	87.1
2525	327,936	91.6
2526	354,332	95.1
2527	377,784	95.8
2528	389,148	98.2
2529	406,935	100.0
2530	446,249	102.5
2531	505,756	106.4
2532	569,395	112.1
2533	636,014	118.8
2534	685,623	125.6
2535	736,359	130.8

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางภาคผนวกที่ 3 ตัวแปรที่แท้จริงที่ใช้ในการวิเคราะห์

ปี	RGQ	RCPQ
2521	1,358.801	3,543.825
2522	1,426.922	3,828.394
2523	1,536.935	3,641.431
2524	1,609.368	3,791.131
2525	1,952.440	4,262.110
2526	2,088.825	5,272.033
2527	2,427.971	6,001.273
2528	2,645.591	6,426.047
2529	3,038.628	6,603.706
2530	3,089.420	7,723.138
2531	2,703.628	9,581.079
2532	2,526.875	12,119.660
2533	2,422.748	15,596.840
2534	1,984.758	18,322.900
2535	1,681.929	21,880.440

ตารางภาคผนวกที่ 3 (ต่อ)

ปี	RT	RG	RGNP
2521	1,023.439	1,320.426	4,593.032
2522	1,141.659	1,386.915	4,387.892
2523	1,146.023	1,567.008	3,860.985
2524	1,158.507	1,532.078	3,617.520
2525	1,147.118	1,714.159	3,580.087
2526	1,357.119	1,756.972	3,725.889
2527	1,422.192	1,902.171	3,943.465
2528	1,476.039	2,036.945	3,962.811
2529	1,542.020	2,042.790	4,069.350
2530	1,811.610	2,068.176	4,353.649
2531	2,272.040	2,096.701	4,753.346
2532	2,694.532	2,353.238	5,079.349
2533	3,246.986	2,562.904	5,353.653
2534	3,401.386	2,884.061	5,458.782
2535	3,490.612	3,383.876	5,629.656

ที่มา : จากการคำนวณ

ประวัติผู้เขียน

นายสมญา แซ่ก่วน เกิดเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2507 ที่ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอ
เชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรี เศรษฐศาสตร์ จากคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง เมื่อปีการศึกษา 2530

สถานที่ทำงาน ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาสุรวงศ์ ตำแหน่งพนักงาน
สินเชื่อ

